

**OPERATIONEEL PROGRAMMA VOOR DE
DOELSTELLING "INVESTEREN IN GROEI EN
WERKGELEGENHEID"**

CCI	2014NL05SFOP001
Titel	Operational Programme ESF 2014-2020
Versie	3.0
Eerste jaar	2014
Laatste jaar	2020
Subsidiabel vanaf	1-jan-2014
Subsidiabel tot	31-dec-2023
Gebruikmakend van artikel 96, lid 8, van de GB-verordening	
Grote wijziging (goedkeuring van de Europese Commissie is vereist - overeenkomstig artikel 96 GB-verordening)	✓
Goedgekeurd door comité van toezicht	✓
Motivering voor wijziging	Technische aanpassing financiële indicatoren performance framework
Nummer besluit EC	C(2019)1381
Datum besluit EC	11-mrt-2019
Nummer wijzigingsbesluit lidstaat	
Datum wijzigingsbesluit lidstaat	
Datum inwerkingtreding wijzigingsbesluit lidstaat	
Onder het operationele programma vallende NUTS-regio's	NL - NEDERLAND

1. STRATEGIE VOOR DE BIJDRAGE VAN DE OPERATIONELE PROGRAMMA'S AAN DE EU-STRATEGIE VOOR SLIMME, DUURZAME EN INCLUSIEVE GROEI EN DE VERWEZENLIJING VAN ECONOMISCHE, SOCIALE EN TERRITORIALE SAMENHANG..6

1.1 STRATEGIE VOOR DE BIJDRAGE VAN DE OPERATIONELE PROGRAMMA'S AAN DE EU-STRATEGIE VOOR SLIMME, DUURZAME EN INCLUSIEVE GROEI EN DE VERWEZENLIJING VAN ECONOMISCHE, SOCIALE EN TERRITORIALE SAMENHANG.....	6
1.2 MOTIVERING VAN DE FINANCIËLE TOEWIJZING.....	25

2. PRIORITAIRE ASSEN.....29

2.A BESCHRIJVING VAN DE PRIORITAIRE ASSEN, ANDERS DAN VOOR TECHNISCHE BIJSTAND.....29

2.A.1 PRIORITAIRE AS.....	29
2.A.2 MOTIVERING VOOR HET VASTSTELLEN VAN EEN PRIORITAIRE AS MET BETREKKING TOT MEER DAN ÉÉN REGIOCATEGORIE, THEMATISCHE DOELSTELLING OF FONDS (WAAR VAN TOEPASSING).....	29
2.A.3 FONDS, REGIOCATEGORIE EN BEREKENINGSGRONDSLAG VOOR STEUN VAN DE UNIE.....	29
2.A.4 INVESTERINGSPRIORITEIT.....	29
2.A.5 SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN DIE OVEREENKOMEN MET DE INVESTERINGSPRIORITEIT EN VERWACHTE RESULTATEN.....	29
2.A.6 IN HET KADER VAN DE INVESTERINGSPRIORITEIT TE ONDERSTEUNEN MAATREGEL (PER INVESTERINGSPRIORITEIT).....	33
2.A.6.1 Beschrijving van het type en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen, met inbegrip van, indien van toepassing, vermelding van de voornaamste doelgroepen, beoogde specifieke grondgebieden en soorten begunstigden.....	33
2.A.6.2 Richtsnoeren voor keuze van concrete acties.....	41
2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (in voorkomend geval).....	42
2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (in voorkomend geval).....	42
2.A.6.5.Outputindicatoren per investeringsprioriteit en, waar van toepassing, per regiocategorie. Outputindicatoren per investeringsprioriteit.....	42
9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid.....	42
2.A.7 SOCIALE INNOVATIE, TRANSNATIONALE SAMENWERKING EN DE BIJDRAGE AAN THEMATISCHE DOELSTELLINGEN 1-7.....	42
2.A.8 PRESTATIEKADER.....	44
2.A.9 CATEGORIEËN STEUNVERLENING.....	45
2.A.10 OVERZICHT VAN HET VOORGENOMEN GEBRUIK VAN TECHNISCHE BIJSTAND, INCLUSIEF EVENTUELE MAATREGELEN VOOR HET VERSTERKEN VAN DE BESTUURLIJKE CAPACITEIT VAN DE AUTORITEITEN DIE BETROKKEN ZIJN BIJ HET BEHEER EN BESTUREN VAN DE PROGRAMMA'S EN DE BEGUNSTIGDEN (IN VOORKOMEND GEVAL) (PER PRIORITAIRE AS).....	46
2.A.1 PRIORITAIRE AS.....	47
2.A.2 MOTIVERING VOOR HET VASTSTELLEN VAN EEN PRIORITAIRE AS MET BETREKKING TOT MEER DAN ÉÉN REGIOCATEGORIE, THEMATISCHE DOELSTELLING OF FONDS (WAAR VAN TOEPASSING).....	47
2.A.3 FONDS, REGIOCATEGORIE EN BEREKENINGSGRONDSLAG VOOR STEUN VAN DE UNIE.....	47
2.A.4 INVESTERINGSPRIORITEIT.....	47
2.A.5 SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN DIE OVEREENKOMEN MET DE INVESTERINGSPRIORITEIT EN VERWACHTE RESULTATEN.....	47
2.A.6 IN HET KADER VAN DE INVESTERINGSPRIORITEIT TE ONDERSTEUNEN MAATREGEL (PER INVESTERINGSPRIORITEIT).....	50
2.A.6.1 Beschrijving van het type en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen, met inbegrip van, indien van toepassing, vermelding van de voornaamste doelgroepen, beoogde specifieke grondgebieden en soorten begunstigden.....	50
2.A.6.2 Richtsnoeren voor keuze van concrete acties.....	54
2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (in voorkomend geval).....	54
2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (in voorkomend geval).....	54
2.A.6.5.Outputindicatoren per investeringsprioriteit en, waar van toepassing, per regiocategorie. Outputindicatoren per investeringsprioriteit.....	55

<i>8vi - Actief en gezond ouder worden</i>	55
2.A.7 SOCIALE INNOVATIE, TRANSNATIONALE SAMENWERKING EN DE BIJDRAGE AAN THEMATISCHE DOELSTELLINGEN 1-7.....	55
2.A.8 PRESTATIEKADER.....	58
2.A.9 CATEGORIEËN STEUNVERLENING.....	59
2.A.10 OVERZICHT VAN HET VOORGENOMEN GEBRUIK VAN TECHNISCHE BIJSTAND, INCLUSIEF EVENTUELE MAATREGELEN VOOR HET VERSTERKEN VAN DE BESTUURLIJKE CAPACITEIT VAN DE AUTORITEITEN DIE BETROKKEN ZIJN BIJ HET BEHEER EN BESTUREN VAN DE PROGRAMMA'S EN DE BEGUNSTIGDEN (IN VOORKOMEND GEVAL) (PER PRIORITAIRE AS).....	60
2.A.1 PRIORITAIRE AS.....	61
2.A.2 MOTIVERING VOOR HET VASTSTELLEN VAN EEN PRIORITAIRE AS MET BETREKKING TOT MEER DAN ÉÉN REGIOCATEGORIE, THEMATISCHE DOELSTELLING OF FONDS (WAAR VAN TOEPASSING).....	61
2.A.3 FONDS, REGIOCATEGORIE EN BEREKENINGSGRONDSLAG VOOR STEUN VAN DE UNIE.....	61
2.A.4 INVESTERINGSPRIORITEIT.....	61
2.A.5 SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN DIE OVEREENKOMEN MET DE INVESTERINGSPRIORITEIT EN VERWACHTE RESULTATEN.....	61
2.A.6 IN HET KADER VAN DE INVESTERINGSPRIORITEIT TE ONDERSTEUNEN MAATREGEL (PER INVESTERINGSPRIORITEIT).....	63
2.A.6.1 <i>Beschrijving van het type en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen, met inbegrip van, indien van toepassing, vermelding van de voornaamste doelgroepen, beoogde specifieke grondgebieden en soorten begunstigden</i>	63
2.A.6.2 <i>Richtsnoeren voor keuze van concrete acties</i>	68
2.A.6.3 <i>Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (in voorkomend geval)</i>	70
2.A.6.4 <i>Gepland gebruik van grote projecten (in voorkomend geval)</i>	71
2.A.6.5 <i>Outputindicatoren per investeringsprioriteit en, waar van toepassing, per regiocategorie</i>	71
<i>Investeringsprioriteit</i>	71
<i>8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit</i>	71
2.A.7 SOCIALE INNOVATIE, TRANSNATIONALE SAMENWERKING EN DE BIJDRAGE AAN THEMATISCHE DOELSTELLINGEN 1-7.....	71
2.A.8 PRESTATIEKADER.....	74
2.A.9 CATEGORIEËN STEUNVERLENING.....	75
2.A.10 OVERZICHT VAN HET VOORGENOMEN GEBRUIK VAN TECHNISCHE BIJSTAND, INCLUSIEF EVENTUELE MAATREGELEN VOOR HET VERSTERKEN VAN DE BESTUURLIJKE CAPACITEIT VAN DE AUTORITEITEN DIE BETROKKEN ZIJN BIJ HET BEHEER EN BESTUREN VAN DE PROGRAMMA'S EN DE BEGUNSTIGDEN (IN VOORKOMEND GEVAL) (PER PRIORITAIRE AS).....	76
2.B. BESCHRIJVING VAN DE PRIORITAIRE ASSEN VOOR TECHNISCHE BIJSTAND.....	77
2.B.1 PRIORITAIRE AS.....	77
2.B.2 MOTIVERING VOOR DE VASTSTELLING VAN EEN PRIORITAIRE AS DIE MEER DAN ÉÉN REGIOCATEGORIE BETREFT (WAAR VAN TOEPASSING).....	77
2.B.3 FONDS EN REGIOCATEGORIE.....	77
2.B.4 SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN EN VERWACHTE RESULTATEN.....	77
2.B.5 RESULTAATINDICATOREN.....	78
2.B.4 SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN EN VERWACHTE RESULTATEN.....	78
2.B.5 RESULTAATINDICATOREN.....	79
2.B.6 TE ONDERSTEUNEN ACTIES EN DE VERWACHTE BIJDRAGE DAARVAN AAN DE VERWEZENLIJING VAN DE SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN (PER PRIORITAIRE AS).....	79
2.B.6.1 <i>Een beschrijving van de te ondersteunen maatregelen en hun verwachte bijdrage aan de specifieke doelstellingen</i>	79
2.B.6.2 <i>Outputindicatoren die naar verwachting aan de resultaten bijdragen</i>	81
2.A.7 CATEGORIEËN STEUNVERLENING (PER PRIORITAIRE AS).....	81
3. FINANCIERINGSPLAN.....	83
3.1 FINANCIËLE TOEWIJZING UIT ELK FONDS EN DE BEDRAGEN VOOR DE PRESTATIERESERVE.....	83
3.2. TOTAAL FINANCIËEL KREDIET PER FONDS EN NATIONALE MEDEFINANCIERING (EUR).....	83
TABEL 18A: FINANCIERINGSPLAN.....	83
(2) DIT PERCENTAGE MAG WORDEN AFGEROND OP HET DICHTSTBIJLIGGENDE GEHELE GETAL IN DE TABEL. HET VOOR TERUGBETALINGEN GEBRUIKTE EXACTE PERCENTAGE IS DE VERHOUDING (F).....	83

TABEL 18B: JONGERENWERKGELEGENHEIDSINITIATIEF: ESF- EN YEI-SPECIFIEKE TOEWIJZINGEN (WHERE APPROPRIATE)	83
TABEL 18C: UITSPLITSING VAN HET FINANCIERINGSPLAN PER PRIORITAIRE AS, FONDS, REGIOCATEGORIE EN THEMATISCHE DOELSTELLING	84
TABEL 19: INDICATIEF BEDRAG VAN DE STEUN DAT VOOR DOELSTELLINGEN OP HET GEBIED VAN KLIMAATVERANDERING MOET WORDEN GEBRUIKT	84
4. GEÏNTEGREERDE AANPAK VAN TERRITORIALE ONTWIKKELING	85
4.1 VANUIT DE GEMEENSCHAP GELEIDE LOKALE ONTWIKKELING (IN VOORKOMEND GEVAL)	85
4.2 GEÏNTEGREERDE ACTIES VOOR DUURZAME STADSONTWIKKELING (IN VOORKOMEND GEVAL)	85
4.3 GEÏNTEGREERDE TERRITORIALE INVESTERINGEN (IN VOORKOMEND GEVAL)	87
4.4 DE REGELINGEN VOOR INTERREGIONALE EN TRANSNATIONALE ACTIES BINNEN DE OPERATIONELE PROGRAMMA'S WAARVAN DE BEGUNSTIGDEN IN TEN MINSTE ÉÉN ANDERE LIDSTAAT GEVESTIGD ZIJN; (IN VOORKOMEND GEVAL)	87
4.5 BIJDRAGE AAN DE GEPLANDE MAATREGELEN OP GROND VAN HET PROGRAMMA VOOR MACROREGIONALE EN ZEEGEBIEDSTRATEGIEËN, AFHANKELIJK VAN DE BEHOEFTE VAN HET PROGRAMMAGEBIED, ZOALS AANGEGEVEN DOOR DE LIDSTAAT (IN VOORKOMEND GEVAL)	87
5. SPECIFIEKE BEHOEFTE VAN DE GEOGRAFISCHE GEBIEDEN DIE HET HARDST DOOR ARMOEDE WORDEN GETROFFEN OF DOELGROEPEN DIE HET GROOTSTE RISICO LOPEN OP DISCRIMINATIE OF SOCIALE UITSLUITING	88
5.1 GEOGRAFISCHE GEBIEDEN DIE HET HARDST DOOR ARMOEDE WORDEN GETROFFEN/DOELGROEPEN DIE HET GROOTSTE RISICO LOPEN OP DISCRIMINATIE OF SOCIALE UITSLUITING	88
5.2 STRATEGIE VOOR DE AANPAK VAN DE SPECIFIEKE BEHOEFTE VAN DE GEOGRAFISCHE GEBIEDEN DIE HET HARDST DOOR ARMOEDE WORDEN GETROFFEN/DOELGROEPEN DIE HET GROOTSTE RISICO LOPEN OP DISCRIMINATIE OF SOCIALE UITSLUITING, EN, INDIEN RELEVANT, DE BIJDRAGE AAN DE IN DE PARTNERSCHAPSOVEREENKOMST VASTGESTELDE GEÏNTEGREERDE AANPAK	88
TABEL 22: ACTIES VOOR DE AANPAK VAN SPECIFIEKE BEHOEFTE VAN DE GEOGRAFISCHE GEBIEDEN DIE HET HARDST DOOR ARMOEDE WORDEN GETROFFEN/DOELGROEPEN DIE HET GROOTSTE RISICO LOPEN OP DISCRIMINATIE OF SOCIALE UITSLUITING	89
6. SPECIFIEKE BEHOEFTE VAN DE GEOGRAFISCHE GEBIEDEN DIE KAMPEN MET ERNSTIGE EN PERMANENTE NATUURLIJKE OF DEMOGRAFISCHE BELEMMERINGEN (IN VOORKOMEND GEVAL)	90
7. AUTORITEITEN EN INSTANTIES DIE VERANTWOORDELIJK ZIJN VOOR BEHEER, CONTROLE EN AUDIT, EN DE ROL VAN DE RELEVANTE PARTNERS	91
7.1 RELEVANTE AUTORITEITEN EN INSTANTIES	91
7.2 BETROKKENHEID VAN DE RELEVANTE PARTNERS	91
7.2.1 <i>Maatregelen die zijn genomen om de relevante partners te betrekken bij de voorbereiding van het operationele programma en de rol van deze partners bij de uitvoering van, het toezicht op en de evaluatie van het programma</i>	91
7.2.2 <i>Globale subsidies (voor de ESF, indien van toepassing)</i>	95
7.2.3 <i>Toewijzing van een bedrag voor capaciteitsopbouw (voor de ESF, indien van toepassing)</i>	96
8. COÖRDINATIE TUSSEN DE FONDSEN, HET ELFP, HET EFMZV EN ANDERE FINANCIERINGSINSTRUMENTEN VAN DE UNIE EN DE LIDSTATEN, EN MET DE EIB	97
9. EX-ANTEVOORWAARDEN	99
9.1 EX-ANTEVOORWAARDEN	99
TABEL 24: TOEPASSELIJKE VOORAFGAANDE VOORWAARDEN EN BEOORDELING OF ERAAN WORDT VOLDAAN	99
9.2 BESCHRIJVING VAN DE MAATREGELEN OM AAN EX-ANTEVOORWAARDEN TE VOLDOEN, VERANTWOORDELIJKE INSTANTIES EN TIJDSHEMA	105
10. VERMINDERING VAN DE ADMINISTRATIEVE LASTEN VOOR BEGUNSTIGDEN	106
11. HORIZONTALE BEGINSELEN	108
11.1 DUURZAME ONTWIKKELING	108
11.2 GELIJKE KANS EN NON-DISCRIMINATIE	109
11.3 GELIJKHEID VAN MANNEN EN VROUWEN	111

12. AFZONDERLIJKE ELEMENTEN.....	112
12.1 GROTE PROJECTEN DIE TIJDENS DE PROGRAMMERINGSPERIODE UITGEVOERD MOETEN WORDEN	112
12.2 PRESTATIEKADER VAN HET OPERATIONELE PROGRAMMA	113
12.3 BIJ DE VOORBEREIDING VAN HET PROGRAMMA BETROKKEN PARTNERS	113
DOCUMENTEN	115
BIJ DE UITVOERINGSVERORDENING VAN DE COMMISSIE TOT VASTLEGGING VAN HET MODEL VAN HET PROGRAMMA INGEDIENDE BIJLAGEN.....	115
RECENTSTE VALIDATIERESULTATEN.....	116

1. STRATEGIE VOOR DE BIJDRAGE VAN DE OPERATIONELE PROGRAMMA'S AAN DE EU-STRATEGIE VOOR SLIMME, DUURZAME EN INCLUSIEVE GROEI EN DE VERWEZENLIJING VAN ECONOMISCHE, SOCIALE EN TERRITORIALE SAMENHANG

1.1 Strategie voor de bijdrage van de operationele programma's aan de EU-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei en de verwezenlijking van economische, sociale en territoriale samenhang

1.1.1 Beschrijving van de strategie van het programma om bij te dragen aan de levering van de EU-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei en voor het verwezenlijken van de economische, sociale en territoriale samenhang.

Inleiding

Nederland kiest voor hervormingen die gericht zijn op versterking van de economische structuur. Maatwerk in de uitvoering is nodig met oog op de fragiele toestand van de economie. In deze sectie wordt een korte analyse gegeven van de relevante nationale sociaal-economische ontwikkelingen en de daaruit volgende opgaven voor beleid. Deze analyse is grotendeels gebaseerd op het Nationaal Hervormingsprogramma (NHP), dat in mei 2013 aan de Europese Commissie werd gestuurd. In dit NHP wordt naast een macro-economische analyse een overzicht gegeven van de wijze waarop het kabinetsbeleid invulling geeft aan de landenspecifieke aanbevelingen zoals vastgesteld door de Raad in 2012 en de doelen van de Europa 2020 strategie gericht op slimme, duurzame en inclusieve groei. Waar van toepassing is de analyse uit het NHP geactualiseerd op basis van recentere economische inzichten c.q. cijfers.

1.1.2 Macro-economische context

Deze paragraaf schetst op basis van gegevens van het Centraal Planbureau het macro-economische scenario dat ten grondslag ligt aan het NHP[1]. De Nederlandse economie is in 2012 volgens het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS) met 1,2 procent gekrompen. In het NHP van 2012 werd voor dit jaar nog gerekend op een krimp van $\frac{3}{4}$ procent. Voor 2013 als geheel berekende het Centraal Planbureau (CPB) een krimp van 0,8 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Voor 2014 wordt een groei van $\frac{3}{4}$ procent van het bbp verwacht, en voor 2015 een groei van $1\frac{1}{4}$ procent.

Bij het aantreden van het kabinet Rutte II werd voor de periode 2013-2017 de potentiële groei geschat op 1,3 procent per jaar. Daarmee ligt de potentiële groei lager dan in voorgaande perioden. In de periode 2003-2007 lag deze namelijk op 1,8 procent per jaar en in de periode 2008-2012 op 1,6 procent per jaar. Zowel de structurele groei van het arbeidsaanbod als van de arbeidsproductiviteit valt lager uit dan voorheen. Dat komt door de vergrijzing en een lager tempo van technologische vooruitgang. Het arbeidsaanbod zal in de komende kabinetsperiode met 0,4 procent per jaar groeien en de arbeidsproductiviteit met 1,0 procent. In 2012 was er sprake van zowel een dalende vraag

naar arbeid als een groeiende beroepsbevolking. Hierdoor is de werkloosheid in 2012 opgelopen tot 5,3 procent van de beroepsbevolking en in 2013 tot 6,7 procent. Volgens het CPB (CEP 2014) zal deze in 2014 verder stijgen tot 7¼ procent, en pas in 2015 beginnen te dalen naar 7 procent (volgens de internationale definitie).

Het werkloosheidspercentage is momenteel historisch hoog. In Europees perspectief is de werkloosheid echter nog steeds relatief laag.

1.1.3 Macro-economische impact van de structurele hervormingen

Het CPB raamt een gemiddelde economische groei van 1¼ procent per jaar voor de periode 2013-2017. In deze raming is rekening gehouden met de maatregelen uit het Regeerakkoord, zonder dat de aanvullende beleidsafspraken uit het Sociaal Akkoord van 11 april 2013 hierin zijn verwerkt. De gemiddelde groei per jaar valt volgens deze raming van het CPB 0,2 procentpunt lager uit dan in het basispad, dus vóór de invoering van het Regeerakkoord. Per saldo vertoont het consumptieniveau over de periode 2013-2017 geen groei. Het arbeidsaanbod in uren neemt door het Regeerakkoord toe tot en met 2017. De werkgelegenheid bij de overheid neemt door het beleidspakket met 1 procentpunt per jaar meer af dan in het basispad. De daling komt nu uit op 1¼ procent per jaar. Door het Regeerakkoord is de stijging van de werkgelegenheid in de zorg 1 procentpunt lager per jaar dan in het basispad. De werkgelegenheid in de zorg neemt daardoor 1½ procent per jaar toe. De hervormingen uit het Regeerakkoord kunnen op korte termijn een drukkend effect hebben op de binnenlandse vraag, maar zijn noodzakelijk voor de welvaart op lange termijn.

De beleidsvoornemens uit het Regeerakkoord bedoeld om de arbeidsmarkt te hervormen, de arbeidsmobiliteit te verhogen en de arbeidsparticipatie te vergroten zijn nader uitgewerkt in overleg met de sociale partners. Deze nieuwe set aan afspraken, neergelegd in het zogenaamde Sociaal Akkoord d.d. 11 april 2013, behelst onder andere de hervorming van de ontslagbescherming en de werkloosheidsuitkering en de nieuwe Participatiewet, waardoor naar verwachting meer mensen die momenteel een uitkering krijgen aansluiting zullen vinden op de arbeidsmarkt. De afspraken uit het Sociaal Akkoord zijn vervolgens nader uitgewerkt in het kader van de Begrotingsafspraken 2014, opdat voldoende politieke steun voor de verschillende hervormingen gewaarborgd is. Volgens het CPB zouden de arbeidsmarktmaatregelen uit het Regeerakkoord een structurele groei van de werkgelegenheid met 0,6 procent opleveren.[2] De aanpassingen van de oorspronkelijke plannen uit het Regeerakkoord zoals afgesproken in het Sociaal Akkoord zou volgens het CPB een halvering opleveren van deze groei in werkgelegenheid[3], al moet daarbij aangetekend dat het CPB uitgaat van een zeer conservatieve hervorming van de WW-uitkering. Volgens de laatste berekeningen van het CPB naar aanleiding van de Begrotingsafspraken 2014 zal de werkgelegenheid toch

structureel met 0,6 procent stijgen, onder andere ten gevolge van de lagere zorgtoeslag en de lagere werkgeverslasten.[4]

1.1.4 Analyse arbeidsmarkt

Jeugdwerkloosheid

Vooraf onder jongeren is de werkloosheid toegenomen. Het werkloosheidspercentage van 15- tot 25-jarigen bedraagt in juli 2013 volgens de internationale definitie 11 procent. Doorgaans is de jeugdwerkloosheid het dubbele van de totale werkloosheid. Dit verhoudingscijfer is vrij constant; zowel in goede als slechte tijden is de jeugdwerkloosheid doorgaans twee keer zo hoog als de totale werkloosheid.

Een jeugdwerkloosheid van 11 procent (volgens de nationale definitie van werkloosheid in juli 2013 zelfs 17,7 procent) stemt overeen met 164.000 jongeren. Hoewel de meeste andere Europese lidstaten een nog hoger percentage jeugdwerkloosheid hebben, vindt de regering de stijging van het aantal Nederlandse jongeren dat werkloos is reden tot zorg.

[1] De macro-economische situatie die ten grondslag lag aan het Nationale Hervormingsprogramma van 2012 was gebaseerd op de Macro Economische Verkenning (MEV) 2012 en op het Centraal Economisch Plan (CEP) 2012. Deze paragraaf is gebaseerd op kerngegevens CEP van maart 2014, de Macro Economische Verkenning (MEV) 2014 en de decemberraming 2013, allen afkomstig van het CPB.

[2] CPB, Actualisatie analyse economische effecten financieel kader Regeerakkoord, 12 november 2012, pag. 19

[3] CPB, Juniraming 2013, juni 2013, pag. 9

[4] CPB, Analyse economische effecten Begrotingsafspraken 2014, 17 oktober 2013, pag. 7

De ontwikkeling van de jeugdwerkloosheid, in het bijzonder onder allochtone jongeren, vraagt om actie. Het werkloosheidspercentage (volgens de nationale definitie) is onder niet-Westerse allochtonen gemiddeld driemaal zo groot als onder autochtonen (in het eerste kwartaal van 2013 was deze voor 15-64 jarigen 18,7 procent tegen 6,4 procent). Voor jongeren (15-24 jaar) geldt vrijwel dezelfde ratio (33,9 procent tegen 12,7 procent). Hiermee vormen allochtone jongeren dus een kwetsbare groep.

Laagopgeleiden

Ook naar opleidingsniveau zijn er grote verschillen. Lager opgeleiden zijn vaker (langdurig) werkloos dan hoger opgeleiden. Vergeleken met de werkende beroepsbevolking geldt dat personen met een werkloosheidsuitkering gemiddeld een stuk ouder, langduriger werkloos, vaker van (niet-westers) allochtone afkomst en lager opgeleid zijn. Deze kenmerken, gevoegd bij het feit dat naarmate werkloosheid langer aanhoudt mensen snel competenties en vaardigheden verliezen, maken dat de kans om zonder hulp aan de slag te komen steeds kleiner wordt, zo laten uitstroomcijfers zien.

Wajongers

De instroom van jonggehandicapten in de Wajong regeling (Wajongers) is aanzienlijk. Eind 2012 waren er 226.000 Wajongers, waarvan 53.000 met een baan^[1]. Dit aantal stemt overeen met 23,4% van het totaal aantal Wajongers, waarbij geldt 12,2% werkzaam bij een reguliere werkgever en 11,2% werkend in een WSW dienstverband. Het aantal Wajongers stijgt jaar op jaar. De instroom in 2011 en 2012 bedroeg 16.300 respectievelijk 15.300 personen, en in de eerste helft 2013 circa 7.800 personen. Deze instroom overtrof verre de uitstroom (ruim 5.000 in 2011 en 2012, en 2.800 in eerste helft 2013). Het aantal werkende Wajongers nam de afgelopen jaren in absolute zin jaar op jaar toe, maar is in 2012 voor het eerst gedaald. Door de sterke instroom in de Wajong bleef het percentuele aandeel in 2011 steken op circa 25% en is in 2012 gezakt naar 23,4%. Uit de factsheet Wajong van UWW (2013) blijkt dat in totaal ruim twee derde van de Wajongers een ontwikkelingsstoornis heeft, zoals een verstandelijke beperking of een stoornis in het autisme spectrum. Meer dan de helft van de Wajongers die instromen in de werk- of studieregeling heeft op een school voor voortgezet speciaal onderwijs of praktijkonderwijs gezeten. Sinds 2013 is de Wet kwaliteit voortgezet speciaal onderwijs van kracht, waarmee een specifiek arbeidsmarktgericht uitstroomprofiel in het voortgezet speciaal onderwijs is ingevoerd.

Van de Wajongers heeft naar schatting 25 procent een (vooral kleine deeltijd-)baan, 50 procent kan niet werken en 25 procent is op zoek naar een baan. Niet alleen ondervinden

Wajongers problemen bij het vinden van werk, een nog groter probleem is behoud van de baan. Een op de drie jonggehandicapten (Wajongers) die werk vindt, raakt die baan binnen een jaar weer kwijt. Hierdoor worden perioden van werk afgewisseld met perioden van werkloosheid. Dit werkt frustrerend voor betrokkenen.

De ontwikkeling van het aantal Wajongers is verontrustend. Zonder nadere maatregelen zijn er over enkele decennia een half miljoen. Daarom en in het belang van de Wajongers zelf is het belangrijk om meer Wajongers naar werk te begeleiden. Dit vereist dat banen voor deze groep duurzaam zijn. Hierbij kan een betere begeleiding van zowel de Wajongers als diens werkgever helpen.

Ouderen

Bij economische tegenwind zijn jongeren kwetsbaarder dan ouderen, doordat werkgevers in eerste instantie vooral jongeren (die geen vaste arbeidsovereenkomst hebben) ontslaan of althans de dienstbetrekking niet verlengen. Anderzijds zijn het bij een aantrekkende economie veelal de jongeren die als eerste profiteren. Ouderen hebben een kleinere kans op ontslag omdat zij veel baanzekerheid genieten, maar eenmaal werkloos is voor hen de kans op een baan klein. Ouderen in de bijstand hebben zodoende een zeer zwakke arbeidsmarktpositie.

[1] UWV Monitor Arbeidsparticipatie 2013, Amsterdam, december 2013.

Door een lage uitstroomkans van ouderen uit de uitkering naar werk zit een groot deel van de ouderen langdurig in de uitkering. Per eind september 2013 heeft 73% van alle huishoudens met een aanvrager van 55-64 jaar een uitkeringsduur van 3 jaar of langer. Voor de huishoudens met een aanvrager jonger dan 55 jaar is dat 38%.

Analyse werkgelegenheidsontwikkeling[1]

De werkgelegenheidsontwikkelingen waarmee Nederland de afgelopen jaren te kampen had, zijn sterk beïnvloed door de economische crisis. Onder invloed van de conjuncturele ontwikkeling nam het werkloosheidspercentage toe – vooral de jeugdwerkloosheid – en liep de vacaturegraad fors terug. Een andere ontwikkeling die al enige tijd op de Nederlandse arbeidsmarkt speelt, is de flinke toename van de arbeidsparticipatie onder

ouderen. Ondanks de economische crisis is er de afgelopen jaren toch sprake geweest van een (bescheiden) werkgelegenheidsgroei; de totale werkgelegenheid is tussen 2008 en 2012 gestegen met gemiddeld jaarlijks 0,2%. De crisis had daarbij meer impact op de werkgelegenheid van de ene dan de andere sector. Zo was er in de afgelopen vijf jaar sprake van een behoorlijke positieve gemiddelde jaarlijkse werkgelegenheidsgroei voor welzijn (1,9%), zorg (2,3%) en in het bijzonder voor de sector overige dienstverlening, huishoudens en extraterritoriale organisaties (2,6%). Van de sectoren die juist te kampen hadden met een dalende werkgelegenheid, kregen de metaalindustrie en de financiële dienstverlening en onroerend goed de zwaarste klappen te verduren, met een gemiddelde jaarlijkse werkgelegenheidsdaling van respectievelijk 2,8% en 2,2%. Voor de middellange termijn wordt een gelijkblijvende werkgelegenheid verwacht. Met een gemiddelde jaarlijkse groei van 1,2% wordt de grootste werkgelegenheidstoename verwacht in de zorg. In vergelijking met de voorbije periode is dit echter een zeer beperkt groeiperspectief, dat bovendien vooral betrekking heeft op de hogere opleidingsniveaus. Verder blijft de uitbreidingsvraag tot 2018 negatief voor alle vier de industriesectoren. Opvallend is daarbij dat de metaalindustrie de grootste klappen inmiddels achter de rug lijkt te hebben. Verder zal de structurele krimp van de werkgelegenheid in de landbouw, bosbouw en visserij doorzetten en zal gesneden worden in de werkgelegenheid binnen het openbaar bestuur en overheidsdiensten. De komende jaren zal de vervangingsvraag veruit de belangrijkste component vormen voor het aantal baanopeningen.

Duurzame inzetbaarheid van werknemers

De AOW-leeftijd gaat geleidelijk omhoog. Dit betekent dat werknemers langer moeten doorwerken. De verhoging van de AOW-leeftijd is nodig om de economische gevolgen van de vergrijzing van de babyboomgeneratie (het cohort dat geboren is tussen 1946 - 1964) en de ontgroening van de arbeidspopulatie op te vangen. De gemiddelde leeftijd van de werkende Nederlander is de afgelopen 20 jaar flink gestegen. Was dat begin jaren '90 van de vorige eeuw nog 36 jaar, nu is het 41 jaar. Een en ander ging gepaard met een forse stijging van de gemiddelde effectieve uittreedleeftijd: van 61 jaar in 2006 naar 63,9 jaar in 2013. De verwachting is dat deze uittreedleeftijd verder zal stijgen.

Samengevat

De komende jaren worden gekenmerkt door vergrijzing en ontgroening. Deze demografische ontwikkeling en het streven welvaartsvoorzieningen in stand te houden, vraagt om verhoging van de arbeidsparticipatie (streefcijfer: bruto 80% in 2020). Daarbij zijn bevordering van de werkgelegenheid, re-integratie van werklozen en het zorgen dat vraag en aanbod (vacatures en werkzoekenden) effectief bij elkaar komen, van groot belang.

1.1.5 Uitdagingen

Landenspecifieke aanbevelingen van de Raad van de Europese Unie

De Raad heeft Nederland aanbevolen om maatregelen te nemen ter verhoging van de arbeidsparticipatie. Het kabinet kan zich hierin vinden. Ondanks de hoge arbeidsparticipatie in Nederland is een toename van de participatie wenselijk vanwege de stijgende afhankelijkheidsratio.

De letterlijke aanbeveling 2013 zoals vastgesteld door de Raad luidt (onofficiële vertaling): “Verdere maatregelen te nemen om de arbeidsparticipatie te verhogen, met name van mensen in de marge van de arbeidsmarkt. De beperking van negatieve fiscale arbeidsprikkels voort te zetten, onder meer door een geleidelijke afschaffing van overdraagbare heffingskortingen voor verdieners van een tweede inkomen. De arbeidsmarktmobiliteit te bevorderen en rigiditeiten aan te pakken, onder meer door de hervorming van de wettelijke ontslagbescherming en van het werkloosheidsuitkeringsstelsel.”

Bovendien is in de landenspecifieke aanbevelingen aan Nederland bepaald dat de geleidelijke verhoging van de pensioenleeftijd ondersteund dient te worden “met maatregelen om de inzetbaarheid van oudere werknemers op de arbeidsmarkt te bevorderen”[2]. De plannen van het kabinet om de inzetbaarheid van werknemers duurzaam te vergroten worden beschreven onder paragraaf 1.1.6.

Zoals ook uiteengezet wordt in het Position Paper van de Europese Commissie d.d. 31 oktober 2012[3], kan het arbeidsaanbod in Nederland op termijn onder druk komen te staan als gevolg van de vergrijzing. Een belangrijke kans om met dit potentiële probleem op de Nederlandse arbeidsmarkt om te gaan, is het benutten van arbeidspotentieel dat niet wordt ingezet. Vrouwen kunnen bijvoorbeeld meer uren werken en tot voltijdse banen komen. Terwijl in 2012 de arbeidsparticipatie bij vrouwen relatief hoog was in vergelijking met het EU-gemiddelde, namelijk 71,9 procent tegenover 62,4 procent (internationale definitie), is er toch een aanzienlijk onbenut arbeidspotentieel aangezien veel vrouwen deeltijds werken. Gemeten naar fte's werkten Nederlandse vrouwen in 2012 zelfs minder dan gemiddeld in de EU. Er liggen ook kansen om het arbeidsaanbod te vergroten door de arbeidsparticipatie van mensen met een handicap, mensen met een migrantenachtergrond en oudere werknemers te verhogen.

De niveaus van armoede en sociale uitsluiting in Nederland liggen ruim onder het EU-gemiddelde, maar na jaren van daling, bedroeg in 2012 het percentage mensen dat op de armoededrempel of op de rand van sociale uitsluiting leeft, 15 procent (tegen 24,8 procent EU-gemiddeld). Armoede komt voornamelijk voor bij eenoudergezinnen, immigranten en huishoudens die leven van andere uitkeringen dan een pensioenuitkering. Een belangrijke sociale uitdaging is het voorkomen van armoede onder deze meest kwetsbare groepen.

1.1.6 Kabinetsbeleid

Het kabinet acht structurele aanpassingen noodzakelijk om de arbeidsmarkt beter te laten functioneren. In het Regeerakkoord 2012 staan de voornemens ten aanzien van ontslag, de WW en de Participatiewet beschreven. Daarnaast wil het kabinet flexibele en vaste arbeid beter met elkaar in balans brengen. Het kabinet en sociale partners hebben op 11 april 2013 een akkoord bereikt over een structurele aanpak voor de Nederlandse economie en arbeidsmarkt, met als doel om zoveel mogelijk mensen een eerlijke kans te geven op werk en economische zelfstandigheid. In dit Sociaal Akkoord wordt een aantal plannen uit het Regeerakkoord nader uitgewerkt.

In deze paragraaf wordt aangegeven hoe de maatregelen uit het Regeerakkoord 2012 en het Sociaal Akkoord 2013 aansluiten bij de diverse elementen van de voornoemde landenspecifieke aanbeveling van de Raad. Het kabinet zet zich op verschillende manieren in voor de verhoging van de arbeidsparticipatie van ouderen, niet-werkende en minstverdienende partners (meestal vrouwen), mensen met een handicap en jongeren. Veel van de maatregelen die het kabinet noodzakelijk acht vallen onder de Participatiewet die op 1 januari 2015 van kracht moet worden en die in de plaats komt van de Wet Werken naar Vermogen[4].

Nederland kent geen specifiek doelgroepenbeleid gericht op allochtonen; van een dergelijk beleid kan een ongewenste stigmatiserende werking uitgaan. Nederland voert een generiek antidiscriminatiebeleid en daar waar allochtonen meer dan gemiddeld vertegenwoordigd zijn in objectieve werkloosheidscategorieën (bijvoorbeeld jeugdwerkloosheid, bijstandsverlening), komen zij langs die weg in aanmerking voor ondersteuning. In het Regeerakkoord is een groot aantal maatregelen opgenomen om de werking van de arbeidsmarkt te verbeteren en het onderwijs beter te laten aansluiten op de arbeidsmarkt. Juist groepen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt, waar onder migranten van niet-westerse afkomst, hebben hier baat bij.

WW en ontslagrecht

Het stelsel van flexrecht, ontslagrecht en WW is erop gericht een gezond evenwicht tussen flexibiliteit en zekerheid mogelijk te maken. Dit stelsel vergt regelmatig onderhoud en dient nu aangepast te worden in het licht van structurele ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. De belangrijkste uitdagingen daarbij zijn om het stelsel activerender te maken en de groeiende tweedeling tussen mensen met een vast en een flexibel contract te bestrijden. Gelijktijdig met de aanpassingen aan het Nederlandse ontslagrecht en de WW-uitkeringen, neemt het kabinet maatregelen om de positie van flexwerkers te verbeteren. Het kabinet wil bijvoorbeeld dat werknemers met een tijdelijk contract eerder dan nu het geval is in aanmerking komen voor een permanente arbeidsovereenkomst. Op deze manier wordt de afstand tussen flex en vaste arbeid verkleind.

Het wetsvoorstel Werk en Zekerheid, dat langs de hier beschreven lijnen is uitgewerkt, werd eind november 2013 naar het Nederlandse parlement gestuurd. Volgens het CPB zal de hervorming van de WW-uitkering een structurele groei van de werkgelegenheid met 0,3 procent genereren.[5] De invoering van deze maatregelen kost tijd en luistert nauw. Daarom zal het kabinet de afspraken die hierover met sociale partners zijn gemaakt zorgvuldig uitwerken en pas vanaf 2015 en 2016 geleidelijk implementeren. Het kabinet heeft de SER om advies gevraagd over de verdere vormgeving van de sociale infrastructuur voor de arbeidsmarkt – en met name de rol van werkgevers en werknemers hierin - waarbij de nadruk ligt op het voorkomen van werkloosheid en het beperken van de werkloosheidsduur.

Sectorplannen

Het kabinet heeft 600 miljoen euro beschikbaar gesteld voor cofinanciering van sectorplannen, waarin sectoren gericht aan de slag gaan met de uitdagingen op de arbeidsmarkt. Deze middelen komen beschikbaar in de periode 2013-2015. Er bestaat geen simpele, snelle en allesomvattende oplossing voor de oplopende werkloosheid. Het is primair aan werkgevers en werknemers samen om in deze moeilijke tijden te komen tot maatregelen om duurzame werkgelegenheid te creëren. Het kabinet heeft werkgevers- en werknemersorganisaties daarom opgeroepen om een analyse van de arbeidsmarkt in hun sector te maken en met een plan te komen om de knelpunten op korte en middellange termijn via maatwerk aan te pakken. Voor maatregelen uit dergelijke sectorplannen die aan de voorwaarden voldoen is cofinanciering beschikbaar (sociale partners investeren zelf voor tenminste 50 procent in de kosten van de maatregelen). Volgens de begrotingsafspraken voor 2014 zal bovendien een derde deel van het budget voor sectorplannen worden ingezet voor het bestrijden van jeugdwerkloosheid.

In het Sociaal Akkoord is afgesproken dat het kabinet door cofinanciering van sectorplannen ondersteuning zal bieden bij inspanningen om mensen die hun baan dreigen kwijt te raken via (inter-)sectorale mobiliteit en scholing aan de slag te houden. Ook het bieden van kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kan rekenen op steun, evenals het bieden van kansen aan jongeren om werkervaring op te doen. Daarnaast kunnen sectorplannen bijdragen aan duurzame inzetbaarheid van werknemers, bijvoorbeeld door het inzetten van oudere vakkrachten voor coaching en begeleiding. Sectorplannen kunnen ook zorgen voor een betere werking van de arbeidsmarkt binnen en/of tussen sectoren, ook op langere termijn. Een subsidieregeling voor de sectorplannen is gepubliceerd op 12 augustus 2013.

Arbeidsparticipatie ouderen

Om de AOW op de lange termijn betaalbaar te houden, wordt vanaf 2013 de AOW-leeftijd stapsgewijs verhoogd naar 67 jaar en vervolgens gekoppeld aan de levensverwachting. In het regeerakkoord is afgesproken deze verhoging vanaf 2016 te versnellen. De AOW-leeftijd zal hierdoor 67 jaar zijn in 2021 (in plaats van in 2023, volgens de nu geldende wet) en daarna gekoppeld worden aan de levensverwachting. Voor de versterking van de werkherkattingskansen van oudere werklozen is voor 2013 en 2014 in totaal 67 miljoen euro beschikbaar om het aantal netwerkbijeenkomsten, inspiratiedagen, matchingsactiviteiten, trainingen en andere re-integratieactiviteiten van het UWV uit te breiden.

Participatie van niet-werkende en minstverdienende partners

Vereenvoudiging kindregelingen

In het Regeerakkoord is afgesproken om het stelsel van kindregelingen te hervormen en te versoberen. Het doel is om het stelsel te vereenvoudigen, de arbeidsparticipatie van vrouwen te verhogen en inkomensondersteuning te bieden aan wie deze het hardst nodig heeft. De kindregelingen worden teruggebracht naar vier regelingen: twee die in samenhang gericht zijn op inkomensondersteuning (Algemene Kinderbijslagwet en Wet Kindgebonden budget) en twee gericht op participatiebevordering (inkomensafhankelijke combinatiekorting en kinderopvangtoeslag). Als gevolg hiervan wordt de overstap van de bijstand naar een baan financieel aantrekkelijk voor alleenstaande ouders. Het kabinet verwacht dat de hervormingen rondom de kindregelingen uiterlijk juli 2014 in wetgeving zullen zijn omgezet.

Fiscale prikkels voor tweedstverdieners

Vanaf 2009 wordt de overdraagbare heffingskorting voor kostwinnersgezinnen in 15 jaar afgebouwd. In 2013 is het generieke belastingvoordeel voor partners zonder inkomen teruggebracht tot twee derde deel van dat van eerste verdieners. Deze maatregel prikkelt niet-werkende partners (veelal vrouwen) om te gaan werken. De verhoging van de arbeidskorting voor lagere inkomens, die per 2013 is ingevoerd, vormt een extra prikkel om de arbeidsmarkt te betreden. De voortgaande afbouw van de dubbele heffingskorting zal echter nauwelijks voor een financiële prikkel zorgen voor vrouwen die de arbeidsmarkt reeds hebben betreden om het aantal gewerkte uren te vermeerderen. Vanaf een bepaald (laag) inkomen verdient men immers zelfstandig meer dan de ‘eigen heffingskorting’. Een andere fiscale regeling, die de laatste jaren is geïntensiveerd, zorgt hier echter wel voor: de inkomensafhankelijke combinatiekorting. Volgens deze regeling ontvangt de tweedstverdienende partner meer aanvullende belastingskorting naarmate hij/zij meer verdient. De regel stimuleert dus om meer uren te gaan werken (of althans om meer te gaan verdienen). Hiermee kan de tweedstverdienende partner tot €2.133 belastingkorting ontvangen in 2014.

Ten slotte denkt het kabinet na over hoe de werking van de arbeidsmarkt verbeterd kan worden vanuit het perspectief van arbeid en zorg: hoe kunnen de inwoners van Nederland hun (mantel)zorgtaken en verantwoordelijkheden op het werk optimaal met elkaar combineren? Om de mogelijkheden voor werknemers en mantelzorgers in dit opzicht te verbeteren is het wenselijk om een aantal zaken beter te regelen. Het kabinet stuurt bijvoorbeeld aan op betere afspraken op de werkvloer maar ook op modernere verlofregelingen, onder andere voor vaders en mantelzorgers. Dit wordt de komende tijd verder uitgewerkt.

Participatie van mensen met een beperking

Het kabinet hecht er grote waarde aan dat alle Nederlanders, met of zonder beperking, meedoen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Onder andere ter bevordering van de arbeidsparticipatie van mensen met een handicap heeft de regering de Participatiewet aangekondigd. Met de invoering van één regeling via deze wet wil het kabinet mensen die nu aan de kant staan meer kansen bieden. Meer kansen op regulier werk of, als dat (nog) niet kan, op andere vormen van participatie. De Wet Werk en Bijstand (WWB), Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong) worden in 2015 samengebracht in de Participatiewet. De Wajong is vanaf dat moment enkel nog van toepassing op volledig en duurzaam arbeidsongeschikte jonggehandicapten. De toegang tot de Wsw wordt per 2015 afgesloten voor nieuwe instroom. Gemeenten organiseren beschut werk voor mensen die uitsluitend in een beschutte werkomgeving kunnen werken. Mensen die niet in aanmerking komen voor beschut werk en een productiviteit hebben lager dan 80 procent

van het wettelijk minimumloon (WML) kunnen worden geplaatst bij een werkgever. De werkgever ontvangt een loonkostensubsidie van de overheid voor het verschil tussen loonwaarde en WML. Het verschil tussen het WML en het cao-loon is voor rekening van de werkgever.

Er komen 35 regionale werkbedrijven die zorg dragen voor plaatsing van mensen met een arbeidsbeperking bij werkgevers. Gemeenten hebben het voortouw bij de werkbedrijven. Werkgevers, werknemers en UWV worden daarbij betrokken. Dit vergt op onderdelen nog nadere uitwerking. Gemeenten hebben de vrijheid om te bepalen welke ondersteuning mensen nodig hebben. Gemeenten beschikken over een scala aan instrumenten om mensen die hulp nodig hebben bij het vinden en vervullen van werk te ondersteunen.

Een actieve rol van werkgevers is noodzakelijk om mensen met een arbeidshandicap en grote afstand tot de arbeidsmarkt in een reguliere baan te laten werken. Met de werkgevers zijn afspraken gemaakt over het aantal banen dat de komende jaren beschikbaar komt voor mensen met een beperking. De baangarantie wordt stapsgewijs ingevoerd. Werkgevers in de marktsector moeten in 2014 garant staan voor 5.000 extra banen, oplopend tot een aantal van 100.000 in 2026. De overheid moet in 2014 garant staan voor 2.500 extra banen, oplopend tot cumulatief 25.000 banen in 2026. In de wet wordt een quotum vastgelegd met de genoemde jaarlijkse aantallen, waarbij een structurele situatie bereikt wordt in 2025. Het quotum wordt geactiveerd op het moment dat het aantal afgesproken banen niet tot stand komt. De eerste beoordeling of het quotum in werking dient te treden, vindt plaats in 2016 op basis van de resultaten 2015.

Participatie van jongeren

Hoewel de werkloosheid onder Nederlandse jongeren in Europees perspectief relatief laag is, is de recente ontwikkeling ongunstig en vraagt de oplopende jeugdwerkloosheid om actie. Het kabinet kiest voor een gezamenlijke aanpak met betrokkenheid van sociale partners, gemeenten en onderwijsinstellingen. De aanpak van jeugdwerkloosheid is dynamisch en bestaat uit maatregelen gericht op het voorkomen en het bestrijden van jeugdwerkloosheid.

Het kabinet heeft 50 miljoen euro extra vrijgemaakt om de regionale aanpak van jeugdwerkloosheid een impuls te geven en jongeren op het mbo te stimuleren langer door

te leren en te kiezen voor een opleiding met meer arbeidsmarktrelevantie door de introductie van het programma School Ex 2.0. Hiermee wordt voortgebouwd op de goede ervaringen die tijdens het Actieplan Jeugdwerkloosheid uit 2009 zijn geboekt en de regionale werkwijze en infrastructuur die toen tot stand zijn gebracht. Met de extra middelen worden jongeren in de regio gestimuleerd om onderwijs te volgen en ondersteund bij hun zoektocht naar een baan.

De vsv-aanpak 'Aanval op Schooluitval 2008-2011' moedigde scholen aan om schooluitval te verlagen en verbeterde de regionale samenwerking. Daardoor daalde het aantal nieuwe vsv'ers in de afgelopen jaren fors (tot 8,8% in 2012). Dat succes wordt voortgezet met nieuwe prestatiegerichte convenanten voor de periode 2012 tot en met 2015. Het kabinet Rutte II heeft de doelstelling voor het tegengaan van voortijdige schooluitval (vsv) aangescherpt. Het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters mag in 2016 nog maar maximaal 25.000 zijn. Het Rijk steunt de vsv-aanpak met in totaal circa 110 miljoen euro per jaar. Wat goed gaat wordt behouden en verbeteringen die mogelijk zijn doorgevoerd. Uitgangspunten daarbij zijn resultaatgerichtheid, administratieve eenvoud, continuïteit en borging van de vsv-aanpak na 2015.

De regionale aanpak wordt ondersteund door een sectorale aanpak. Het kabinet heeft sociale partners opgeroepen om in de sectorplannen die zij op kunnen stellen ook aandacht te besteden aan de arbeidsmarktinstroom van jongeren, bijvoorbeeld door voldoende stageplaatsen en leerwerkplekken beschikbaar te stellen. Een substantieel deel van het budget voor de sectorplannen is in dit kader geormerkt. Ook zijn hierover afspraken gemaakt in het Techniepact.

Actief en gezond ouder worden

Kabinet en sociale partners zetten gezamenlijk in op stimulering van de duurzame inzetbaarheid. Hiertoe heeft de Stichting van de Arbeid de 'Beleidsagenda 2020: investeren in participatie en inzetbaarheid' opgesteld. Het kabinet heeft - ter bevordering van de duurzame inzetbaarheid - de fiscale aftrek van scholingsuitgaven uitgebreid.

Investeren in duurzame inzetbaarheid is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van werknemers en werkgevers. Het kabinet ondersteunt de sociale partners hierbij met loopbaanfaciliteiten zoals het vitaliteitssparen. Daarnaast is in april 2012 het project «Duurzame Inzetbaarheid» van start gegaan, waarbij drie pijlers worden onderscheiden: (1) gezondheid van werknemers, (2) ontwikkeling van werknemers en (3) sociale innovatie. Met dit project wil de overheid werkgevers stimuleren om duurzame inzetbaarheid te verankeren in hun personeelsbeleid. Dit gebeurt onder meer door werkgevers die nu al aantoonbaar werk maken van duurzame inzetbaarheid een voorbeeld te laten zijn voor anderen. Goede voorbeelden van maatregelen om werknemers duurzaam inzetbaar te houden worden – onder meer via werkgeversbijeenkomsten – verspreid onder bedrijven en organisaties. Met het actieplan «Gezond Bedrijf» worden MKB-werkgevers aangezet tot het bevorderen van een

gezonde leefstijl van hun werknemers en het verlichten van geestelijk en lichamelijk zware beroepen. Hierbij gaat het vooral om het fit houden van laagopgeleide en chronisch zieke werknemers. In de visie van het kabinet op gezond en veilig werken moeten werkgevers en werknemers zelf meer werk maken van goede arbeidsomstandigheden. Daarvoor moet de rol van preventiemedewerkers op de werkvloer worden versterkt. Ook moeten de bedrijfsgezondheidszorg en reguliere gezondheidszorg beter samenwerken. Met deze initiatieven onderstreept het kabinet het belang van het investeren in duurzame inzetbaarheid, voor alle werknemers, jong en oud.

1.1.7 Europese aanbevelingen, nationale doelen en de bijdrage vanuit het Europees Sociaal Fonds

De EU heeft voor het jaar 2020 de ambities geformuleerd te komen tot duurzame, slimme en inclusieve groei en werkgelegenheid. In het Nationaal Hervormingsprogramma 2013 van Nederland wordt aangegeven op welke wijze Nederland die ambities wil waarmaken. Verhoging van de arbeidsparticipatie staat daarbij centraal. Twee van de vier Landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Raad gericht aan de lidstaat Nederland van juni 2013 hebben betrekking op het vergroten van de arbeidsparticipatie. Nederland wordt aanbevolen om (a) de geleidelijke verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd te ondersteunen met maatregelen om de inzetbaarheid van oudere werknemers op de arbeidsmarkt te bevorderen en (b) om verdere maatregelen te nemen om de arbeidsparticipatie te vergroten, met name van mensen in de marge van de arbeidsmarkt.

De vraag is op welke wijze vanuit het Europees Sociaal Fonds het beste een bijdrage kan worden geleverd aan de beleidsopgave om de arbeidsparticipatie te verhogen, in het bijzonder voor kwetsbare groepen. In het Position Paper van de Europese Commissie worden in dat verband drie aanbevelingen gedaan:

- integratie van de meest kwetsbare groepen in de arbeidsmarkt
- het arbeidspotentieel van vrouwen benutten
- beleid inzake actief ouder worden.

Van belang voor de afweging voor de inzet van ESF is de vraag hoe de middelen zo efficiënt en effectief mogelijk kunnen worden benut. Op jaarbasis gaat het in de Nederlandse situatie om een bedrag van ongeveer € 72 mln.

Nederland wil focus aanbrengen in de inzet van het ESF en kiest voor een concentratie van 95% van de financiële middelen op drie investeringsprioriteiten: (1) actieve inclusie (artikel 3 lid 1 sub b (i) ESF-verordening); (2) actief en gezond ouder worden (artikel 3 lid 1 sub a (vi) ESF-verordening) en 3) toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven (artikel 3 lid 1 sub a (i)). Alle investeringsprioriteiten dragen bij aan verhoging van de arbeidsparticipatie door enerzijds onbenut arbeidspotentieel toe te leiden naar werk (waaronder die van vrouwen) en anderzijds voortijdige uitval en langer doorwerken te stimuleren. Met actieve inclusie en toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven wordt tegelijk bijgedragen aan de armoededoelstelling. Onderzoek laat zien dat overwinnen van armoede overwegend plaatsvindt door betaald werk[6]. Het kabinet is van opvatting dat opleiding en werk de beste instrumenten zijn om armoede te voorkomen. Daarom richt het kabinet zich bij het bevorderen van sociale inclusie op het vergroten van werkgelegenheid en inzetbaarheid en ondersteuning bij het vinden van betaald werk.

1.1.8 Samenvattend oordeel ex ante evaluatoren onderbouwing strategie - Programma (managementsamenvatting)

Het externe onderzoeksbureau Panteia heeft in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de ex ante evaluatie uitgevoerd van het Operationeel Programma (OP) voor het Europees Sociaal Fonds (ESF) in de periode 2014-2020. Hieronder volgen de belangrijkste conclusies. Het (tussentijds) commentaar van de evaluatoren heeft telkens geleid tot bezinning en aanscherping van het programma (iteratief proces). Cursief is aangegeven waar en op welke wijze het finale commentaar is verwerkt. De volledige tekst van de ex ante evaluatie is bijgevoegd.

Consistentie van doelstellingen

De evaluatoren concluderen dat er een deugdelijke, goed onderbouwde analyse van de arbeidsmarkt ten grondslag ligt aan het OP en dat de strategische keuzes in het OP goed aansluiten op de geïdentificeerde uitdagingen op de arbeidsmarkt. Een analyse van de vraagkant van de arbeidsmarkt zou de analyse in het OP completeren en daarmee

krachtiger maken. Daarbij is ook de overweging op te nemen dat re-integratie voornamelijk effectief is wanneer zij niet leidt tot onaanvaardbare verdringing op de arbeidsmarkt. Ook raden de evaluatoren aan om de verwachte bijdrage van ESF aan de horizontale doelstellingen verder uit te werken, alsmede de doelstellingen van de GTIs.

Een korte analyse van de vraagkant is opgenomen in paragraaf 1.1.4, de bijdragen van ESF aan de horizontale doelstellingen en GTI's zijn verder uitgewerkt (in secties 4 en 11).

Interventiologica

De evaluatoren concluderen dat de maatregelen zoals voorgesteld in het OP goed aansluiten op de gestelde doelen en uitdagingen. ESF-subsidie wordt beschikbaar gesteld aan de relevante partijen op de arbeidsmarkt. Het sluit daarmee goed aan op bestaand nationaal beleid. Het programma laat bewust veel vrijheid aan de aanvragers, vooral wat betreft de doelstelling 'actieve inclusie'. Het gevolg hiervan is dat moeilijk is te voorspellen welke middelen uiteindelijk ingezet zullen worden. Dat maakt dat niet goed is te beoordelen in hoeverre deze middelen uiteindelijk bij zullen dragen aan de gestelde doelen. De evaluatoren raden aan om de doelstellingen voor 'sociale innovatie en transnationale samenwerking' specifieker te maken door het begrip sociale innovatie kwalitatief te definiëren. Wat betreft de doelstelling 'duurzame inzetbaarheid' raden de evaluatoren aan om inhoudelijk te beargumenteren waarom er in de eerste periode met minivouchers wordt gewerkt. Tot slot is een ex ante evaluatie van de plannen voor de doelstelling 'ontwikkelen vraaggestuurd arbeidsaanbod' nog niet mogelijk, omdat deze plannen onvoldoende zijn uitgewerkt.

Het begrip sociale innovatie is nader uitgewerkt, de argumentatie voor het werken met minivouchers is toegevoegd en het onderdeel vraaggestuurd arbeidsaanbod is in de prioriteitsas 3 nader uitgewerkt.

Indicatoren en effectiviteit

De evaluatoren concluderen dat de indicatoren die in het OP zijn opgenomen grotendeels voldoen aan de daaraan gestelde eisen. Ook de streefwaarden van de resultaatindicatoren zijn realistisch. Een belangrijk punt van aandacht zijn de targets van de resultaatindicatoren bij 'actieve inclusie' en 'ontwikkelen vraaggestuurd arbeidsaanbod'. De cijfermatige resultaten zullen daarbij sterk afhankelijk zijn van de conjunctuur en van de re-integratie-instrumenten die aanvragers in zullen zetten. Dat betekent dat de indicatoren uiteindelijk een beperkte zeggingskracht zullen hebben over de effectiviteit van de ESF subsidies.

Het commentaar van de evaluatoren op de indicatoren is verwerkt, het onderdeel evaluaties is uitgebreid.

Uitvoering en beheer

De evaluatoren concluderen dat de doelstellingen ten aanzien van de uitvoering van het ESF programma, te weten een rechtmatige uitvoering en volledige benutting, waarschijnlijk te behalen zijn op basis van de in het OP opgenomen maatregelen. Wat betreft de rechtmatigheid voorzien de evaluatoren geen risico's. Wat betreft de volledige benutting bestaat het risico dat aanvragen traag op gang komen. De evaluatoren raden de managementautoriteit aan om voorzorgsmaatregelen te treffen om de effecten van het mogelijk traag op gang komen van aanvragen te minimaliseren.

Medio 2013 is de managementautoriteit een uitgebreid implementatieprogramma gestart om de aanstaande aanvragers voor te bereiden op de nieuwe programmaperiode.

[1] Gebaseerd op Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt: De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2018, Maastricht University, Maastricht, december 2013

[2] Letterlijk zinsdeel afkomstig uit de derde aanbeveling 2013.

[3] Standpunt van de diensten van de Commissie over de ontwikkeling van de partnerschapovereenkomst en de programma's in NEDERLAND voor de periode 2014-2020

[4] Kamerstukken 2012-2013, 29817, nr. 98.

[5] CPB, *Gevolgen Wet Werk en Zekerheid voor werkgelegenheid*, 27 november 2013

[6] Stella Hoff: *Uit de armoede werken, omvang en oorzaken van uitstroom uit armoede*, Sociaal Cultureel Planbureau, september 2010

1.1.2 Een motivering van de keuze van de thematische doelstellingen en bijbehorende investeringsprioriteiten met betrekking tot de partnerschapsovereenkomst, op basis van een vaststelling van hetgeen op regionaal en, in voorkomend geval, nationaal niveau nodig is, waaronder het aanpakken van de problemen die zijn vermeld in de relevante landenspecifieke aanbevelingen die zijn aangenomen op grond van artikel 121, lid 2, VWEU, en de relevante aanbevelingen van de Raad die zijn vastgesteld op grond van artikel 148, lid 4, VWEU, met inachtneming van de ex-ante-evaluatie.

Tabel 1: Motivering van de keuze van thematische doelstellingen en investeringsprioriteiten

Gekozen thematische doelstelling	Gekozen investeringsprioriteit	Motivering van de keuze
08 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning van arbeidsmobiliteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit	<ol style="list-style-type: none"> 1. Conform doelstelling artikel 12 lid 2 ESF-verordening: aanvulling van de steunverlening uit het EFRO, waarbij ESF duurzame stadsontwikkeling ondersteunt via strategieën waarbij geïntegreerde acties worden vastgesteld om de economische, sociale en milieu-uitdagingen aan te pakken. 2. Opgave Nationaal Hervormings-programma om de bruto arbeids-participatie te verhogen van 75,9% in 2010 tot 80% in 2020. 3. Ambitie opgave Nationaal Hervormingsprogramma om vermindering te bereiken van aantal personen (0 - 64 jr) in huishoudens zonder betaald werk met 100.000 in 2020 (stand 2008: 1.613, in 2012: 1.635 mln, dus verslechtering met 22.000). 4. Uit Landenspecifieke aanbeveling 2013 (4): Verdere maatregelen nemen om de arbeidsparticipatie te verhogen, met name van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.
08 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning	8vi - Actief en gezond ouder worden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opgave Nationaal Hervormings-programma om de bruto arbeids-participatie te verhogen van 75,9% in 2010 tot 80% in 2020.

Gekozen thematische doelstelling	Gekozen investeringsprioriteit	Motivering van de keuze
van arbeidsmobiliteit		<ol style="list-style-type: none"> 2. Noodzaak dat ouderen langer doorwerken. De verhoging van de pensioenleeftijd wordt versneld: in 2018 naar 66 jaar en in 2021 naar 67. 3. Uit Landenspecifieke aanbeveling 2013 (3): De geleidelijke verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd ondersteunen met maatregelen om de inzetbaarheid van oudere werknemers op de arbeidsmarkt te bevorderen. Complementair beleid is noodzakelijk om werkenden in staat te stellen actief en gezond ouder te worden. In het Staff Working Document (par. 3.3) wordt ook het belang onderstreept van maatregelen om leven lang leren en actief ouder worden te stimuleren. 4. Ondersteuning van de inzet van sociale partners: 'Beleidsagenda 2020: investeren in participatie en inzetbaarheid'.
09 - Bevordering van sociale inclusie, bestrijding van armoede en iedere vorm van discriminatie	9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opgave Nationaal Hervormings-programma om de bruto arbeids-participatie te verhogen van 75,9% in 2010 tot 80% in 2020. 2. Ambitie opgave Nationaal Hervormingsprogramma om vermindering te bereiken van aantal personen (0 - 64 jr) in huishoudens zonder betaald werk met 100.000 in 2020 (stand 2008: 1.613; in 2012: 1.635 mln; dus verslechtering met 22.000). 3. Uit Landenspecifieke aanbeveling 2013 (4): Verdere maatregelen nemen om de arbeidsparticipatie te verhogen, met name van

Gekozen thematische doelstelling	Gekozen investeringsprioriteit	Motivering van de keuze
		<p>mensen in de marge van de arbeidsmarkt.</p> <p>4. De noodzaak om de arbeidsdeelname van de sterk stijgende groep jonggehandicapten te vergroten.</p>

1.2 Motivering van de financiële toewijzing

Motivering van de financiële toewijzing (d.w.z. steun van de Unie) aan elke thematische doelstelling en in voorkomend geval de investeringsprioriteit, in overeenstemming met de vereisten inzake thematische concentratie rekening houdend met de ex-ante-evaluatie.

Nederland ontvangt een relatief beperkt budget. De toegekende middelen zijn in de afgelopen jaren afgenomen van ruim 300 miljoen euro per jaar voor de periode 2000-2006, via 118 miljoen euro per jaar in de huidige periode tot circa 72 miljoen euro per jaar voor de komende periode. Om versnippering en ineffectief gebruik van de beperkte middelen te voorkomen, is concentratie van het toegekende budget op een gelimiteerd aantal onderwerpen noodzakelijk. De ESF-verordening vraagt daar om (artikel 4 inzake concentratie en thematische samenhang). Nederland wil de navolgende globale financiële allocatie hanteren:

Prioriteitsas: Art.3.1(b) >> Actieve inclusie (*percentage budget: 70%*) en sociale innovatie en transnationale samenwerking (*percentage budget: 1%*)

Prioriteitsas: Art.3.1(a) >> Actief en gezond ouder worden, (*percentage budget: 20%*)

Prioriteitsas: Art.3.1(a) >> Vier grootste steden met een Geïntegreerde Territoriale Investering (GTI) (*percentage budget: 5%*)

Technische bijstand: Agentschap SZW (*percentage budget: 4%*)

Uitdagingen voor Nederland voor korte en langere termijn mbt tot nationale Europa 2020-doelstellingen zijn hiervoor gemeld op het terrein van de arbeidsparticipatie en sociale inclusie. De nationale doelstelling mbt arbeidsparticipatie is dat 80% van de bevolking in de leeftijdsgroep 20-64 aan het werk is (bruto). De gemiddelde bruto arbeidsparticipatie in 2012 ligt op 76,6% (NL definitie). De nationale doelstelling mbt sociale inclusie en armoedebestrijding is een vermindering in 2020 van het aantal personen in de leeftijdsgroep 0-64 in een huishouden met een lage werkintensiteit met 100.000. Voor beide nationale EU-doelstellingen geldt dat deze niet zijn bereikt, waarbij de groei van de bruto arbeidsparticipatie afneemt en de situatie m.b.t. sociale inclusie na verslechtering, afvlakt.

Doelstellingen liggen in elkaars verlengde: mensen worden in staat gesteld zich via betaald werk aan (dreigende) armoede te onttrekken. Tegelijk stijgt de arbeidsparticipatie. Nederland kent veel mensen die geen of beperkt betaald werk verrichten; (niet-)uitkeringsontvangers als parttime werkenden. Meerderheid van de mensen zonder werk staat buiten de arbeidsmarkt en heeft ondersteuning nodig. Dat geldt ook voor laagopgeleide vrouwen zonder uitkering, werk, weinig tot geen werkervaring, die op zoek zijn naar betaald werk. Grootste winst met ESF m.b.t. arbeidsparticipatie wordt behaald als daarmee niet-werkenden aan het werk gaan.

Nederland wil beide doelstellingen bereiken via een focus op drie investeringsprioriteiten:

De belangrijkste is de investeringsprioriteit “Actieve inclusie”, uitgewerkt in de vorm van actieve re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt inclusief bestrijding jeugdwerkloosheid. Hiermee worden gelijktijdig beide doelstellingen bediend, zowel verhoging van de arbeidsparticipatie als sociale inclusie en tegengaan van armoede. De (nu snel) groeiende werkloosheid in Nederland onderstreept het belang van deze investeringsprioriteit. Nederland alloceert daarom circa 70% van de ESF-middelen voor deze investeringsprioriteit. Dit sluit aan bij de financieringsprioriteit die het position paper van de EC legt bij de integratie van de meest kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. De inzet van het ESF voor actieve inclusie ligt in lijn met de totstandkoming van de Participatiewet die de doelstelling heeft om iedereen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden, bij voorkeur regulier werk. Voor kwetsbare leerlingen uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs (zie ook het position paper EC): is 30% van het budget arbeidsmarktregio's geormerkt.

Een beleid gericht op actief en gezond ouder worden is een belangrijk thema voor de toekomst. Het position paper van de EC wijst dit thema daarom aan als financieringsprioriteit. De vergrijzende Nederlandse samenleving vraagt dat we met minder mensen meer werk verrichten. Dit thema gaat extra aan gewicht winnen als het verhoopde herstel van de economie gaat leiden tot krapten op de arbeidsmarkt. Intussen vergt het geleidelijk verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd dat werkenden in staat zijn die leeftijd ook daadwerkelijk te halen. Ook langs deze weg wordt bereikt dat de arbeidsparticipatie wordt vergroot. Dit thema is primair een verantwoordelijkheid van sociale partners en het bedrijfsleven, waarbij de overheid een agenderende en aanjagende rol heeft. Voor dit thema wordt daarom indicatief 20% van het ESF-budget gealloceerd. De inzet van ESF voor duurzame inzetbaarheid sluit nauw aan bij het beleid van kabinet en sociale partners om de duurzame inzetbaarheid van werkenden te bevorderen, als onderdeel van het sociaal akkoord tussen kabinet en sociale partners van 11 april 2013.

Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht, de grootste gemeenten in Nederland, herbergen ca.12% van de Nederlandse bevolking en tegelijk bijna 30% van het totaal aan bijstandsgerechtigden. De G4 kent de hoogste werkloosheid in Nederland, vooral onder jongeren en niet-westerse migranten. Van de 40 grootste probleemwijken in Nederland ligt het merendeel in de G4. Kenmerken:

- mix van sociaal-economische problemen en van de fysieke omgeving

- leefbaarheid in de G4 is relatief ongunstig, significant verschil met de leefbaarheid in de G27 [1].

- percentage uitkeringsontvangers (>1 jaar in de uitkering), is in deze wijken met 12,2% aanzienlijk hoger dan de 7,1% in andere woonwijken.[2]

- gemiddelde werkloosheidspercentage in de G4 ligt 3,2% boven het landelijk gemiddelde.

- verdringing door hoger geschoolden op banen die voor laaggeschoolden geschikt zijn, binnen deze steden[3].

- mismatch op de arbeidsmarkt en ondermaatse vestigingsfactoren in delen van de stad.

Deze omstandigheden belemmeren in belangrijke mate een duurzame stedelijke ontwikkeling. De mogelijkheid die de ESF-verordening in artikel 12, lid 1 en 2 biedt wordt gebruikt om in samenwerking met EFRO landsdeel West, in elk van de G4 geïntegreerde acties te ontwikkelen om de economische, sociale en milieu-uitdagingen aan te pakken waarmee stedelijke gebieden, conform de Partnerschapsovereenkomst, te kampen hebben.

ESF benut hiervoor IP art.3.1(a)(i). De financiële allocatie is 5%; een extra budget op het budget dat de G4 voor hun arbeidsmarktregio ontvangen onder 'Actieve inclusie'. IP art.3.1(a)(i) draagt bij aan verhoging van de arbeidsparticipatie, het tegengaan van armoede en terugdringen van het aantal personen in huishoudens zonder betaald werk.

TB valt onder een aparte prioritaire as. Als MA is het Agentschap SZW aangewezen. De prioriteit behelst uitgaven voor de uitvoering, ontwikkeling en installatie van monitoringsystemen, externe evaluatie en publiciteit. De financiële allocatie is 4%.

[1] Atlas voor gemeenten 2013

[2] Voor een overzicht van deze wijken: M. Permentier e.a., Werk aan de wijk, Sociaal Cultureel Planbureau, juli 2013, bijlage.

[3] Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid: Naar een lerende Economie, november 2013, p. 259-260.

Tabel 2: Overzicht van de investeringsstrategie van het operationele programma

Prioritaire as	Fonds	Door de Unie verleende steun (€)	Deel van de totale EU-steun voor het operationele programma	Thematische doelstelling / investeringsprioriteit / specifieke doelstelling	Common and programme specific indicators for which a target has been set
PA1	ESF	363.135.124,00	71.16%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 09 - Bevordering van sociale inclusie, bestrijding van armoede en iedere vorm van discriminatie <ul style="list-style-type: none"> ▼ 9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid <ul style="list-style-type: none"> ▼ 1 - Bevorderen arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ▼ 2 - Sociale innovatie en transnationale samenwerking 	[RI1, RI2, RI3, RI4, RI5, RI6, RI7]
PA2	ESF	101.590.186,00	19.91%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 08 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning van arbeidsmobiliteit <ul style="list-style-type: none"> ▼ 8vi - Actief en gezond ouder worden ▼ 3 - Bevordering duurzame arbeidsinzet van werkenden 	[RI8, RI9]
PA3	ESF	25.146.085,00	4.93%	<ul style="list-style-type: none"> ▼ 08 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning van arbeidsmobiliteit <ul style="list-style-type: none"> ▼ 8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit <ul style="list-style-type: none"> ▼ 4 - Toeleiding naar werk via ontwikkeling van vraaggestuurd arbeidsaanbod in de G4 	[RI10, RI11]
PA4	ESF	20.411.308,00	4.00%	TB1 - Rechtmatige uitvoering van het ESF-programma 2014-2020 TB2 - Volledige benutting van het ESF-budget 2014-2020	[RI12, RI13]

2. PRIORITAIRE ASSEN

2.A BESCHRIJVING VAN DE PRIORITAIRE ASSEN, ANDERS DAN VOOR TECHNISCHE BIJSTAND

2.A.1 Prioritaire as

Identificatiecode van de prioritaire as	PA1
Titel van de prioritaire as	Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie

- De volledige prioritaire as zal uitsluitend door financieringsinstrumenten worden uitgevoerd
- De volledige prioritaire as zal uitsluitend worden uitgevoerd door financieringsinstrumenten die op EU-niveau zijn opgezet
- De volledige prioritaire as zal aan de hand van door de gemeenschap aangestuurde lokale ontwikkeling worden uitgevoerd
- Voor het ESF: De gehele prioritaire as is bedoeld voor sociale innovatie of transnationale samenwerking of beide
- Voor het EFRO: De gehele prioritaire as is bedoeld voor acties tot wederopbouw in reactie op grote of regionale natuurrampen
- Voor het EFRO: De gehele prioritaire as is bedoeld voor kleine en middelgrote ondernemingen (Artikel 39)

2.A.2 Motivering voor het vaststellen van een prioritaire as met betrekking tot meer dan één regiocategorie, thematische doelstelling of fonds (waar van toepassing)

Niet van toepassing

2.A.3 Fonds, regiocategorie en berekeningsgrondslag voor steun van de Unie

Fonds	Regiocategorie	Berekeningsgrondslag (totale subsidiabele uitgaven of subsidiabele publieke uitgaven)	Regiocategorie voor ultraperifere regio's en noordelijke dunbevolkte regio's (indien van toepassing)
ESF	Meer ontwikkeld	Totaal	

2.A.4 Investeringsprioriteit

Identificatiecode van de investeringsprioriteit	9i
Benaming van de investeringsprioriteit	Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid

2.A.5 Specifieke doelstellingen die overeenkomen met de investeringsprioriteit en verwachte resultaten

Identificatiecode van de	1
--------------------------	---

specifieke doelstelling	
Benaming van de specifieke doelstelling	Bevorderen arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
Resultaten die de lidstaat met steun van de Unie beoogt te bereiken	<p>Bij de thematische doelstelling Art3.1(b) wordt gekozen voor IP “Actieve inclusie”. Deze IP wordt nader ingevuld met de “Specifieke doelstelling”: het bevorderen van arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Arbeidsparticipatie betreft mensen bij de samenleving, vergroot zelfvertrouwen en kansen op positieverbetering op de arbeidsmarkt. Het sluit mensen in via betaald werk. ESF ondersteunt activiteiten die afstand tot de arbeidsmarkt overbruggen. Betaald werk is ook te bereiken via tussenstapjes zoals vrijwilligerswerk.</p> <p>De omvangrijke instroom van jonggehandicapten in de sociale zekerheidsregelingen leidt tot bijzondere aandacht binnen deze specifieke doelstelling voor (ex-)leerlingen van praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. De helft van de Wajongers heeft op deze schooltypen gezeten. Een vervolgopleiding of het behalen van een startkwalificatie is voor deze leerlingen moeilijk. Een eenvoudige reguliere (deeltijd)baan is wel mogelijk. ESF ondersteunt de overgang van school naar werk of een vervolgopleiding. Er wordt aangesloten bij de nieuwe kwaliteitswet (V)SO.</p> <p>De arbeidsmarktpositie van (ex-)gedetineerden, TBS-gestelden en jongeren in een jeugdinstelling is doorgaans slecht vanwege langdurige werkloosheid, geen startkwalificatie en door stigmatisering vrijwel onbemiddelbaar. Scholing en training in de laatste fases van detentie en re-integratieondersteuning na invrijheidsstelling aan gedetineerden en TBS-gestelden ondersteunt hun terugkeer in de maatschappij en gaat recidive tegen. Jongeren in jeugdinstellingen kennen veelal een gecompliceerde problematiek en zijn gebaat met een individueel begeleidingstraject om na het verlaten van instelling op eigen benen te kunnen staan met een (vervolg)opleiding of werk[1].</p> <p>Expliciet onderdeel van deze doelstelling is bevordering van duurzame participatie en vooruitgang van vrouwen op de arbeidsmarkt. Het versterken van de economische zelfstandigheid en financiële zelfredzaamheid van vrouwen blijven cruciale doelen. Onder deze IP is nadrukkelijk ruimte voor de arbeidsmarktregio’s om vrouwen (in het bijzonder laagopgeleiden) te bereiken, hen te stimuleren en zo mogelijk een training of opleiding te volgen. Veel niet-uitkeringsgerechtigde vrouwen hebben geen idee hoe zij een overstap naar de arbeidsmarkt kunnen maken[2]. Ondersteuning van deze vrouwen bevordert de gendergelijkheid; economische onafhankelijkheid van vrouwen bestrijdt de feminisering</p>

	<p>van armoede (conform artikel 7 ESF-verordening).</p> <p>Het ESF-beleid sluit aan bij de taak en het participatiebudget van gemeenten m.b.t. arbeidsinschakeling. Gemeenten zijn de belangrijkste aanvragers en uitvoerders van ESF. UWV is de 2e uitvoerder vanwege de re-integratie taak van arbeidsongeschikten en ouderen. Het ministerie van V&J treedt op als aanvrager voor gedetineerden, tbs-gestelden en jongeren in een jeugdinstelling</p> <p>ESF versterkt het nationale beleid en de middelen inzake arbeidsparticipatie, sociale inclusie en non-discriminatie. Het ESF verhoogt de arbeidsparticipatie van werkzoekenden met afstand tot de arbeidsmarkt. ESF is mede-financierder (50%) van re-integratie van ca 89.200 personen. ESF wil ca 89.200 mensen extra ondersteunen richting arbeidsmarkt tussen 2014-2020.</p> <p>[1] Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming: <i>Zorg voor ingesloten licht verstandelijk beperkte jongeren</i>, (2011), p. 5</p> <p>[2] Verwey Jonker (2013), <i>Luxepositie of buitenspel, vrouwen zonder werk en uitkering</i></p>
Identificatiecode van de specifieke doelstelling	2
Benaming van de specifieke doelstelling	Sociale innovatie en transnationale samenwerking
Resultaten die de lidstaat met steun van de Unie beoogt te bereiken	Onderdeel van de doelstelling van het ESF is het bevorderen van sociale innovatie, met name het uittesten en het op grotere schaal toepassen van innovatieve oplossingen voor de aanpak van sociale behoeften. Een tweede doelstelling is het ondersteunen van transnationale samenwerking met het oog op de bevordering van wederzijds leren en de verbetering van de

doeltreffendheid van de door het ESF ondersteunde beleidsmaatregelen.

Nederland zal beginnen met het openstellen van een doorlopend aanvraagtijdvak voor projecten tussen de € 120.000 - € 380.000 (ES-subsidie bedraagt hiervan 50%). Het zal vooralsnog gaan om twee brede thema's: (1) methodiek- en instrumentontwikkeling: het testen, verbeteren, onderzoeken, evalueren en innoveren van bestaande of nieuwe instrumenten of werkwijzen uit de praktijk van arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt; (2) kennisdeling: het bevorderen van wederzijds leren van ervaringen uit de praktijk van arbeidstoeleiding van de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Op basis van opgedane ervaringen zal Nederland gedurende het programma of ,en zo ja, welke aanpassingen nodig zijn. De EC wordt geïnformeerd over de aard en doelstellingen van projecten zodra hier meer zicht op is.

Tabel 4: Gemeenschappelijke resultaatindicatoren waarvoor een streefwaarde is ingesteld en programmaspecifieke resultaatindicatoren die overeenkomen met de specifieke doelstelling (per investeringsprioriteit en regiocategorie) (voor het ESF)

Investeringsprioriteit : 9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid														
ID	Indicator	Regiocategorie	Meeteenheid voor indicator	Gemeenschappelijke outputindicator, gebruikt als basis voor de vaststelling van doelstellingen	Uitgangswaarde			Meeteenheid voor uitgangswaarde en streefwaarde	Referentiejaar	Streefwaarde (2023)			Gegevensbron	Frequentie van de verslaggeving
					M	W	T			M	W	T		
R11	Aantal deelnemers doelgroep AMR dat hun individuele traject heeft afgerond op of voor einddatum project en binnen 4 weken na afronding van hun individuele traject betaald werk heeft gevonden of een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt.	Meer ontwikkeld	Aantal participanten				15,00	Verhouding (%)	2007			20,00	Monitoring	Jaarlijks
R12	Aantal deelnemers doelgroep AMR met afgerond individueel traject op of voor einddatum project, dat 12 maanden na afronding van hun individuele traject betaald werk heeft of een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt.	Meer ontwikkeld	Aantal participanten				20,00	Verhouding (%)	2007			25,00	Monitoring	Jaarlijks
R13	Aantal deelnemers doelgroep UWV dat hun individuele traject heeft afgerond op of voor einddatum project en binnen 4 weken na afronding van hun individuele traject betaald werk heeft gevonden of een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt.	Meer ontwikkeld	Aantal participanten				45,00	Verhouding (%)	2009			55,00	Monitoring	Jaarlijks
R14	Aantal deelnemers doelgroep UWV met afgerond individueel traject op of voor einddatum project, dat 12 maanden na afronding van hun individuele traject betaald werk heeft of een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt.	Meer ontwikkeld	Aantal participanten				55,00	Verhouding (%)	2009			65,00	Monitoring	Jaarlijks
R15	Aantal ex-gedetineerden/deelnemers ESF-project dat binnen vier weken na beëindiging detentie betaald werk heeft, een opleiding heeft, of een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt.	Meer ontwikkeld	Aantal participanten				17,00	Verhouding (%)	2010			22,00	Monitoring	Jaarlijks
R16	Aantal ex-strafrechtelijk respectievelijk civielrechtelijk geplaatste jongeren met gevolgd ESF-traject, dat vier weken na verblijf in de inrichting betaald werk heeft, een opleiding heeft, of een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt.	Meer ontwikkeld	aantal Participanten				50,00	Verhouding (%)	2010			60,00	Monitoring	Jaarlijks
R17	Aantal sociaal innovatieve en/of transnationale projecten dat is afgerond	Meer ontwikkeld	Aantal projecten				70,00	Verhouding (%)	2011			80,00	Monitoring	Jaarlijks

2.A.6 In het kader van de investeringsprioriteit te ondersteunen maatregel (per investeringsprioriteit)

2.A.6.1 Beschrijving van het type en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen, met inbegrip van, indien van toepassing, vermelding van de voornaamste doelgroepen, beoogde specifieke grondgebieden en soorten begunstigden

Investeringsprioriteit	9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid
Kanttekening bij tabel 4.	
<p>In deze tabel zijn alleen common result indicatoren respectievelijk programmaspecifieke resultaatindicatoren opgenomen, waaraan een streefwaarde is gekoppeld. Nederland streeft naar realistische indicatoren en streefwaarden. Tegelijk geldt dat de concrete invulling van het ESF-programma pas plaatsvindt gedurende de looptijd van het programma. Met name de keuze van het type interventie is bepalend voor de streefwaarden: de keuze voor kortdurende interventies (trainingen), of juist voor een beperkt aantal langdurige trajecten (ondersteuning via een jobcoach) is zeer bepalend voor het niveau van de output (aantal deelnemers). De uitstroomresultaten bij bestrijding jeugdwerkloosheid zullen anders liggen dan bij arbeidsbeperkten. De daadwerkelijke invulling van het programma (uiteeraard binnen de investeringsprioriteit Actieve inclusie) leidt welhaast per definitie tot afwijkingen van de in dit Operationeel Programma opgenomen indicatoren en streefwaarden. Nederland zal daarom, wanneer daartoe aanleiding is, voorstellen plus</p>	

Investeringsprioriteit	9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid
-------------------------------	--

onderbouwing indienen bij de Europese Commissie om de indicatoren en streefwaarden aan te passen.

Met de aanpassing van de programmaspecifieke resultaatindicatoren met de OP-wijziging van 2017 zijn de indicatoren zodanig gewijzigd dat ze alleen nog betrekking hebben op de resultaten van de deelnemers die binnen het project hun individuele traject hebben afgerond. Hiermee zijn de gemeten resultaten beter te koppelen aan de individuele interventies, zijn de uitstroomresultaten eerder beschikbaar en worden de resultaten beter meetbaar, wat ten goede komt aan de kwaliteit van de gerapporteerde informatie. Met deze wijziging van de programmaspecifieke indicatoren zijn de streefwaarden niet gewijzigd. Reden hiervoor is dat de uitgangspunten met betrekking tot het type interventie dat wordt ingezet niet is gewijzigd. Ook de groep deelnemers waar de gewijzigde indicator zich op richt is dezelfde[1].

Daarnaast zal conform art. 5 van de ESF-verordening jaarlijks worden gerapporteerd over de voorgeschreven set common indicators.

In het voorgeschreven evaluatieprogramma zal over een meer uitgebreide set van relevante output en resultaatindicatoren worden gerapporteerd, zodat inzicht ontstaat in het bereik en resultaten per doelgroep. Dit betreft statistische informatie.

Toelichting bij tabel 4: Resultaatindicator plus onderbouwing target

Voor 3 doelgroepen van dit thema wordt een resultaatindicator voorgesteld, die betrekking heeft op uitstroom naar werk en waaraan ook een target is gekoppeld: de (gemeentelijke) doelgroep actieve inclusie, de UWV-doelgroep en de V&J-doelgroep.

De beoogde looptijd van projecten bij gemeenten en UWV is 24 maanden. In de Nederlandse praktijk, zie het huidige ESF-programma, stromen deelnemers in gedurende de hele looptijd van het project. Gevolg: bij het einde van het ESF-project loopt het individuele traject van enkele deelnemers nog door (nu voor 100% bekostigd door de subsidieaanvrager) en kan dus op einddatum project nog geen resultaat worden vastgesteld. Anders gezegd: ESF-project en individuele (re-integratie)trajecten kunnen dus uit elkaar lopen. Dit probleem is te ondervangen door de resultaten te meten van deelnemers die hun individuele traject hebben afgerond. Dit sluit naadloos aan op de common indicators. Om aansluiting te houden tussen het project en de individuele trajecten worden twee meetmomenten voorgesteld: het eerste moment betreft het meten van resultaten op het moment dat deelnemers

Investeringsprioriteit	9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid
<p>hun traject hebben afgerond. Het tweede moment is het meten van resultaten 12 maanden na afronding van het individuele traject. Deze wijze van meten zegt iets over alle deelnemers die hun individuele traject binnen het project hebben afgerond. De kwaliteit van de data en de koppeling aan de ESF-interventie is hoog en op korte termijn na afloop van het project kunnen de eerste resultaten worden gemeld.</p> <p>RI 1 en RI 2: CBS-metingen over de huidige ESF-periode voor de jaren 2007-2009 (als proxy voor de gemeentelijke doelgroep) geven aan dat in 2007 en 2008 circa 14% van de deelnemers een baan vindt (zes maanden na afronding traject). In 2009 is dat opgelopen tot 26%, deels als gevolg van een toegenomen aantal jobcoachtrajecten. De ex-ante evaluatoren opteren op basis hiervan voor een target van 20% tot maximaal 25% (Ex-ante evaluatie, pagina 23).</p> <p>Voor de standaardtrajecten binnen de gemeentelijke doelgroep achten wij een target van 20% haalbaar. Omdat daarnaast voor de gemeentelijke doelgroep mogelijk gebruik gemaakt zal worden van de instrumenten jobcoach en loonkostensubsidie (waarbij per definitie sprake is van een baan) hogen wij de target op naar 25%.</p> <p>Voor beide indicatoren geldt dat de uitstroomindicator is gerelateerd aan deelnemers die hun individuele traject hebben afgerond. Bij RI 2 vindt de effectmeting plaats 12 maanden na afronding van het individuele traject. Dit betekent dat het effect van enige zoektijd naar een baan wordt meegenomen in de meting. Omdat deze tijd om te zoeken bij indicator 1 niet of nauwelijks aanwezig is, wordt RI 1 iets lager gesteld: op 20%.</p> <p>RI 3 en RI 4: Naar verwachting wordt 2/3 van het budget ingezet voor jobcoachtrajecten, het resterende deel wordt naar verwachting ingezet voor standaardtrajecten.</p> <p>Bij jobcoachtrajecten is per definitie sprake van uitstroom naar werk, bij standaardtrajecten wordt net als bij de gemeentelijke trajecten een uitstroom van 20% verondersteld. Het gewogen uitstroomgemiddelde bedraagt 65%. Conform de toelichting bij de RI 1 en RI 2 wordt RI 3 wat lager gesteld (0,8) dan RI 4 (55% respectievelijk 65%).</p> <p>RI 5 en RI 6: In het WODC-onderzoek: “Effect deelname ESF-projecten op werk/opleiding en strafrechtelijke recidive” is op basis van beschikbare</p>	

Investeringsprioriteit	9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid
<p>cijfers over meerderjarige gedetineerden/ESF-deelnemers in de periode 2008-2010 vastgesteld dat een maand na detentie ruim een kwart van hen een baan heeft of een opleiding volgde (cf. databestand CBS). Gelet op de verslechterde arbeidsmarktsituatie de komende jaren wordt als streefwaarde 22% gehanteerd.</p> <p>Volwassen ex-gedetineerden hebben in meerderheid geen werk of volgde geen opleiding voor en na detentie; bij ex-JJI-straf pupillen had de meerderheid juist voor of na detentie een baan of volgde een opleiding. Dit percentage is vóór detentie echter veel hoger dan ná detentie. Zo had 83% werk of volgde een opleiding een maand voor detentie, terwijl dit een maand na detentie 70% was (zes maanden na detentie 68% en een jaar na detentie 59%). In hetzelfde onderzoek wordt geconstateerd dat onder de civielrechtelijke geplaatste jongeren die een ESF-traject hebben gevolgd een zelfde beeld ontstaat als onder de ex-JJI-straf-pupillen die een ESF-traject hebben gevolgd: de meerderheid heeft zowel voor als na het verblijf in een JJI een baan of volgt een opleiding. Het percentage voor detentie is opnieuw veel hoger dan na detentie. Een maand voor detentie had 92% nog werk of volgde een opleiding, een maand na detentie was dit nog 69% (en een jaar na detentie nog maar 57%).</p> <p>Vanwege de onderzoeksresultaten en een verslechterde arbeidsmarktsituatie de komende jaren wordt als gezamenlijke streefwaarde voor strafrechtelijk respectievelijk civielrechtelijk geplaatste jongeren gekozen: 60%. Het CBS monitort deelnemers via BSN-nummers, aangeleverd door aanvrager aan AGSZW.</p> <p>RI 7: Gelet op de aard van deze (meer verkennende/onderzoeksmatige) projecten ligt het resultaat primair gelegen in de afronding van het project.</p> <p>Maatregelen voor specifieke doelstelling 1: bevorderen arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt</p> <p><i>Brede doelgroep</i></p> <p>De samenstelling van de groep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is wisselend per arbeidsmarktregio en in de tijd. Zo is de jeugdwerkloosheid anno 2013/2014 een groeiend probleem, maar kan de jeugdwerkloosheid in de periode 2018-2020 zijn opgelost. Het is daarom wenselijk adequaat te kunnen inspelen op regionale en in de tijd voorkomende wisselingen in de samenstelling van de categorieën mensen, die</p>	

Investeringsprioriteit

9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid

ondersteuning behoeven bij hun arbeidstoeleiding. Daarom kiest Nederland voor een brede definitie: “mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt”. Voorbeelden van mensen die onder deze definitie vallen zijn (niet-limitatief): jeugdwerklozen, mensen met een arbeidsbeperking resp. met een arbeidsongeschiktheidsuitkering, mensen langer dan zes maanden werkloos, oudere werklozen, niet-uitkeringsontvangers (geen onderwijs, geen werk, geen uitkering) mensen met een taalachterstand.

NB: Nederland kent geen doelgroepenbeleid voor niet-westerse migranten (geen aparte registratie). Waar mensen van niet-westerse afkomst deel uitmaken van andere genoemde groepen worden zij wel bereikt door ESF. Zie voorts onder horizontale beginselen. De juridische afbakening van de doelgroep en subsidiabele activiteiten vindt plaats in de nationale ESF-subsidieregeling. Leidend beginsel daarbij is de uitvoerbaarheid (rechtmatigheid en doelmatigheid) van deze regeling met een focus op eenvoudig te verantwoorden en te controleren deelnemers en subsidiabele activiteiten, met goed mogelijk meetbare resultaten.

Aanvragers/begunstigden

Beoogde aanvragers voor de brede doelgroep, waaronder begrepen de groep (ex-)leerlingen praktijkonderwijs (pro) en voortgezet speciaal onderwijs (vso) zijn in eerste instantie de 35 centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's[2]. Gemeenten, UWV en SZW hebben medio 2012 overeenstemming bereikt over 35 arbeidsmarktregio's. Aanleiding voor de nieuwe indeling is de wet SUWI (Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen). Hierin is onder meer vastgelegd dat er één aanspreekpunt komt voor werkgevers in een arbeidsmarktregio, er één registratie-systeem is van vacatures en werkzoekenden, en dat er per regio een arbeidsmarktagenda en samenwerkingsafspraken zullen worden gemaakt. In het sociaal akkoord van april 2013 is tevens vastgelegd dat deze regio-indeling het uitgangspunt wordt voor de Werkbedrijven (de regionale schakel tussen werkgevers en de mensen met een arbeidsbeperking).

De centrumgemeente treedt op als aanvrager mede namens de overige gemeenten in de regio.

Tweede beoogde aanvrager is het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV), dat onder andere verantwoordelijk is voor de re-integratie van ww-ers, wajongers en gedeeltelijk arbeidsgeschikten.

Investeringsprioriteit

9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid

Derde beoogde aanvrager is het ministerie van Veiligheid en Justitie ter verbetering van de arbeidsmarktpositie van jongeren die op strafrechtelijke of civielrechtelijke basis in jeugdinrichtingen verblijven.

Deze lijst van aanvragers is niet limitatief. Op basis van veranderingen in het beleid en het beleidsveld, monitoring en evaluatie, of anderszins kan het wenselijk zijn dat ook andere aanvragers worden aangewezen ter uitvoering van deze investeringsprioriteit.

Maatregelen

Aanvragers kunnen een breed palet aan activiteiten bieden aan personen uit de doelgroep. Kern is dat de activiteiten bijdragen aan actieve inclusie van mensen in de samenleving via participatie op de arbeidsmarkt. De geboden activiteiten kunnen variëren van voorlichting, activering, het wegwerken van taalachterstand, het bieden van jobcoaching, training en scholing, tot concrete arbeidsbemiddeling etc. Deze opsomming is niet limitatief.

De gemeentelijke activiteiten sluiten aan op de re-integratieactiviteiten die gemeenten doorgaans bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Op basis van een intake en diagnosestelling stelt de gemeente een re-integratieplan op waarbij wordt bezien welke instrumentenmix het beste aansluit bij de behoefte van de eindbegunstigde. Daarbij wordt tevens rekening gehouden met de mogelijkheden op de regionale arbeidsmarkt, zodat aanbod en vraag (uit bijvoorbeeld de techniek- of ICT-sector) waar mogelijk op elkaar aansluiten. Echte winst wordt geboekt als een werkloze instroomt op een moeilijk vervulbare vacature.

Leerlingen en ex-leerlingen van pro/vso wordt ondersteuning aangeboden in de laatste fase van hun schoolperiode en daarna om de arbeidsmarkt te betreden, bijvoorbeeld via extra intensieve stagebegeleiding.

De activiteiten van het UWV sluiten eveneens aan bij de reguliere activiteiten van het UWV, zoals het bieden van re-integratie-ondersteuning en

inkoop van re-integratietrajecten en ondersteuning via jobcoaching.

Bij gedetineerden, TBS-gestelden en jongeren in een civiel- of strafrechtelijke instelling gaat het om voorbereidende trajecten om na detentie de arbeidsmarkt te betreden of om een onderwijstraject te volgen. In de periode aansluitend aan de detentie kan nazorg worden geboden. De nadruk ligt dus - in navolging van de kanttekening van de ex ante evaluatie - op doorlopende trajecten, die beginnen binnen de muren en doorlopen tot daarbuiten.

Het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College), het nationale instituut voor bevordering van gelijke behandeling en het tegengaan van discriminatie in de samenleving, stelt dat herkenning van onbedoelde, indirecte discriminatie essentieel is omdat het anders niet mogelijk is om discriminatie tegen te gaan. Het College stelt dat discriminatie het meest voorkomt op het terrein van arbeid (werving en selectie, bemiddeling, scholing, werkomgeving, voorwaarden etc). Het College beschouwt gelijkwaardige participatie op de arbeidsmarkt als graadmeter voor een inclusieve samenleving. Het College wijst er op dat het daar voor vele groepen aan schort. Het gaat ondermeer om jongeren, ouderen, transgenders, gehandicapten en met name etnische minderheidsgroepen. Werkgevers denken veelal dat zij goed in staat zijn om sollicitanten op een objectieve manier te beoordelen; louter op competenties. De praktijk wijst echter uit dat discriminatie onmiskenbaar voorkomt als gevolg van stereotype beeldvorming over groepen, die onbewustinvloed heeft op het oordeel. Het College meent dan ook dat het nieuwe ESF programma maatregelen moet bevatten ter verbetering van de arbeidsmarktpositie van kwetsbare groepen. Naast toezicht op de naleving van wet- en regelgeving moet het gaan om verhoging van het bewustzijn wat discriminatie is en in bewustwording van de rol die stereotypering heeft bij discriminatie[3]. Zie voorts onder 2.AI.6.1 onder “Horizontale beginselen” en par 11.2 en 11.3.

Maatregelen voor specifieke doelstelling 2: sociale innovatie en transnationale samenwerking

Gevraagd is door gemeenten om binnen 'Actieve inclusie' ruimte te creëren voor innovatieve projectvoorstellen vanuit de concrete beleidspraktijk op het terrein van sociale inclusie (maatschappelijke vernieuwing), zo mogelijk in samenwerking met buitenlandse zustersteden en binnen- en buitenlandse kennisinstututen. Het kan gaan om methodiek- of instrumentontwikkeling, dat wil zeggen het testen, verbeteren, evalueren en innoveren van bestaande en/of nieuwe instrumenten en werkwijzen in de praktijk van arbeidstoeleiding. Het kan eveneens gaan om kennisdeling en het

Investeringsprioriteit	9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid
<p>bevorderen van wederzijds leren van ervaringen uit de praktijk. Projecten kunnen een looptijd hebben van max.2 jaar. Bij de projectaanvraag moet worden gemeld hoe de resultaten na afronding van een project worden verspreid en ingebed in het reguliere beleid. Indiening van projectaanvragen kan in tijdens de hele programmaperiode, voor zover het gereserveerde beperkte budget dat toestaat. Het beoogde subsidiebedrag bedraagt minimaal 60.000 euro en maximaal 190.000 euro per project.</p> <p><i>Horizontale beginselen</i></p> <p>Om te bevorderen dat bij de voorbereiding en implementatie van projecten de horizontale beginselen van gelijke kansen, anti-discriminatie en gelijke behandeling man-vrouw, adequate aandacht krijgen in lijn met de analyse en adviezen van het College voor de Rechten van de Mens, wordt gezorgd voor professionele ondersteuning van de MA en van projectaanvragers/uitvoerders. Er zijn experts aangetrokken met de opdracht om een voorstel te ontwikkelen en (te laten) uitvoeren dat de bij ESF betrokken partijen op dit gebied goed ondersteunt. Middelen hiervoor komen uit het budget voor technische bijstand (zie ook paragraaf 11.2 en 11.3). De projectondersteuning in dit kader wordt uitgevoerd in lijn met het 'Actieplan Arbeidsmarktdiscriminatie dat 16 mei 2014 door de minister van SZW aan de Tweede Kamer is aangeboden (TK 2013-2014, 29 544, nr. 523).</p> <p>[1] Na de wijziging van de indicatoren worden ook verbeteringen in de arbeidsmarktpositie als resultaat gemeten. Het gaat hierbij om deelnemers die al een (kleine) baan hadden bij de start van hun individuele traject. Vóór de wijziging van de indicatoren werd dit tevens als resultaat gemeten, aangezien het hier gaat om deelnemers die werk hebben na afronding van het individuele traject.</p> <p>[2] Een arbeidsmarktregio kan desgewenst ook een andere gemeente aanwijzen als aanvrager voor ESF.</p> <p>[3] Reactie van het College voor de Rechten van Mens van 6 februari 2014 op het Concept Operationeel Programma ESF.</p>	

2.A.6.2 Richtsnoeren voor keuze van concrete acties

Investeringsprioriteit	9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid
<p>Het beschikbare budget voor deze investeringsprioriteit wordt in eerste instantie toegeedeeld aan drie type aanvragers: de 35 arbeidsmarktregio's, het UWV en het ministerie van V&J. De onderlinge verdeling tussen de arbeidsmarktregio's vindt plaats op basis van hetzelfde verdeelmodel als waarmee het nationale re-integratiebudget wordt verdeeld over gemeenten. Dit is een objectief verdeelmodel, waarbij rekening wordt gehouden met de zwaarte van de regionale arbeidsmarktproblematiek (zoals bijvoorbeeld aantal bijstandsontvangers, aantal ww-ontvangers, omvang beroepsbevolking en kwalitatieve discrepantie laaggeschoolde arbeid). Het beschikbare bedrag op jaarbasis per arbeidsmarktregio bedraagt gemiddeld circa 1 miljoen euro. Dit is voldoende voor één of twee projecten per arbeidsmarktregio per aanvraagstijdvak. Het college van B&W van de centrumgemeente uit de arbeidsmarktregio wordt verantwoordelijk voor de regionale voorbereiding en het opstellen van de projectaanvraag. De aanvraag moet voldoen aan een aantal criteria: naast subsidiabiliteit hebben die criteria betrekking op haalbaarheid, kwaliteit uitvoering en administratie, redelijke kosten-batenverhouding, financiering, controleerbaarheid. Deze criteria worden vastgelegd in de nationale regelgeving en zijn weigeringsgronden voor een subsidieaanvraag.</p> <p>Het ministerie van Veiligheid en Justitie respectievelijk het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen zijn in beginsel aanvragers voor hun doelgroep. Deze lijst van aanvragers is niet limitatief. Op basis van veranderingen in het beleid en beleidsveld, monitoring en evaluatie, of anderszins kan het wenselijk zijn dat ook andere aanvragers worden aangewezen voor de uitvoering van deze investeringsprioriteit.</p> <p>De projectsubsidies specifiek gericht op sociale innovatie op het terrein van actieve inclusie en/of gericht op transnationale samenwerking op het terrein van actieve inclusie kunnen worden aangevraagd door alle aanvragers uit deze investeringsprioriteit: centrumgemeenten, UWV en het ministerie van V&J. Er zal in beginsel sprake zijn van een doorlopend aanvraagstijd, het precieze verdelingsmechanisme en de beoordelingscriteria daarbij (gebaseerd op de ESF-verordening) zullen worden opgenomen in nationale regelgeving.</p> <p>Alle projectaanvragen worden door de managementautoriteit getoetst aan de criteria als vastgelegd in de regelgeving. Bijzondere aandacht wordt geschonken aan het criterium dat projecten eenvoudig te verantwoorden en te controleren moeten zijn.</p>	

Investeringsprioriteit	9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid

2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (in voorkomend geval)

Investeringsprioriteit	9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid
Niet van toepassing	

2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (in voorkomend geval)

Investeringsprioriteit	9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid
Niet van toepassing	

2.A.6.5. Outputindicatoren per investeringsprioriteit en, waar van toepassing, per regiocategorie

Tabel 5: Gemeenschappelijke en programmaspecifieke outputindicatoren (per investeringsprioriteit, voor het ESF uitgesplitst naar regiocategorie en indien van toepassing voor het EFRO)

Investeringsprioriteit		9i - Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid							
ID	Indicator	Meeteenheid	Fonds	Regiocategorie (indien relevant)	Streefwaarde (2023)			Gegevensbron	Frequentie van de verslaggeving
					M	W	T		
OI2	Aantal deelnemers UWV	Aantal deelnemers	ESF	Meer ontwikkeld			5.700,00	Monitoring	Jaarlijks
OI1	Aantal deelnemers actieve inclusie (arbeidsmarktregio's)	Aantal deelnemers	ESF	Meer ontwikkeld			72.500,00	monitoring	jaarlijks
OI3	Aantal deelnemers V&J	Aantal deelnemers	ESF	Meer ontwikkeld			10.900,00	Monitoring	Jaarlijks
OI4	Aantal projecten gericht op sociale innovatie en/of transnationale samenwerking	Aantal projecten	ESF	Meer ontwikkeld			40,00	Monitoring	Jaarlijks

2.A.7 Sociale innovatie, transnationale samenwerking en de bijdrage aan thematische doelstellingen 1-7

Prioritaire as	PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie
-----------------------	--

(NB: Een toelichting op tabel 5 is in een bijlage opgenomen)

Sociale innovatie en transnationale samenwerking

Sociale innovatie en transnationale samenwerking worden langs twee wegen bevorderd:

1. specifieke projecten: door de Managementautoriteit zal een doorlopend aanvraagtijdvak worden opengesteld tot het indienen van projectvoorstellen op het gebied van sociale innovatie en/of transnationale samenwerking. Als hiervoor gemeld - overeenkomstig bepaling 9 en 10 uit de ESF-verordening – is met name het beproeven en evalueren van innovatieve oplossingen van belang voor de verbetering van de doelmatigheid van het beleid. Transnationale samenwerking is wenselijk met het oog op de bevordering van wederzijds leren en de verbetering van de doeltreffendheid van de door het ESF ondersteunde beleidsmaatregelen. Er wordt in de loop van de programmaperiode (na een aantal substantiële projecten), aan een onderzoeksinstituut opdracht gegeven projecten te verzamelen, te evalueren en te beoordelen op potentie voor landelijke mainstreaming. Kosten hiervoor worden gedragen door het budget voor Technische bijstand.
2. tevens zal Nederland te zijner tijd daar waar zij een bijdrage denkt te kunnen leveren, gehoor geven aan een verzoek tot transnationale samenwerking in het kader van de thema's die door de EC worden ondersteund en gefaciliteerd (als bedoeld in artikel 10 lid 3 ESF-verordening). De kosten van deelname aan een transnationaal netwerk worden gedragen door het budget voor Technische Bijstand of de aparte budgetlijn.

Thematische doelstellingen 1-7 van de Algemene Verordening

Actieve inclusie in de vorm van re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk zal in die zin een bijdrage kunnen leveren aan de thematische doelstellingen 1 tot en met 7, dat mensen mogelijk worden getraind, dan wel worden toegeleid naar een arbeidsplaats in de sectoren aansluitend op deze thematische doelstellingen. Zo kunnen mensen worden getraind voor of worden geplaatst op een arbeidsplek in het MKB of in een

Prioritaire as	PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie
<p>specifieke sector, bijvoorbeeld ICT of de groene sector. Er is nog veel te bereiken door energiebesparing en bescherming van het milieu door isolatie, afvalscheiding en hergebruik van grondstoffen et cetera. Omscholing en re-integratie van werkloze werkzoekenden naar banen en sectoren die de toekomst hebben, zogenaamde green jobs (die niet allemaal hooggeschoolde arbeid betreffen), dragen bij aan deze doelstellingen. Onderdeel van het nationale beleid is reeds dat arbeidsmarktregio's worden gestimuleerd een regionaal arbeidsmarktbeleid te ontwikkelen op basis van regionale arbeidsmarktanalyses en om een werkgeversdienstverlening op te zetten, zodat vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten en mensen worden toegeleid naar sectoren met groeipotentieel, en arbeidsaanbod wordt gecreëerd dat aansluit op de vraag en een mismatch binnen de betreffende arbeidsmarktregio wordt voorkomen (hiervoor is een landelijke Programmaraad opgericht, zie hiervoor www.samenvoordeklant.nl). Synergie met EFRO ligt in de rede, waarbij EFRO-investeringen in bijvoorbeeld milieumaatregelen en koolstofarme technologieën via het instrument "social return on investment" baankansen creëert voor werklozen, die met ESF-middelen kunnen worden bijgeschoold. Conform het vereiste van artikel 112 CPR-verordening zal jaarlijks - voor zover mogelijk - worden gerapporteerd over de resultaten inzake de thematische doelstellingen 1-7 (waar relevant), de zogenaamde secundaire thema's.</p>	

2.A.8 Prestatiekader

Tabel 6: Prestatiekader van de prioritaire as (per fonds en, voor het EFRO en het ESF, per regiocategorie)

Prioritaire as		PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie											
ID	Soort indicator	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, waar van toepassing	Fonds	Regiocategorie	Mijlpaal voor 2018			Uiteindelijke doelstelling (2023)			Gegevensbron	Uitleg over de relevantie van de indicator, in voorkomend geval
						M	W	T	M	W	T		
PF1	F	Euro	Euro	ESF	Meer ontwikkeld			193000000			726.270.248,00	Monitoring	Financiële indicator geeft betrouwbaar beeld van de implementatie van het programma
PF2	O	Aantal deelnemers actieve inclusie (arbeidsmarktregio's)	Aantal deelnemers	ESF	Meer ontwikkeld			35800			89.100,00	Monitoring	Idem, output indicator is goed meetbaar

Aanvullende kwalitatieve informatie over het opstellen van het prestatiekader Toelichting

- De basis voor de raming van de financiële indicator wordt gevormd door de N+3-regel: ultimo 2018 moeten twee jaartranches van 1/7 van het ESF-budget (na aftrek van aan Nederland betaalde voorschotten) zijn afgerekend om decommitting te voorkomen.
- Uitgaande van een totaalbudget voor Prioriteitsas 1 van € 361.025.499 minus prestatiereserve van € 23.439.093 = € 337.586.405,2 moet ultimo 2018 $2 \times 1/7 = 2 \times € 48.226.629,31$ mln (minus aan Nederland betaalde voorschotten) zijn opgenomen in een uitgavenstaat die is aangeboden aan de EC. Derhalve dus: € 96.453.258,62, afgerond € 96.500.000 aan ESF. Dit komt neer op een bedrag van € 193.000.000 aan gecertificeerde uitgaven
- Basis voor de outputindicator zijn de gegevens over de cumulatieve outputresultaten van deze prioriteit tot en met het jaar 2018, als opgenomen in het Jaarverslag over de uitvoering dat 30 juni 2019 moet zijn ingediend bij de Europese Commissie, als bedoeld in artikel 111 lid 1 en lid, Vo 1303/2013.
- Voor de gehele programmaperiode is ten behoeve van deze prioritaire as een totaal aantal deelnemers geraamd van 83.400 (inclusief prestatiereserve: 89.100). Gemiddeld is dat 11.900 per programmajaar.
- Hoe het programma zich daadwerkelijk zal ontwikkelen is niet te voorspellen. Vanwege de overloop van het programma 2007-2013, waarvan de projecten doorlopen tot ultimo 2015, zullen de arbeidsmarktregio's naar verwachting daadwerkelijk starten in 2015 en zullen UWV en V&J vanaf 2016 starten. Uitgaande van een geleidelijke start van het programma zal in de jaren 2015 en 2016 minder dan een gemiddeld aantal deelnemers worden bereikt en in de jaren 2017 en 2018 wel het gemiddelde. Stel 1/3 van het gemiddelde is circa 4.000; 2/3 van het gemiddelde in 2016 is circa 8.000 en in 2017 en 2018 elk jaar 11.900 = totaal 35.800.

2.A.9 Categorieën steunverlening

De categorieën steunverlening die overeenkomen met de inhoud van de prioritaire as, op basis van een door de Commissie vastgestelde nomenclatuur, en indicatieve uitsplitsing van door de Unie verleende steun.

Tabellen 7-11: Categorieën steunverlening

Tabel 7: Dimensie 1: Steunverleningsgebied

Prioritaire as		PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	109. Actieve integratie, mede met het oog op de bevordering van gelijke kansen en actieve participatie en verbetering van de inzetbaarheid	363.135.124,00

Tabel 8: Dimensie 2: Financieringsvorm

Prioritaire as		PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	01. Niet-terugvorderbare subsidie	363.135.124,00

Tabel 9: Dimensie 3: Soort gebied

Prioritaire as		PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	06. Transnationale samenwerking in het kader van het ESF	2.536.591,00
ESF	Meer ontwikkeld	07. Niet van toepassing	360.598.533,00

Tabel 10: Dimensie 4: Territoriale verwezenlijgingsmechanismen

Prioritaire as		PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	07. Niet van toepassing	363.135.124,00

Tabel 11: Dimensie 6: secundair ESF-thema (alleen ESF en YEI)

Prioritaire as		PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	01. Steun voor de overgang naar een koolstofarme, zuinige economie	445.250,00
ESF	Meer ontwikkeld	02. Sociale innovatie	2.536.591,00
ESF	Meer ontwikkeld	07. Gendergelijkheid	360.598.533,00

2.A.10 Overzicht van het voorgenomen gebruik van technische bijstand, inclusief eventuele maatregelen voor het versterken van de bestuurlijke capaciteit van de autoriteiten die betrokken zijn bij het beheer en besturen van de programma's en de begunstigden (in voorkomend geval) (per prioritaire as)

Prioritaire as:	PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie
Niet van toepassing	

2.A.1 Prioritaire as

Identificatiecode van de prioritaire as	PA2
Titel van de prioritaire as	Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit

- De volledige prioritaire as zal uitsluitend door financieringsinstrumenten worden uitgevoerd
- De volledige prioritaire as zal uitsluitend worden uitgevoerd door financieringsinstrumenten die op EU-niveau zijn opgezet
- De volledige prioritaire as zal aan de hand van door de gemeenschap aangestuurde lokale ontwikkeling worden uitgevoerd
- Voor het ESF: De gehele prioritaire as is bedoeld voor sociale innovatie of transnationale samenwerking of beide
- Voor het EFRO: De gehele prioritaire as is bedoeld voor acties tot wederopbouw in reactie op grote of regionale natuurrampen
- Voor het EFRO: De gehele prioritaire as is bedoeld voor kleine en middelgrote ondernemingen (Artikel 39)

2.A.2 Motivering voor het vaststellen van een prioritaire as met betrekking tot meer dan één regiocategorie, thematische doelstelling of fonds (waar van toepassing)

Niet van toepassing

2.A.3 Fonds, regiocategorie en berekeningsgrondslag voor steun van de Unie

Fonds	Regiocategorie	Berekeningsgrondslag (totale subsidiabele uitgaven of subsidiabele publieke uitgaven)	Regiocategorie voor ultraperifere regio's en noordelijke dunbevolkte regio's (indien van toepassing)
ESF	Meer ontwikkeld	Totaal	

2.A.4 Investeringsprioriteit

Identificatiecode van de investeringsprioriteit	8vi
Benaming van de investeringsprioriteit	Actief en gezond ouder worden

2.A.5 Specifieke doelstellingen die overeenkomen met de investeringsprioriteit en verwachte resultaten

Identificatiecode van de specifieke doelstelling	3
Benaming van de specifieke doelstelling	Bevordering duurzame arbeidsinzet van werkenden

<p>Resultaten die de lidstaat met steun van de Unie beoogt te bereiken</p>	<p>De IP "Actief en gezond ouder worden" wordt aangevuld met de Specifieke doelstelling: "het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden".</p> <p>De arbeidsmarkt verandert snel. Enerzijds is sprake van vergrijzing, anderzijds verschuiven de voor het werk gevraagde competenties als gevolg van verdergaande technologisering en globalisering. Om de gevolgen hiervan (met name vergrijzing) op te vangen moeten meer mensen langer productief aan het werk blijven (per week, per jaar, per levensloop).</p> <p>Leeftijdsbewust personeelsbeleid, verhoging van vitaliteit, invoering van nieuwe vormen van arbeidsrelaties en het Nieuwe Werken dragen bij aan duurzame inzet van werkenden. Werkgevers beseffen onvoldoende dat ander arbeidsmarkt- en personeelsbeleid nodig is. Bij O&O-fondsen ontbreekt vaak benodigde expertise. Hierdoor is er geen sprake van een adequaat "active ageing"-beleid. Participatie van oudere werknemers neemt de laatste jaren wel toe, maar dit is vooral een demografisch effect. Ouderen die hun baan verliezen door ziekte of ontslag hebben een kleine kans om op korte termijn weer werk te vinden.</p> <p>Onderdeel van ESF is het streven naar een gelijke participatie van mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt. In haar rapport <i>Closing the Gender Gap</i> (december 2012) spreekt de OECD van een aanzienlijke onderbenutting van het menselijk kapitaal in de Nederlandse economie door de veel voorkomende deeltijdarbeid van vrouwen. Een "active ageing"-beleid is nodig om combinaties van arbeid en (mantel)zorg mogelijk te maken, waardoor vrouwen én mannen werk en privé kunnen blijven combineren en gelijke verdeling van zorgtaken tussen mannen en vrouwen wordt bevordert (conform artikel 7 van de ESF-verordening). Flexibilisering en andere vormen van "het nieuwe werken" stellen werkenden in staat meer uren actief te blijven op de arbeidsmarkt. Voor vrouwen geldt dat urenuitbreiding veelal ook de gewenste toename van economische onafhankelijkheid bevordert. Afspraken over verlofregelingen en flexibel en plaatsonafhankelijk werken is tussen werkgevers en -nemers. Het kabinet heeft eind 2013 besloten te onderzoeken of het zorgverlof voor werknemers verruimd kan worden. Ook wordt bekeken of vaders langer verlof kunnen opnemen na de geboorte van hun kind en of er regels moeten komen over flexibele werktijden[1].</p> <p>Activiteiten die ESF financiert, ondersteunen bedrijven en sectoren bij het ontwikkelen en implementeren van een active ageingbeleid. Complementair aan nationale inspanningen mbt "Actief en gezond ouder worden" zullen in 2014-2015 ca</p>
--	--

5.500 bedrijven en instellingen worden bereikt via miniprojecten. Reden hiervoor is een relatief groot aantal bedrijven/instellingen op deze wijze eenvoudig bekend te maken met duurzame inzetbaarheid. Beoogde resultaten: een afgerond miniproject waarbij een bedrijf/instelling een advies over active ageing heeft laten opstellen. Daarnaast is het streven om voor de jaren 2016-2020 ca 480 grotere projecten door o.a. sectoren (O&O-fondsen), samenwerkingsverbanden van sociale partners, bedrijven en (overheids-)instellingen onder dit thema te laten uitvoeren, waarbij naast het opstellen van een extern advies ook sprake is van een implementatietraject. Bij aanvragen van bedrijven en (overheids-)instellingen dienen werknemers van de subsidieaanvrager aantoonbaar betrokken te zijn bij het ontwikkeltraject.

[1] Brief aan de TK van de minister van SZW over de resultaten van de bijeenkomst Arbeid dd. 12 december 2013.

Tabel 4: Gemeenschappelijke resultaatindicatoren waarvoor een streefwaarde is ingesteld en programmaspecifieke resultaatindicatoren die overeenkomen met de specifieke doelstelling (per investeringsprioriteit en regiocategorie) (voor het ESF)

Investeringsprioriteit : 8vi - Actief en gezond ouder worden														
ID	Indicator	Regiocategorie	Meeteenheid voor indicator	Gemeenschappelijke outputindicator, gebruikt als basis voor de vaststelling van doelstellingen	Uitgangswaarde			Meeteenheid voor uitgangswaarde en streefwaarde	Referentiejaar	Streefwaarde (2023)			Gegevensbron	Frequentie van de verslaggeving
					M	W	T			M	W	T		
R18	Het aantal miniprojecten (vouchers) dat heeft geleid tot een advies	Meer ontwikkeld	Aantal projecten				65,00	Verhouding (%)	2012			75,00	Monitoring	Jaarlijks
R19	Percentage van het aantal projecten (niet zijnde miniprojecten) dat bij einddeclaratie (tenminste) één product als omschreven in ESF-regeling oplevert en waarbij dat product bij eindcontrole niet wordt afgekeurd.	Meer ontwikkeld	percentage				70,00	Verhouding (%)	2011			80,00	Monitoring	Jaarlijks

2.A.6 In het kader van de investeringsprioriteit te ondersteunen maatregel (per investeringsprioriteit)

2.A.6.1 Beschrijving van het type en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen, met inbegrip van, indien van toepassing, vermelding van de voornaamste doelgroepen, beoogde specifieke grondgebieden en soorten begunstigden

Investeringsprioriteit	8vi - Actief en gezond ouder worden
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> De indicator 8 is het aantal miniprojecten dat is afgerond en heeft geleid tot een advies aan de subsidieontvanger en daadwerkelijk een einddeclaratie heeft ingediend. Op basis van de ervaring met de miniprojectenregeling Actie E1 uit de programmaperiode 2007-2013 is de streefwaarde gezet op 75% ten opzichte van de verleende vouchers. Bij Actie E1 is circa 19% van de aanvragen ingetrokken. Omdat het thema "duurzame inzetbaarheid" minder breed is dan het begrip "sociale innovatie", is de verwachting dat het aantal intrekkingen (lees: projecten die niet van de grond komen) hoger zal liggen, vandaar 75%. De indicator 9 is het percentage van het aantal verleende projecten (d.w.z. de grotere projecten met gemiddeld € 95.000 ESF bijdrage) dat daadwerkelijk tenminste één product als genoemd in de ESF-regeling oplevert (is onderdeel van de einddeclaratie én moet bij de beoordeling van de einddeclaratie als prestatie-onderbouwing worden geaccepteerd). Met andere woorden: het project is afgerond en heeft een projectrapportage opgeleverd. Niet in alle gevallen zal een verleend project (d.w.z. een goedgekeurde projectaanvraag) ook daadwerkelijk resulteren in een analyse, beleidsplan, pilot, uitvoeringsverslag etc, omdat sector/bedrijf uiteindelijk onvoldoende inhoud/draagvlak weet te genereren voor een beleid gericht op active ageing, of omdat om andere redenen het project niet van de grond komt dan wel wordt ingetrokken. Op basis van ervaringsgegevens met Actie sociale innovatie uit het programma 2007-2013 wordt een streefgetal van 80% gehanteerd (het 	

intrekkingspercentage Actie E-projecten was in 2008: 20%, in 2009: 16% en 2010: 9%; gemiddeld dus 15%. Omdat het thema "duurzame inzetbaarheid" minder breed is dan het begrip "sociale innovatie" is de verwachting dat het aantal intrekkingen (lees: projecten die niet van de grond komen) iets hoger zal liggen; daarom wordt als streefwaarde 80% gehanteerd.

- Een inhoudelijke, kwalitatieve evaluatie van de inhoud en opbrengsten van de projecten zal onderdeel uitmaken van het evaluatieprogramma.
- Voor actief en gezond ouder worden is de startwaarde nul, omdat er dan nog geen projecten zijn afgerond, dan wel omdat er dan nog geen goedgekeurde producten zijn (Panteia, Eindrapport ex ante evaluatie ESF 2014-2020, paragraaf 4.3, december 2013).

Maatregelen voor specifieke doelstelling 1: de bevordering van duurzame arbeidsinzet werkenden

Doelgroep

Doelgroep: arbeidsorganisaties.

Type aanvragers:

Als aanvragers kunnen al die partijen optreden waarvan verwacht kan worden dat zij met voldoende draagvlak een project kunnen uitvoeren. Daarbij wordt gedacht aan onder meer bedrijven en (overheids-)instellingen, O&O-fondsen, samenwerkingsverbanden van sociale partners (CAO-partijen), waarbij één van de samenwerkingspartners optreedt als aanvrager, regionale samenwerkingsverbanden van bijvoorbeeld overheden, bedrijven en/of werknemersorganisaties, waarbij één van de partijen als penvoerende aanvrager optreedt.

NB: bij een bedrijfsaanvraag moet sprake zijn van een aantoonbare betrokkenheid van werknemers.

Maatregelen

Te financieren maatregelen betreffen (niet-limitatief):

(a) advisering aan bedrijven, (overheids-)instellingen over leeftijdsbewust personeelsbeleid, verhoging van vitaliteit en competenties van werknemers, invoering van nieuwe vormen van arbeidsrelaties en het zogeheten nieuwe werken (flexibele inzet /thuiswerken) op basis waarvan organisaties tijdig op veranderingen kunnen anticiperen. Deze advisering kan uitmonden in verschillende producten, zoals een advies, implementatieplan, communicatieplan, pilot en bij grotere projecten ook het testen en uitvoeren van deze producten binnen het bedrijf of instelling.

(b) sectorbrede analyses en adviezen.

In de programmaperiode 2007-2013 zijn goede ervaringen opgedaan met zogenaamde mini-projecten, ook wel vouchers genoemd, waarbij bedrijven op een laagdrempelige wijze een beperkte financiële bijdrage konden krijgen (€ 18.000) voor de inzet van een externe deskundige om advies te geven op het terrein van sociale innovatie. Van deze werkwijze zal opnieuw gebruik worden gemaakt, waarbij sectorale samenwerking en inbedding onder andere met behulp van de betrokkenheid van O&O-fondsen zal worden gestimuleerd.

Verwachte resultaten

In hoofdzaak gaat het hier om het blijvend genereren van aandacht voor het thema “active ageing”. Met de mini-projecten en de grotere projecten wordt beoogd om, in aansluiting op het nationale beleid, goede voorbeelden te creëren die de aandacht vasthouden voor het thema duurzame inzetbaarheid en een sectorale infrastructuur hiertoe op te bouwen, gedragen en ondersteund door sectorale sociale partners. Onderstaande passage uit het SCP-rapport “Aanbod van werk” uit 2012 onderstreept dit belang.

“Overheid en sociale partners hebben de afgelopen decennia steeds meer oog gekregen voor het belang van zeggenschap van werknemers over hun

werktijden en werkplek. Die zeggenschap kan de aansluiting tussen werk en priveleven van werknemers vergemakkelijken. Invloed op de werktijden vermindert bovendien gezondheidsklachten. De afgelopen jaren heeft de overheid daarom enkele wettelijke regels opgesteld die het werknemers gemakkelijker moeten maken hun arbeidsduur en -tijden aan te passen aan hun wensen. Ook roept de overheid werkgevers op om hun personeel meer mogelijkheden te bieden voor thuiswerken en het zelf bepalen van de werktijden. De groeiende aandacht voor de aansluiting van werktijden en werkplek op het priveleven is vooral een gevolg van het feit dat steeds meer vrouwen met jonge kinderen betaalde arbeid zijn gaan verrichten. Ook de toename van het aantal werknemers met mantelzorgtaken speelt een rol. De laatste tijd lijkt de beleidsaandacht voor deze en andere arbeid-zorgregelingen echter wat verminderd, doordat andere onderwerpen urgenter zijn als gevolg van de langdurende economische crisis. Toch blijven arbeid- en zorgregelingen belangrijk, zeker als de overheid wil dat de zorg voor ouderen en langdurig zieken voor een groter deel door gezins- en familieleden wordt verricht.[1]

Onder deze investeringsprioriteit worden ook acties gefinancierd die zijn gericht op het beter kunnen combineren van werk- en zorgtaken. Dit kan bijvoorbeeld worden bereikt door flexibel roosteren. Dit leidt ertoe dat carrières niet hoeven worden onderbroken voor zorgtaken en mensen gedurende hun loopbaan beter en duurzaam inzetbaar blijven. Dit kan ertoe bijdragen dat niet-hoofdkostwinners (vaak vrouwen) beschikbaar blijven voor de arbeidsmarkt of beschikbaar blijven voor meer uren, wat bijdraagt aan verbeterde carrièreperspectieven en een duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.

Begeleiding van werknemers van werk naar werk zorgt eveneens voor duurzame inzetbaarheid. Trainingen en scholing van werknemers is mogelijk, maar dient nadrukkelijk te zijn ingebed in trajecten gericht op duurzame arbeidsinzet. Het gaat dan bijvoorbeeld om om- of bijscholing, al dan niet intersectoraal, bij voorkeur om substantiële niveau- of richtingveranderende cursussen.

[1] Deze passage is ontleend aan: Sociaal en Cultureel Planbureau: Aanbod van werk 2012, april 2013 (par 3.5)

Investeringsprioriteit	8vi - Actief en gezond ouder worden
-------------------------------	-------------------------------------

2.A.6.2 Richtsnoeren voor keuze van concrete acties

Investeringsprioriteit	8vi - Actief en gezond ouder worden
<p>Waar sprake is van een vouchersysteem zal het gaan om miniprojecten, waarbij de ESF-bijdrage een relatief beperkt bedrag is (gedacht wordt vooralsnog aan een bedrag van bijvoorbeeld € 10.000 euro). Het gaat dus niet om grootschalige projecten, maar om een grote hoeveelheid kleine projecten die het karakter van een opstartsubsidie hebben. Per aanvraagtijdvak worden enkele duizenden aanvragen verwacht. Alle aanvragen zullen door de managementautoriteit worden beoordeeld op de algemene conformiteitscriteria uit de ESF-subsidieregeling. Gelet op het kleinschalige karakter van de subsidie, waarbij sprake is van een beperkte projectbeschrijving, zal net als in de periode 2007-2013 het principe “wie het eerst komt, eerst maalt” worden gehanteerd.</p> <p>De grote projectsubsidies (ESF-subsidie van circa €100.000) worden verdeeld onder aanvragende organisaties op basis van een open inschrijving. Tijdens een aanvraagtijdvak kunnen partijen een voorstel indienen. Alle projectaanvragen worden door de managementautoriteit getoetst aan algemene criteria inzake kwaliteit van de onderbouwing, financiële soliditeit en administratieve capaciteit. Bijzondere aandacht krijgt het criterium dat projecten eenvoudig te verantwoorden en te controleren moeten zijn. Bij overinschrijving zal een ranking plaatsvinden op basis van kwalitatieve criteria.</p>	

2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (in voorkomend geval)

Investeringsprioriteit	8vi - Actief en gezond ouder worden
Niet van toepassing	

2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (in voorkomend geval)

Investeringsprioriteit	8vi - Actief en gezond ouder worden
Niet van toepassing	

2.A.6.5. Outputindicatoren per investeringsprioriteit en, waar van toepassing, per regiocategorie

Tabel 5: Gemeenschappelijke en programmaspecifieke outputindicatoren (per investeringsprioriteit, voor het ESF uitgesplitst naar regiocategorie en indien van toepassing voor het EFRO)

Investeringsprioriteit		8vi - Actief en gezond ouder worden							
ID	Indicator	Meeteenheid	Fonds	Regiocategorie (indien relevant)	Streefwaarde (2023)			Gegevensbron	Frequentie van de verslaggeving
					M	W	T		
OI5	Aantal vastgestelde vouchers	Aantal	ESF	Meer ontwikkeld			5.500,00	Monitoring	Jaarlijks
OI6	Aantal vastgestelde projecten	Aantal	ESF	Meer ontwikkeld			480,00	Monitoring	Jaarlijks

2.A.7 Sociale innovatie, transnationale samenwerking en de bijdrage aan thematische doelstellingen 1-7

Prioritaire as	PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit
<p>Toelichting bij tabel 5.</p> <p>Als (output)indicator wordt het aantal vastgestelde projecten gehanteerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> Op basis van de ervaringen in 2012 met een laagdrempelige mini-projectenregeling (voucherregeling) zal opnieuw een vouchersysteem duurzame inzetbaarheid worden ontwikkeld. Vooralsnog wordt uitgegaan van een ESF-bijdrage van € 10.000 per voucher. Daarmee is deze regeling met name interessant voor het midden- en kleinbedrijf. Van het beschikbare bedrag voor deze investeringsprioriteit (€ 95 mln) zal - en dit zijn slechts indicatieve cijfers - € 52 miljoen worden gealloceerd voor een dergelijke regeling: € 13,5 mln in 2014, € 13,5 mln in 2015, € 5 mln in de jaren 2016-2020. Hiermee correspondeert een bereik van 5.200 bedrijven/instellingen. Met name de inzet vanaf 2016 en latere jaren zal afhangen van evaluaties van eerdere aanvraagrondes. Voor de jaren 2016-2020 wordt indicatief € 43 miljoen beschikbaar gesteld voor projecten van O&O-fondsen/sectorale organisaties c.s. en bedrijven en (overheids)instellingen (met werknemersbetrokkenheid) met een gemiddelde ESF-bijdrage van € 95.000 per project. Hiermee correspondeert een bereik van circa 450. <p>NB: op basis van opgedane ervaringen in de loop van de programmaperiode (evaluaties) is goed denkbaar dat de verdeling tussen grote en kleine</p>	

Prioritaire as	PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit
----------------	--

projecten, alsmede de gehanteerde bedragen worden gewijzigd om de werking van dit programma-onderdeel te optimaliseren en om beter aan te sluiten bij de dan bestaande beleidsmatige inzichten en (Europese) initiatieven.

· Inclusief prestatiereserve gaat het om een bedrag van € 101 miljoen in totaal. De streefwaarden worden dan 55 miljoen/5.500 bereik en 46 miljoen/480 bereik.

Sociale innovatie en transnationale samenwerking

- Nederland zal te zijner tijd daar waar zij een bijdrage denkt te kunnen leveren, gehoor geven aan een verzoek tot transnationale samenwerking in het kader van de thema's die door de EC worden ondersteund en gefaciliteerd (als bedoeld in artikel 10 lid 3 ESF-verordening). De kosten van deelname aan een transnationaal netwerk worden gedragen door het budget voor Technische Bijstand.
- De projecten op het terrein van duurzame inzetbaarheid van werkenden zijn naar hun aard al sociaal innovatief. Het evaluatieprogramma zal expliciet aandacht besteden aan het identificeren van sociaal innovatieve onderdelen van projecten binnen deze investeringsprioriteit en zorg dragen voor disseminatie van de ervaringen hiermee via publicaties.

Horizontale beginselen

Het College voor de Rechten van de Mens merkt in het advies over het concept programma ESF bij dit thema op, dat in Nederland een groter deel van de praktische zorg, zowel voor kinderen als mantelzorg, structureel wordt gegeven door vrouwen. Dat beperkt de mogelijkheden op de arbeidsmarkt van zowel vrouwen als zorgende mannen. De benadeling van vrouwen is echter groter vanwege stereotiepe beelden over zorgende vrouwen, bijvoorbeeld dat vrouwen die net kinderen hebben gekregen niet meer op hun oude niveau presteren. Het is in het kader van gelijke behandeling man-vrouw daarom van groot belang dat werkgevers zowel met mannelijke als vrouwelijke werknemers overleggen over hoe zorgtaken gecombineerd kunnen worden met werk. Binnen projecten voor duurzame arbeidsinzet kan dit aan de orde komen.

Het College beveelt daarnaast maatregelen aan die werkgevers kunnen nemen om niet alleen de gelijke behandeling van man-vrouw maar tevens van

diverse achtergestelde groepen op de arbeidsmarkt te bevorderen. Opleidingen voor P&O-ers en leidinggevendenden zouden structureel aandacht moeten besteden aan discriminatieverboden en de werking van stereotypering. Ook zouden leidinggevendenden getraind moeten worden in het tegengaan van discriminerende besluiten bij werving, selectie, promotie, beloning en ontslag. Het College heeft zelf een training ontwikkeld die bewustwording van stereotyperingsprocessen bij de werving, selectie en promotie verhoogt en inrichting van procedures die de ruimte voor de invloed van stereotypen op selectieprocessen minimaliseert: *Selecteren zonder vooroordelen, voor de beste match* (2014). Daarnaast heeft het College een online gids ontwikkeld voor gelijke behandeling bij werving- en selectieprocedures: “Werving & Selectie Gids, de online gids voor gelijke behandeling bij de werving- en selectieprocedure. Zie: www.mensenrechten.nl. Beide instrumenten zullen actief worden uitgedragen in de communicatie over de thema’s van het nieuwe ESF programma.

Thematische doelstellingen 1-7

Door de beroepsbevolking in staat te stellen op een gezonde wijze langer te kunnen doorwerken, wordt opgebouwde ervaring en kennis langer benut en kunnen kosten als gevolg van uitval en arbeidsongeschiktheid worden bespaard. Voor zover als gevolg hiervan schaars hooggeschoold (onderzoeks)personeel langer voor de arbeidsmarkt wordt behouden levert dit een bijdrage aan thematische doelstelling 1: versterking van onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie.

In algemene zin levert een meer duurzame inzet van werkenden een sociaal en economisch voordeel op voor de Nederlandse economie. De concurrentiekracht van onder andere kleine en middelgrote ondernemingen (thematische doelstelling 3) wordt hierdoor vergroot, met name door de beoogde voucherregeling, waarmee enkele duizenden bedrijven worden bereikt.

Omdat verduurzaming van de economie de toekomst heeft, mag verwacht worden dat intersectorale scholing en mobiliteit van werkenden deels naar deze groeisectoren zal plaatsvinden. Deze verschuiving naar “green jobs” respectievelijk naar “groene” bedrijfstakken draagt bij aan de thematische doelstelling 4: overgang naar een koolstofarme economie en aan de thematische doelstelling 5: aanpassing aan klimaatverandering. Conform het vereiste van artikel 112 CPR-verordening zal jaarlijks waar relevant en mogelijk, worden gerapporteerd over de resultaten inzake de thematische doelstellingen 1-7 (zogenaamde secundaire thema's).

2.A.8 Prestatiekader

Tabel 6: Prestatiekader van de prioritaire as (per fonds en, voor het EFRO en het ESF, per regiocategorie)

Prioritaire as		PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit											
ID	Soort indicator	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meteenheid, waar van toepassing	Fonds	Regiocategorie	Mijlpaal voor 2018			Uiteindelijke doelstelling (2023)			Gegevensbron	Uitleg over de relevantie van de indicator, in voorkomend geval
						M	W	T	M	W	T		
PF3	F	Euro	Euro	ESF	Meer ontwikkeld			54200000			203.180.372,00	Monitoring	Financiële indicator geeft betrouwbaar beeld van de implementatie van het programma
PF4	O	Aantal vastgestelde vouchers	Aantal	ESF	Meer ontwikkeld			2200			5.500,00	Monitoring	Output indicator is goed meetbaar.
PF5	O	Aantal vastgestelde projecten	Aantal	ESF	Meer ontwikkeld			75			480,00	Monitoring	Idem, output indicator is goed meetbaar

Aanvullende kwalitatieve informatie over het opstellen van het prestatiekader

Toelichting

- De basis voor de raming van de financiële indicator wordt gevormd door de N+3-regel: ultimo 2018 moeten twee jaartranches van 1/7 van het ESF-budget (na aftrek van aan Nederland betaalde voorschotten) zijn afgerekend om decommitting te voorkomen.
- Uitgaande van een totaalbudget voor Prioriteitsas 2 van € 101 miljoen, minus een prestatiereserve van € 6 miljoen = € 95 miljoen, moet ultimo 2018 een bedrag van $2 \times 1/7 = 2 \times € 13.571.428 = € 27.142.856$ (minus aan Nederland betaalde voorschotten) zijn opgenomen in een uitgavenstaat die is aangeboden aan de EC, afgerond € 27,1 miljoen aan ESF. Dit komt neer op een bedrag van € 54.200.000 aan gecertificeerde uitgaven.
- Basis voor de outputindicator zijn de gegevens over de cumulatieve outputresultaten van deze prioriteit tot en met het jaar 2018, als opgenomen in het Jaarverslag over de uitvoering dat 30 juni 2019 moet zijn ingediend bij de Europese Commissie, als bedoeld in artikel 111 lid 1 en lid, Vo 1303/2013.
- Voor de gehele programmaperiode is ten behoeve van deze prioritaire as een totaal aantal vouchers geraamd van 5.200; inclusief prestatiereserve: 5.500. Gemiddeld is dat 742 per programmajaar. Tevens zijn 450 grotere projecten gepland; inclusief prestatiereserve: 480.
- Hoe het programma zich daadwerkelijk zal ontwikkelen is niet exact te voorspellen. De vouchers zullen volgens planning starten eind 2014. De grotere projecten waarschijnlijk in de loop van 2016 (in verband met de nationale sectorplannen).
- Naar verwachting zijn ultimo 2018 de voucher-projecten uit de jaren 2014-2015, 2015/2016 en 2016/2017 afgerond: 3x gemiddelde van 742 is afgerond 2.200.

- De eerste tranche van de grotere projecten (looptijd waarschijnlijk 24 maanden), gaat van start in de loop van 2016 en is ultimo 2018 afgerond. Uitgaande van een gemiddelde van 90 projecten per tranche en een geleidelijke start in het eerste jaar als gevolg van enige doorloop van het nationale programma 2013-2015, wordt de uitkomst van de eerste tranche en daarmee van de milestone gesteld op 75.

2.A.9 Categorieën steunverlening

De categorieën steunverlening die overeenkomen met de inhoud van de prioritaire as, op basis van een door de Commissie vastgestelde nomenclatuur, en indicatieve uitsplitsing van door de Unie verleende steun.

Tabellen 7-11: Categorieën steunverlening

Tabel 7: Dimensie 1: Steunverleningsgebied

Prioritaire as		PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	107. Actief en gezond ouder worden	101.590.186,00

Tabel 8: Dimensie 2: Financieringsvorm

Prioritaire as		PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	01. Niet-terugvorderbare subsidie	101.590.186,00

Tabel 9: Dimensie 3: Soort gebied

Prioritaire as		PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	07. Niet van toepassing	101.590.186,00

Tabel 10: Dimensie 4: Territoriale verwezenlijgingsmechanismen

Prioritaire as		PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	07. Niet van toepassing	101.590.186,00

Tabel 11: Dimensie 6: secundair ESF-thema (alleen ESF en YEI)

Prioritaire as		PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	08. Niet van toepassing	101.590.186,00

2.A.10 Overzicht van het voorgenomen gebruik van technische bijstand, inclusief eventuele maatregelen voor het versterken van de bestuurlijke capaciteit van de autoriteiten die betrokken zijn bij het beheer en besturen van de programma's en de begunstigen (in voorkomend geval) (per prioritaire as)

Prioritaire as:	PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit
Niet van toepassing	

2.A.1 Prioritaire as

Identificatiecode van de prioritaire as	PA3
Titel van de prioritaire as	Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit

- De volledige prioritaire as zal uitsluitend door financieringsinstrumenten worden uitgevoerd
- De volledige prioritaire as zal uitsluitend worden uitgevoerd door financieringsinstrumenten die op EU-niveau zijn opgezet
- De volledige prioritaire as zal aan de hand van door de gemeenschap aangestuurde lokale ontwikkeling worden uitgevoerd
- Voor het ESF: De gehele prioritaire as is bedoeld voor sociale innovatie of transnationale samenwerking of beide
- Voor het EFRO: De gehele prioritaire as is bedoeld voor acties tot wederopbouw in reactie op grote of regionale natuurrampen
- Voor het EFRO: De gehele prioritaire as is bedoeld voor kleine en middelgrote ondernemingen (Artikel 39)

2.A.2 Motivering voor het vaststellen van een prioritaire as met betrekking tot meer dan één regiocategorie, thematische doelstelling of fonds

(waar van toepassing)

Niet van toepassing

2.A.3 Fonds, regiocategorie en berekeningsgrondslag voor steun van de Unie

Fonds	Regiocategorie	Berekeningsgrondslag (totale subsidiabele uitgaven of subsidiabele publieke uitgaven)	Regiocategorie voor ultraperifere regio's en noordelijke dunbevolkte regio's (indien van toepassing)
ESF	Meer ontwikkeld	Totaal	

2.A.4 Investeringsprioriteit

Identificatiecode van de investeringsprioriteit	8i
Benaming van de investeringsprioriteit	Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit

2.A.5 Specifieke doelstellingen die overeenkomen met de investeringsprioriteit en verwachte resultaten

Identificatiecode van de specifieke doelstelling	4
--	---

Benaming van de specifieke doelstelling	Toeleiding naar werk via ontwikkeling van vraaggestuurd arbeidsaanbod in de G4
Resultaten die de lidstaat met steun van de Unie beoogt te bereiken	<p>Het menselijk kapitaal is een zwakke schakel binnen de G4 en een belangrijk aandachtspunt voor een duurzame stedelijke ontwikkeling van deze steden. Het gaat om de zich ontwikkelende mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Variërend binnen de G4 in de mate waarin, is er verdringing van laagopgeleiden van voor hen geschikte arbeidsplaatsen door hogeropgeleiden; jongeren, vooral jongeren met een niet-westerse achtergrond, kiezen te vaak voor een opleiding waar minder vraag naar is en onvoldoende voor opleidingen in sectoren die kansen bieden op duurzame werkgelegenheid; langdurig uitkeringsgerechtigden ontwikkelen een steeds grotere afstand tot de arbeidsmarkt (zie toelichting paragraaf 1.1.9). De ontwikkeling van de economie in algemene zin wordt in de G4 geremd door gebrek aan geschikt arbeidsaanbod en een ondermaats vestigingsklimaat, terwijl sociale problemen toenemen door een hoge werkloosheid en uitkeringsafhankelijkheid. Deze situaties doen zich niet over de hele linie voor, maar concentreren zich in elke stad in bepaalde delen. Bewoners van een groot aantal wijken blijven achter in sociaal-economische ontwikkeling en in deelname aan de samenleving. Zorgen dat het arbeidsaanbod beter wordt afgestemd op de (toekomstige) vraag naar arbeid is van doorslaggevend belang voor het ten goede keren van die ontwikkelingen. Dat wordt langs verschillende lijnen gestimuleerd in samenhang en met inzet van een bijdrage vanuit zowel ESF als van EFRO.</p> <p>De samenloop van problemen in de G4 is gebaat bij geïntegreerde territoriale investeringen; een aanpak van de problemen langs meerdere wegen. Het verbeteren van het vestigingsklimaat vooral in probleemwijken wordt gefaciliteerd met EFRO-middelen. ESF wordt ingezet voor ontwikkeling en ondersteuning van werklozen en werkzoekenden uitgaande van de vraag en behoeften van werkgevers, vanuit de verwachting dat dit - gegeven de afstand tot de arbeidsmarkt onder hen - tot betere plaatsingsresultaten leidt. De gezamenlijke inzet van ESF en EFRO moet bijdragen aan verbetering van het arbeidsaanbod en plaatsing op de arbeidsmarkt, verhoging van de werkgelegenheidskansen bij voorkeur in probleemwijken en afname van het aantal langdurig werklozen en – werkzoekenden en uitkeringsafhankelijken. Het draagt bij aan de landelijk nagestreefde verhoging van de arbeidsparticipatie en vermindering van het aantal personen in huishoudens zonder betaald werk. Het ondersteunt armoedebestrijding en sociale inclusie.</p>

Tabel 4: Gemeenschappelijke resultaatindicatoren waarvoor een streefwaarde is ingesteld en programmaspecifieke resultaatindicatoren die overeenkomen met de specifieke doelstelling (per investeringsprioriteit en regiocategorie) (voor het ESF)

Investeringsprioriteit : 8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit														
ID	Indicator	Regiocategorie	Meeteenheid voor indicator	Gemeenschappelijke outputindicator, gebruikt als basis voor de vaststelling van doelstellingen	Uitgangswaarde			Meeteenheid voor uitgangswaarde en streefwaarde	Referentiejaar	Streefwaarde (2023)			Gegevensbron	Frequentie van de verslaggeving
					M	W	T			M	W	T		
R110	Aantal deelnemers doelgroep GTI dat hun individuele traject heeft afgerond op of voor einddatum project en binnen 4 weken na afronding van hun individuele traject betaald werk heeft gevonden of een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt	Meer ontwikkeld	Aantal participanten				15,00	Verhouding (%)	2007			20,00	Monitoring	Jaarlijks
R111	Aantal deelnemers doelgroep GTI met afgerond individueel traject op of voor einddatum project, dat 12 maanden na afronding van hun individuele traject betaald werk heeft of een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt	Meer ontwikkeld	Aantal participanten				20,00	Verhouding (%)	2007			25,00	Monitoring	Jaarlijks

2.A.6 In het kader van de investeringsprioriteit te ondersteunen maatregel (per investeringsprioriteit)

2.A.6.1 Beschrijving van het type en voorbeelden van maatregelen die worden ondersteund, en de verwachte bijdrage daarvan aan de specifieke doelstellingen, met inbegrip van, indien van toepassing, vermelding van de voornaamste doelgroepen, beoogde specifieke grondgebieden en soorten begunstigden

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
-------------------------------	---

Toelichting tabel 4

NB: Overeenkomstig het gestelde onder Tabel 4 IP 1 en de bijlage hiervan, geldt ook hier dat alleen common result indicatoren respectievelijk programmaspecifieke resultaatindicatoren zijn opgenomen, waaraan een streefwaarde is gekoppeld. Nederland streeft naar realistische indicatoren en streefwaarden. Tegelijk geldt dat de concrete invulling van het ESF-programma pas plaatsvindt gedurende de looptijd van het programma. Met name de keuze van het type interventie is bepalend voor de streefwaarden: de keuze voor kortdurende interventies (trainingen), of juist voor een beperkt aantal langdurige trajecten (ondersteuning via een jobcoach) is zeer bepalend voor het niveau van de output (aantal deelnemers). De uitstroomresultaten van werkloze jongeren zullen anders liggen dan van arbeidsbeperkten. De daadwerkelijke invulling van het programma binnen deze investeringsprioriteit leidt welhaast per definitie tot afwijkingen van de in dit Operationeel Programma opgenomen indicatoren en streefwaarden. Nederland zal daarom, wanneer daartoe aanleiding is, voorstellen plus onderbouwing indienen bij de Europese Commissie om de indicatoren en streefwaarden aan te passen.

Met de aanpassing van de programmaspecifieke resultaatindicatoren met de OP-wijziging van 2017 zijn de indicatoren zodanig gewijzigd dat ze alleen

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
-------------------------------	---

nog betrekking hebben op de resultaten van de deelnemers die binnen het project hun individuele traject hebben afgerond. Hiermee zijn de gemeten resultaten beter te koppelen aan de individuele interventies, zijn de uitstroomresultaten eerder beschikbaar en worden de resultaten beter meetbaar, wat ten goede komt aan de kwaliteit van de gerapporteerde informatie. Met deze wijziging van de programmaspecifieke indicatoren zijn de streefwaarden niet gewijzigd. Reden hiervoor is dat de uitgangspunten met betrekking tot het type interventie dat wordt ingezet niet is gewijzigd. Ook de groep deelnemers waar de gewijzigde indicator zich op richt is dezelfde[1].

Conform artikel 5 van de ESF-verordening zal jaarlijks worden gerapporteerd over de voorgeschreven set common indicators.

In het voorgeschreven evaluatieprogramma zal over een meer uitgebreide set van relevante output en resultaatindicatoren worden gerapporteerd, zodat inzicht ontstaat in het bereik en resultaten per doelgroep. Dit betreft statistische informatie.

Toelichting resultaatindicator plus onderbouwing target

Voor dit thema wordt een resultaatindicator voorgesteld, die betrekking heeft op uitstroom naar werk en waaraan ook een target is gekoppeld: werklozen met een bijstandsuitkering of niet-uitkeringsgerechtigden werkzoekenden (gemeentelijke doelgroep) of met een uitkering van het UWV.

De beoogde looptijd van projecten bij gemeenten en UWV bedraagt 24 maanden. In de Nederlandse praktijk, zo blijkt uit het huidige ESF-programma, vindt instroom van deelnemers plaats gedurende de gehele looptijd van het project. Dit betekent dat bij het einde van het ESF-project het individuele traject van een aantal deelnemers nog doorloopt (nu voor 100% bekostigd door de subsidieaanvrager) en dus op einddatum project nog geen resultaat kan worden vastgesteld. Anders gezegd: ESF-project en individuele (re-integratie)trajecten kunnen dus uit elkaar lopen. Dit probleem kan worden ondervangen door de resultaten te meten van deelnemers die hun individuele traject hebben afgerond. Dit sluit naadloos aan op de common indicators. Om aansluiting te houden tussen het project en de individuele trajecten worden twee meetmomenten voorgesteld: het eerste moment betreft het meten van resultaten op het moment dat deelnemers hun traject hebben afgerond. Het tweede moment is het meten van resultaten 12 maanden na afronding

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
-------------------------------	---

van het individuele traject heeft. Deze wijze van meten zegt iets over alle deelnemers die hun individuele traject binnen het project hebben afgerond. De kwaliteit van de data en de koppeling aan de ESF-interventie is hoog.

Resultaatindicator 10: Percentage deelnemers doelgroep GTI dat hun individuele traject heeft afgerond op of voor einddatum project en binnen 4 weken na afronding van hun individuele traject betaald werk heeft gevonden of een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt.

Resultaatindicator 11: Percentage deelnemers doelgroep GTI met afgerond individueel traject op of voor einddatum project, dat 12 maanden na afronding van hun individuele traject betaald werk heeft of een verbetering in de arbeidsmarktpositie heeft bereikt.

Ook hier wordt uitgegaan van CBS-metingen over de huidige ESF-periode voor de jaren 2007-2009 (als proxy voor de gemeentelijke doelgroep) die aangeven dat in 2007 en 2008 circa 14% van de deelnemers een baan vindt (zes maanden na afronding traject). In 2009 is dat opgelopen tot 26%, deels als gevolg van een toegenomen aantal jobcoachtrajecten. De ex-ante evaluatoren opteren op basis hiervan voor een target van 20% tot maximaal 25% (Ex-ante evaluatie, pagina 23).

Voor de standaardtrajecten binnen de gemeentelijke doelgroep achten wij een target van 20% haalbaar. Van de vraaggestuurde aanpak, gebaseerd op de behoeften van werkgevers, mag verwacht worden dat dit tot meer plaatsingen leidt dan een aanpak met standaardtrajecten. Om die reden is de target gesteld op 25%.

Voor beide indicatoren geldt dat de uitstroomindicator is gerelateerd aan deelnemers die hun individuele traject hebben afgerond. Bij resultaatindicator 2 vindt de effectmeting plaats 12 maanden na afronding van het individuele traject. Dit betekent dat het effect van enige zoektijd naar een baan wordt meegenomen in de meting. Omdat deze tijd om te zoeken bij indicator 1 niet of nauwelijks aanwezig is, wordt de resultaatindicator 1 iets lager gesteld: op 20%.

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
-------------------------------	---

Naast deze resultaatindicatoren zullen de resultaten jaarlijks ook per stad worden gemeten en gerapporteerd aan het ESF-monitorcomité.

Maatregelen voor specifieke doelstelling 1: toeleiding naar werk via ontwikkeling van vraaggestuurd arbeidsaanbod in de G4.

Doelgroep

De doelgroep voor ESF bestaat met name uit jongeren en andere mensen op zoek naar werk, zowel WWB-uitkeringsgerechtigden als niet-uitkeringsgerechtigden, baanveranderaars als personen die een uitkering ontvangen vanuit het UWV (de opsomming is niet limitatief). Vooral personen die op grond van belemmeringen als langdurige werkloosheid, leeftijd, achtergrond of handicap meer moeite hebben om aan het werk te komen, zijn doelgroep van deze specifieke doelstelling. Naast de bevindingen van het College voor de Rechten van de Mens (zie onder 2.AI.5, p. 26) zijn werkzoekenden met bepaalde kenmerken als bijv. 55-plus voor het vinden van een baan gebaat bij toerusting overeenkomstig specifieke behoeften van werkgevers om vooroordelen te overwinnen.

Type acties

Binnen elk van de G4 moet de verbinding gemaakt worden tussen delen van de stad (wijken) waar de openstaande vraag naar arbeid een economische ontwikkeling blokkeert en delen van de stad met een groot aantal werkzoekenden en weinig werkgelegenheid. Concreet betekent dat een verbinding tussen werkgevers en werklozen: er moeten (potentiële) vacatures en baanopeningen worden opgehaald en werkzoekende kandidaten geselecteerd die daarvoor in aanmerking kunnen worden gebracht, onder vaststelling van de in te zetten instrumenten om de match te laten slagen. Binnen elk van de G4 zijn instituties en faciliteiten die de verbindingen kunnen leggen.[2] Het Werkplein, waar tenminste de gemeente (sociale dienst) en het UWV vertegenwoordigd zijn, is de meldplek voor mensen op zoek naar werk en inkomen. Op de Werkpleinen van de G4 zijn tevens faciliteiten voor

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
-------------------------------	---

werklozen voor handen als een leerwerkloket, een jongerenloket en veelal een vertegenwoordiging van uitzendbureaus.

Inzicht in de vraag van werkgevers naar personeel is binnen elk van de G4 aanwezig bij het WerkgeversServicepunt (WSP) en bij gemeentelijke diensten zoals Economische Zaken. Ook het WSP is een samenwerkingsverband, met in ieder geval het UWV, de gemeente, onderwijsinstellingen en kenniscentra. Het WSP stemt de dienstverlening van de partijen af op de vraag van de werkgever. Bij het WSP is er kennis van de arbeidsmarkt, branches en regelingen voor ondersteuning van de werkgever bij zijn personeelsvraag. Vanuit het WSP worden werkgevers benaderd om zo de behoefte aan personeel in een vroeg stadium te inventariseren. Het WSP ontwikkelt oplossingen om aan de specifieke behoefte van een werkgever tegemoet te komen. Bijvoorbeeld gerichte leer-werkarrangementen voor branches of sectoren met structurele mismatches op de arbeidsmarkt of instroomprojecten voor toekomstige banen die het gevolg zijn van vervangingsvraag en groei; of uitwerking van functiesplitsing, “jobcarving”, als baanopeningen voor laagopgeleide werklozen.

Met behulp van de expertise en kennis van het WSP worden onder regie van de gemeente in samenwerking met het UWV (en eventueel specifieke organisaties met kennis van de arbeidsmarkt), ESF-gesubsidieerde projecten ontwikkeld voor vraaggestuurde toeleiding en bemiddeling naar werk van de gemeentelijke doelgroep en werklozen met een uitkering van het UWV. Er kunnen afspraken tot stand komen over de inzet van instrumenten die de gemeenten en het UWV ten dienste staan zoals loonkostensubsidies en jobcoaches. Dat geldt ook voor omscholing, trainingen of cursussen, benodigd voor het vervullen van vacatures.

De inzet van EFRO in het kader van de geïntegreerde territoriale investering in de G4 richt zich via de investeringsprioriteit 8b: “Ondersteunen van werkgelegenheidsvriendelijke groei d.m.v. de ontwikkeling van het eigen potentieel”, vooral op toekomstig arbeidsaanbod en het binnenhalen van ontbrekend talent op hoger niveau. Via de investeringsprioriteit 9.b: “Sociale inclusie en bestrijding van armoede door fysieke, economische en sociale sanering van achtergestelde gemeenschappen”, richt EFRO zich tevens op ontwikkeling van werklocaties met name voor het MKB, ook in probleemwijken. Daar zorgt het voor werkgelegenheid en verbetering van de sociale en fysieke omgeving. De bijdragen van ESF en ERFRO aan het bestrijden van de mismatch op de arbeidsmarkt in de G4 worden uitgewerkt in een Uittvoeringsplan, dat voor elk van de G4 stedelijke programma’s wordt geformuleerd en als basis en referentiekader dient.

Voorbeelden van mogelijke verbindingen tussen wijken in de stad met enerzijds hoge werkloosheid en anderzijds onvoldoende arbeidsaanbod zijn o.a.

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
<p>te vinden in Den Haag. De gebieden rond de stations Centraal en Hollands Spoor kennen een omvangrijke werkloze, overwegend lageropgeleide bevolkingssamenstelling; in de zogeheten Internationale Zone in Den Haag (wijken Statenkwartier en Duinoord) is grote behoefte aan ondersteunend- en beveiligingspersoneel. In Utrecht is er vooral in de binnenstad vraag naar personeel in de horeca en het hotelwezen. Werklozen uit bijv. Kanaaleiland kunnen daar in laaggeschoolde functies aan de slag mits zij worden toegerust met basale kennis van het Engels.</p> <p><i>Aanvragers</i></p> <p>Gemeenten van de G4 zijn (in afstemming met het UWV) de aanvragers. Aanvragen gebeuren onder verwijzing naar het stedelijke Uitvoeringsplan voor duurzame stedelijke ontwikkeling.</p> <p>[1] Na de wijziging van de indicatoren worden ook verbeteringen in de arbeidsmarktpositie als resultaat gemeten. Het gaat hierbij om deelnemers die al een (kleine) baan hadden bij de start van hun individuele traject. Vóór de wijziging van de indicatoren werd dit tevens als resultaat gemeten, aangezien het hier gaat om deelnemers die werk hebben na afronding van het individuele traject.</p> <p>[2] Gebaseerd op de Wet samenwerking uitvoering werk en inkomen (Wet SUWI)</p>	

2.A.6.2 Richtsnoeren voor keuze van concrete acties

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
<p>Er is voor de duurzame stedelijke gebiedsontwikkeling in de G4 uit ESF 25 miljoen euro beschikbaar voor de komende zeven jaar (inclusief prestatiereserve). Uit EFRO is circa 46 miljoen beschikbaar voor de hele programmaperiode. Toedeling van ESF-middelen gebeurt op basis van de objectieve verdeelsleutel van het werkdeel van het Participatiebudget van de Wet werk en bijstand en resulteert indicatief in de volgende bedragen per</p>	

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
-------------------------------	---

gemeente (de bedragen kunnen wijzigen op basis van tussentijdse resultaten):

Verdeling ESF-budget over G4:

Gemeente	ESF-budget
Utrecht	€ 1.667.499
Amsterdam	€ 9.027.167
's-Gravenhage	€ 5.190.419
Rotterdam	€ 9.261.000
Totaal	€ 25.146.085

Per jaar komt dit neer op:

Gemeente	ESF-budget
Utrecht	€ 238.214

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
Amsterdam	€ 1.289.595
's-Gravenhage	€ 741.488
Rotterdam	€ 1.323.000
Totaal	€ 3.592.297
<p>De G4 kunnen driemaal tweejarige projectaanvragen indienen. Het laatste jaar is een uitloopjaar. Door de samenloop van beschikbare middelen ESF en EFRO kan het arbeidsaanbod ten behoeve van de werkgelegenheid in samenhang worden ontwikkeld. Het Uitvoeringsplan voor elk van de G4 stedelijke programma's is leidend voor de ontwikkeling van projecten. Overeenkomstig de subsidiëring van ESF- projecten onder de twee andere investeringsprioriteiten, geldt dat alleen eenvoudig te verantwoorden en te controleren kosten subsidiabel zijn. Co-financiering voor de ESF-projecten kan zowel uit publieke middelen als uit private middelen (werkgevers bijv.) komen. Elke stad richt een adviesgroep in die als voorportaal projectaanvragen beoordeelt op kwaliteit en samenhang met het integrale programma. Het Agentschap SZW kent als managementautoriteit ESF vervolgens uitsluitend subsidie toe aan met ESF te subsidiëren projecten; de Managementautoriteit EFRO West handelt overeenkomstig.</p>	

2.A.6.3 Gepland gebruik van financieringsinstrumenten (in voorkomend geval)

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
Niet van toepassing	

2.A.6.4 Gepland gebruik van grote projecten (in voorkomend geval)

Investeringsprioriteit	8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit
Niet van toepassing	

2.A.6.5. Outputindicatoren per investeringsprioriteit en, waar van toepassing, per regiocategorie

Tabel 5: Gemeenschappelijke en programmaspecifieke outputindicatoren (per investeringsprioriteit, voor het ESF uitgesplitst naar regiocategorie en indien van toepassing voor het EFRO)

Investeringsprioriteit		8i - Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit							
ID	Indicator	Meeteenheid	Fonds	Regiocategorie (indien relevant)	Streefwaarde (2023)			Gegevensbron	Frequentie van de verslaggeving
					M	W	T		
OI7	Aantal deelnemers G4	Aantal participanten	ESF	Meer ontwikkeld			5.850,00	Monitoring	Jaarlijks

2.A.7 Sociale innovatie, transnationale samenwerking en de bijdrage aan thematische doelstellingen 1-7

Prioritaire as	PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit
<p>Toelichting bij tabel 5.</p> <p>Deze indicatieve raming is gebaseerd op uitgangspunten overeenkomstig die van de specifieke doelstelling: “Bevorderen arbeidstoeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt”. Dat houdt in dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gerekend wordt met € 23,5 miljoen euro ofwel circa 5% van het totaalbudget voor de nieuwe programmaperiode (minus prestatiereserve); • op basis van ervaringsgegevens er van uitgegaan is dat 10% van het budget gebruikt wordt voor niet-deelnemers gerichte activiteiten zoals voorlichting, werving et cetera en er circa € 21,15 miljoen resteert voor trajecten en instrumenten; • de instrumenten die worden ingezet grosso modo overeenkomstig zijn met die van de gemeentelijke en UWV-doelgroep onder “Bevorderen 	

Prioritaire as	PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit
	<p>arbeidstoeleiding etc.” Dat wil zeggen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - loonkostensubsidies - begeleidingstrajecten naar werk - beroepskwalificerende scholing - jobcoachtrajecten <ul style="list-style-type: none"> • aandeel “jobcoachtrajecten” is geschat op 20%= € 4,3 miljoen. Uitgaande van de bij “Bevordering arbeidstoeleiding etc.” beredeneerd bedrag aan ESF inzet van 5.300 euro per deelnemer, kan dit tengoede komen aan ca 800 deelnemers. • het resterende bedrag van € 16,8 miljoen en een beredeneerd gemiddeld ESF-aandeel van 3.562 euro per deelnemer, leidt tot een aantal deelnemers van afgerond 4.760 die met de overige instrumenten worden ondersteund. <p>· Totaal kunnen met ESF $800+4.760= 5.560$ deelnemers worden bereikt.</p> <p>Inclusief prestatiereserve wordt het beeld als volgt: totaal budget = € 25 miljoen, € 22,5 miljoen voor trajecten, waarvan 4,5 miljoen voor jobcoaches/bereik = circa 850, en € 18 miljoen voor standaardtrajecten/bereik = afgerond 5.000. Totaal bereik is 5.850.</p> <p><i>Ook hier geldt het voorbehoud dat Nederland benadrukt dat dit aannames zijn, op basis van nu beschikbare informatie. Over de concrete mix van instrumenten wordt decentraal beslist door de G4 en deze mix zal in de periode 2014-2022 regelmatig wijzigen. Dit betekent dat het benoemen van deelnemersaantallen hooguit een indicatieve waarde kan hebben, geen voorspellende waarde. Nederland zal twejaarlijks evaluatief onderzoek laten</i></p>

verrichten naar de daadwerkelijke mix van instrumenten en de uitkomsten opnemen in het jaarverslag.

Sociale innovatie en transnationale samenwerking

In het kader van deze specifieke doelstelling zal Nederland te zijner tijd daar waar zij een bijdrage denkt te kunnen leveren, gehoor geven aan een verzoek tot transnationale samenwerking in het kader van de thema's die door de EC worden ondersteund en gefaciliteerd (als bedoeld in artikel 10 lid 3 ESF-verordening). De kosten van deelname aan een transnationaal netwerk worden gedragen door het budget voor Technische Bijstand.

Horizontale beginselen

Om te bevorderen dat bij de voorbereiding en implementatie van projecten de horizontale beginselen van gelijke kansen, anti-discriminatie en gelijkheid tussen man-vrouw, adequate aandacht krijgen in lijn met de analyse en adviezen van het College voor de Rechten van de Mens, wordt gezorgd voor professionele ondersteuning van de Managementautoriteit en van projectaanvragers/uitvoerders. Er worden experts aangetrokken met de opdracht om een voorstel te ontwikkelen en (te laten) uitvoeren dat de bij ESF betrokken partijen op dit gebied goed ondersteunt. Middelen hiervoor komen uit het budget voor technische bijstand. (Zie ook paragraaf 11.2 en 11.3). De projectondersteuning in het kader van deze horizontale beginselen wordt uitgevoerd in lijn met het 'Actieplan Arbeidsmarktdiscriminatie', zoals dit op 16 mei 2014 door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de Tweede Kamer is aangeboden (TK 2013-2014, 29544, nr. 523).

Thematische doelstellingen 1-7 van de Algemene Verordening

De specifieke doelstelling Toeleiding territoriale ontwikkeling van vraaggestuurd arbeidsaanbod G4 levert een bijdrage aan de thematische doelstellingen 1 tot en met 7 als er mogelijkheden zijn mensen te trainen of toe te rusten voor een arbeidsplaats in de sectoren aansluitend op deze thematische doelstellingen. Zo kunnen mensen worden getraind voor of worden geplaatst op een arbeidsplek in het MKB of in een specifieke sector, bijvoorbeeld ICT of de groene sector. De Werkgeversservicepunten kunnen in kaart brengen waar met ESF werkzoekenden toe te leiden zijn naar banen en sectoren die de toekomst hebben (zogenaamde green jobs, die niet allemaal hooggeschoolde arbeid betreffen) en vraag en aanbod op elkaar

Prioritaire as	PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit
<p>aan laten sluiten in sectoren met groeipotentieel. EFRO-investeringen in bijvoorbeeld milieumaatregelen en koolstofarme technologieën creëren baankansen voor werklozen die via het instrument “social return on investment” met ESF-middelen kunnen worden bijgeschoold. Conform het vereiste van artikel 112 CPR-verordening zal jaarlijks waar relevant en mogelijk, worden gerapporteerd over de resultaten inzake de thematische doelstellingen 1-7 (zogenaamde secundaire thema’s).</p>	

2.A.8 Prestatiekader

Tabel 6: Prestatiekader van de prioritaire as (per fonds en, voor het EFRO en het ESF, per regiocategorie)

Prioritaire as		PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit											
ID	Soort indicator	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, waar van toepassing	Fonds	Regiocategorie	Mijlpaal voor 2018			Uiteindelijke doelstelling (2023)			Gegevensbron	Uitleg over de relevantie van de indicator, in voorkomend geval
						M	W	T	M	W	T		
PF6	F	Euro	Euro	ESF	Meer ontwikkeld			13600000			50.292.170,00	Monitoring	Financiële indicator geeft betrouwbaar beeld van de implementatie van het programma
PF7	O	Aantal deelnemers G4	Aantal participanten	ESF	Meer ontwikkeld			2400			5.850,00	Monitoring	Idem, output indicator is goed meetbaar

Aanvullende kwalitatieve informatie over het opstellen van het prestatiekader

Toelichting

- De basis voor de raming van de financiële indicator wordt gevormd door de N+3-regel: ultimo 2018 moeten twee jaartranches van 1/7 van het ESF-budget (na aftrek van aan Nederland betaalde voorschotten) zijn afgerekend om decommitting te voorkomen.
- Uitgaande van een totaalbudget voor Prioriteitsas 3 van € 25 mln minus een prestatiereserve van € 1,5 miljoen = € 23,5 miljoen, moet ultimo 2018 $2 \times 1/7 = 2 \times € 3.357.142 \text{ mln} = € 6.714.284$ (minus aan Nederland betaalde voorschotten) zijn opgenomen in een uitgavenstaat die is aangeboden aan de EC, afgerond € 6,8 miljoen aan ESF. Dit komt neer op een bedrag van € 13.600.000 aan gecertificeerde uitgaven.
- Basis voor de outputindicator zijn de gegevens over de cumulatieve outputresultaten van deze prioriteit tot en met het jaar 2018, als opgenomen in het Jaarverslag over de uitvoering dat 30 juni 2019 moet zijn ingediend bij de Europese Commissie, als bedoeld in artikel 111 lid 1 en lid, Vo 1303/2013.

- Voor de gehele programmaperiode is ten behoeve van deze prioritaire as een totaal aantal deelnemers geraamd van 5.600 (inclusief prestatiereserve: 5.850). Gemiddeld is dat 800 per programmajaar.
- Hoe het programma zich daadwerkelijk zal ontwikkelen is niet te voorspellen. Vanwege de overloop van het programma 2007-2013, waarvan de projecten doorlopen tot ultimo 2015, zullen de GTI's naar verwachting pas daadwerkelijk starten in de loop van het jaar 2015.
- Uitgaande van een geleidelijke start van het programma, zal in de jaren 2015 en 2016 minder dan een gemiddeld aantal deelnemers worden bereikt en in de jaren 2017 en 2018 wel het gemiddelde. Stel 1/3 van het gemiddelde in 2015 is circa 280, 2/3 van het gemiddelde in 2016 is circa 520 en in 2017 en 2018 elk jaar 800, is in totaal 2.400.

2.A.9 Categorieën steunverlening

De categorieën steunverlening die overeenkomen met de inhoud van de prioritaire as, op basis van een door de Commissie vastgestelde nomenclatuur, en indicatieve uitsplitsing van door de Unie verleende steun.

Tabellen 7-11: Categorieën steunverlening

Tabel 7: Dimensie 1: Steunverleningsgebied

Prioritaire as		PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	102. Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, met inbegrip van langdurig werklozen en personen die ver van de arbeidsmarkt af staan, mede door middel van plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit	25.146.085,00

Tabel 8: Dimensie 2: Financieringsvorm

Prioritaire as		PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	01. Niet-terugvorderbare subsidie	25.146.085,00

Tabel 9: Dimensie 3: Soort gebied

Prioritaire as		PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	01. Grote stedelijke gebieden (dichtbevolkt > 50 000 inwoners)	25.146.085,00

Tabel 10: Dimensie 4: Territoriale verwezenlijkingsmechanismen

Prioritaire as		PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	01. Geïntegreerde territoriale investering – stedelijk	25.146.085,00

Tabel 11: Dimensie 6: secundair ESF-thema (alleen ESF en YEI)

Prioritaire as		PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	08. Niet van toepassing	25.146.085,00

2.A.10 Overzicht van het voorgenomen gebruik van technische bijstand, inclusief eventuele maatregelen voor het versterken van de bestuurlijke capaciteit van de autoriteiten die betrokken zijn bij het beheer en besturen van de programma's en de begunstigen (in voorkomend geval) (per prioritaire as)

Prioritaire as:	PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit
Niet van toepassing	

2.B. BESCHRIJVING VAN DE PRIORITAIRE ASSEN VOOR TECHNISCHE BIJSTAND

2.B.1 Prioritaire as

Identificatiecode van de prioritaire as	PA4
Titel van de prioritaire as	Technische bijstand

2.B.2 Motivering voor de vaststelling van een prioritaire as die meer dan één regiocategorie betreft (waar van toepassing)

Niet van toepassing

2.B.3 Fonds en regiocategorie

Fonds	Regiocategorie	Berekeningsgrondslag (totale subsidiabele uitgaven of subsidiabele publieke uitgaven)
ESF	Meer ontwikkeld	Totaal

2.B.4 Specifieke doelstellingen en verwachte resultaten

ID	Specifieke doelstelling	Resultaten die de lidstaat met steun van de Unie beoogt te bereiken
TB1	Rechtmatige uitvoering van het ESF-programma 2014-2020	<p>De uitvoering van het ESF-programma 2014-2020 wordt - net als in de programmaperiode 2007-2013 - opgedragen aan één landelijke managementautoriteit (het Agentschap SZW). Nederland streeft naar een beheerste error rate, die cumulatief over de programmaperiode 2014-2020 onder de 2% blijft.</p> <p>N.B. De prioriteit technische bijstand behelst uitgaven voor de uitvoering, alsmede uitgaven voor ICT, externe evaluatie en publiciteit. Zoals vermeldt in de financiële tabel gaat het om 4% van het totale bedrag aan ontvangsten van de EC.</p>

ID	Specifieke doelstelling	Resultaten die de lidstaat met steun van de Unie beoogt te bereiken

2.B.5 Resultaatindicatoren

Tabel 12: Programmaspecifieke resultaatindicatoren (per specifieke doelstelling) (voor het EFRO/ESF/Cohesiefonds)

Prioritaire as		TB1 - Rechtmatige uitvoering van het ESF-programma 2014-2020									
ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangswaarde			Referentiejaar	Streefwaarde (2023)			Gegevensbron	Frequentie van de verslaggeving
			M	W	T		M	W	T		
RI12	Foutfractie	Percentage			2,00	2012			1,99	Systeemaudit AA	Jaarlijks

2.B.4 Specifieke doelstellingen en verwachte resultaten

ID	Specifieke doelstelling	Resultaten die de lidstaat met steun van de Unie beoogt te bereiken
TB2	Volledige benutting van het ESF-budget 2014-2020	Nederland streeft naar een volledige benutting van het toegewezen ESF-budget 2014-2020 en wil daarom decommitting van ESF-middelen voorkomen.

2.B.5 Resultaatindicatoren

Tabel 12: Programmaspecifieke resultaatindicatoren (per specifieke doelstelling) (voor het EFRO/ESF/Cohesiefonds)

Prioritaire as		TB2 - Volledige benutting van het ESF-budget 2014-2020									
ID	Indicator	Meeteenheid	Uitgangswaarde			Referentiejaar	Streefwaarde (2023)			Gegevensbron	Frequentie van de verslaggeving
			M	W	T		M	W	T		
R113	Volledige benutting van het ESF budget ESF2014-2020	Euro			97,00	2014			100,00	Jaarverslagen plus eindverslag	Jaarlijks

2.B.6 Te ondersteunen acties en de verwachte bijdrage daarvan aan de verwezenlijking van de specifieke doelstellingen (per prioritaire as)

2.B.6.1. Een beschrijving van de te ondersteunen maatregelen en hun verwachte bijdrage aan de specifieke doelstellingen

Prioritaire as	PA4 - Technische bijstand
<p>Maatregelen voor Specifieke doelstelling 1: rechtmatige uitvoering van het ESF-programma 2014-2020</p> <p>De technische bijstand zal vooral worden gebruikt voor bekostiging van de Managementautoriteit. Haar primaire taken vallen uiteen in twee categorieën:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. taken in verband met de toekenning van subsidies aan de aanvragende instanties en de controle op een rechtmatige uitvoering door aanvragende instanties; 2. taken in verband met de informatievoorziening aan en ondersteuning van de opdrachtgever/eigenaar en Europese instanties in verband met de uitvoering van het ESF. <p>De rechtmatige uitvoering van het ESF-programma wordt langs drie lijnen bevorderd:</p> <p>(1) het hanteren van een zo eenvoudig en transparant mogelijke subsidieregeling,</p>	

(2) het bevorderen dat projecten zoveel mogelijk gebruik maken van eenvoudig te verantwoorden kosten en subsidiabele activiteiten en

(3) integrale controle: de Managementautoriteit controleert alle verleende projecten (100% management verificaties).

Maatregelen voor Specifieke doelstelling 2: volledige benutting van het ESF-budget 2014-2020

Bepalend voor benutting is:

1. de tijdigheid en het financiële niveau van committering
2. het niveau van de daadwerkelijke realisatie van projecten door aanvragers
3. tijdigheid en kwaliteit van de eerstelijnscontrole door de managementautoriteit.

Nederland wil door vroegtijdige informatievoorziening aan potentiële aanvragers zorgdragen voor tijdige en grondige voorbereiding van aanvragen. Volgens plan zal circa 70% van het budget besteed worden via 35 arbeidsmarktregio's. De managementautoriteit zal een accountstructuur opzetten om deze 35 regio's te informeren over de mogelijkheden binnen de ESF-regeling 2014-2020.

Het Nederlandse ESF-programma gaat uit van meerjarige projecten. Hierdoor wordt het voor aanvragers aantrekkelijk meer energie steken in de voorbereiding en de opzet van de regionale projecten, hetgeen de realisatie van projecten ten goede zal komen. In de ESF-regeling wordt daarnaast een incentive opgenomen om zeer lage realisaties te voorkomen: bij een realisatie (na controle van de einddeclaratie) van minder 60% van het verleende bedrag wordt de subsidie naar beneden bijgesteld.

Door deze voorgenomen tijdige interactie met potentiële aanvragers wordt ernaar gestreefd vooraf een betrouwbare inschatting te kunnen maken van het aantal te verwachten aanvragen voor een tijdvak en de daarmee gemoeide bedragen.

Prioritaire as	PA4 - Technische bijstand
<p>Vanuit de managementautoriteit zal een 100% management verificatie plaatsvinden van de einddeclaraties. De lidstaat Nederland zal zorgdragen voor een zodanige controlecapaciteit (kwalitatief en kwantitatief) dat tijdig de N+3-opgave wordt gehaald.</p> <p>Op deze wijze draagt de technische bijstand bij aan de goede uitvoering van de prioriteitsassen I tm III.</p>	

2.B.6.2 Outputindicatoren die naar verwachting aan de resultaten bijdragen

Tabel 13: Outputindicatoren (per prioritaire as) (voor het EFRO/ESF/Cohesiefonds)

Prioritaire as	PA4 - Technische bijstand					
ID	Indicator (naam van de indicator)	Meeteenheid	Streefwaarde (2023) (facultatief)			Gegevensbron
			M	W	T	
OI9	Aantal gewerkte uren	Uren				Jaarlijkse eindafrekening AGSZW
OI10	Aantal Verleningen	Aantal				Jaarverslag managementautoriteit
OI11	Aantal Vaststellingen	Aantal				Jaarverslag managementautoriteit

2.A.7 Categorieën steunverlening (per prioritaire as)

Desbetreffende categorieën steunverlening op basis van een door de Commissie vastgestelde nomenclatuur, en een indicatieve verdeling van de door de Unie verleende steun.

Tabellen 14-16: Categorieën steunverlening

Tabel 14: Dimensie 1: Steunverleningsgebied

Prioritaire as	PA4 - Technische bijstand		
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	121. Voorbereiding, uitvoering, toezicht en inspectie	17.411.308,00
ESF	Meer ontwikkeld	122. Evaluatie en onderzoeken	1.500.000,00
ESF	Meer ontwikkeld	123. Informatie en communicatie	1.500.000,00

Tabel 15: Dimensie 2: Financieringsvorm

Prioritaire as		PA4 - Technische bijstand	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	01. Niet-terugvorderbare subsidie	20.411.308,00

Tabel 16: Dimensie 3: Soort gebied

Prioritaire as		PA4 - Technische bijstand	
Fonds	Regiocategorie	Code	Bedrag in EUR
ESF	Meer ontwikkeld	07. Niet van toepassing	20.411.308,00

3. FINANCIERINGSPLAN

3.1 Financiële toewijzing uit elk fonds en de bedragen voor de prestatiereserve

Tabel 17

Fonds	Regiocategorie	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Totaal	
		Belangrijkste toewijzing	Prestatiereserve	Belangrijkste toewijzing	Prestatiereserve	Belangrijkste toewijzing	Prestatiereserve	Belangrijkste toewijzing	Prestatiereserve	Belangrijkste toewijzing	Prestatiereserve	Belangrijkste toewijzing	Prestatiereserve	Belangrijkste toewijzing	Prestatiereserve	Belangrijkste toewijzing	Prestatiereserve
ESF	Meer ontwikkeld	64.142.872,00	4.094.226,00	65.427.027,00	4.176.194,00	66.736.711,00	4.259.790,00	68.748.429,00	4.388.198,00	70.124.261,00	4.476.016,00	71.527.581,00	4.565.590,00	72.958.859,00	4.656.949,00	479.665.740,00	30.616.963,00
Totaal		64.142.872,00	4.094.226,00	65.427.027,00	4.176.194,00	66.736.711,00	4.259.790,00	68.748.429,00	4.388.198,00	70.124.261,00	4.476.016,00	71.527.581,00	4.565.590,00	72.958.859,00	4.656.949,00	479.665.740,00	30.616.963,00

3.2. Totaal financieel krediet per fonds en nationale medefinanciering (EUR)

Tabel 18a: Financieringsplan

Prioritaire as	Fonds	Regiocategorie	Grondslag voor de berekening van de steun van de Unie (Totale subsidiabele kosten of publieke subsidiabele kosten)	Door de Unie verleende steun (a)	Nationale bijdrage (b) = (c) + (d)	Indicatieve uitsplitsing van nationale bijdrage		Totale financiering (e) = (a) + (b)	Medefinancieringspercentage (f) = (a) / (e) (2)	Bijdragen van de EIB (g)	Belangrijkste toewijzing		Prestatiereserve		Prestatiereserve als deel van de totale steun van de Unie (l) = (j) / (a) * 100
						Nationale overheidsfinanciering (c)	Nationale particuliere financiering (d) (1)				Door de Unie verleende steun (h) = (a) - (j)	Nationale bijdrage (i) = (b) - (k)	Door de Unie verleende steun (j)	Nationale bijdrage (k) = (b) * ((j) / (a))	
PA1	ESF	Meer ontwikkeld	Totaal	363.135.124,00	363.135.124,00	363.135.124,00	0,00	726.270.248,00	50,0000000000%	0,00	340.061.987,00	340.061.987,00	23.073.137,00	23.073.137,00	6,35%
PA2	ESF	Meer ontwikkeld	Totaal	101.590.186,00	101.590.186,00	0,00	101.590.186,00	203.180.372,00	50,0000000000%	0,00	95.555.125,00	95.555.125,00	6.035.061,00	6.035.061,00	5,94%
PA3	ESF	Meer ontwikkeld	Totaal	25.146.085,00	25.146.085,00	25.146.085,00	0,00	50.292.170,00	50,0000000000%	0,00	23.637.320,00	23.637.320,00	1.508.765,00	1.508.765,00	6,00%
PA4	ESF	Meer ontwikkeld	Totaal	20.411.308,00	30.616.962,00	30.616.962,00	0,00	51.028.270,00	40,0000000000%	0,00	20.411.308,00	30.616.962,00			
Totaal	ESF	Meer ontwikkeld		510.282.703,00	520.488.357,00	418.898.171,00	1.030.771.060,00	49.5049504979%	0,00	479.665.740,00	489.871.394,00	30.616.963,00	30.616.963,00	6,00%	
Totaal-generaal				510.282.703,00	520.488.357,00	418.898.171,00	1.030.771.060,00	49.5049504979%	0,00	479.665.740,00	489.871.394,00	30.616.963,00	30.616.963,00		

(1) Alleen invullen als de prioritaire assen in totale kosten zijn uitgedrukt.

(2) Dit percentage mag worden afgerond op het dichtstbijliggende gehele getal in de tabel. Het voor terugbetalingen gebruikte exacte percentage is de verhouding (f).

Tabel 18b: Jongerenwerkgelegenheidsinitiatief: ESF- en YEI-specifieke toewijzingen (where appropriate)

Prioritaire as	Fonds	Regiocategorie	Grondslag voor de berekening van de steun van de Unie	Door de Unie verleende steun	Nationale bijdrage	Indicatieve uitsplitsing van nationale bijdrage	Totale financiering	Medefinancieringspercentage (f) = (a)/(e) (2)
----------------	-------	----------------	---	------------------------------	--------------------	---	---------------------	---

			(Totale subsidiabele kosten of publieke subsidiabele kosten)	(a)	(b) = (c) + (d)	Nationale overheidsfinanciering (c)	Nationale particuliere financiering (d) (1)	(e) = (a) + (b)	
Totaal				0,00	0,00	0,00	0,00		0,00%

Verhouding		%
ESF-aandeel voor minder ontwikkelde regio's		0,00%
ESF-aandeel voor overgangsregio's		0,00%
ESF-aandeel voor meer ontwikkelde regio's		0,00%

(1) Alleen invullen als de prioritaire assen in totale kosten zijn uitgedrukt.

(2) Dit percentage mag worden afgerond op het dichtstbijliggende gehele getal in de tabel. Het voor terugbetalingen gebruikte exacte percentage is de verhouding (f).

Tabel 18c: Uitsplitsing van het financieringsplan per prioritaire as, fonds, regiocategorie en thematische doelstelling

Prioritaire as	Fonds	Regiocategorie	Thematische doelstelling	Door de Unie verleende steun	Nationale bijdrage	Totale financiering
Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie	ESF	Meer ontwikkeld	Bevordering van sociale inclusie, bestrijding van armoede en iedere vorm van discriminatie	363.135.124,00	363.135.124,00	726.270.248,00
Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	ESF	Meer ontwikkeld	Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning van arbeidsmobiliteit	101.590.186,00	101.590.186,00	203.180.372,00
Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	ESF	Meer ontwikkeld	Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning van arbeidsmobiliteit	25.146.085,00	25.146.085,00	50.292.170,00
Totaal				489.871.395,00	489.871.395,00	979.742.790,00

Tabel 19: Indicatief bedrag van de steun dat voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering moet worden gebruikt

Prioritaire as	Indicatief bedrag van de steun dat voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering moet worden gebruikt (EUR)	Deel van de totale toewijzing aan het operationele programma (%)
PA1	445.250,00	0,09%
Totaal	445.250,00	0,09%

4. GEÏNTEGREERDE AANPAK VAN TERRITORIALE ONTWIKKELING

Beschrijving van de geïntegreerde aanpak van territoriale ontwikkeling, waarbij rekening wordt gehouden met de inhoud en doelstellingen van het operationele programma wat de partnerschapsovereenkomst betreft, en wordt getoond op welke wijze het operationele programma bijdraagt aan het halen van de doelstellingen ervan en de verwachte resultaten

De sociaal-economische knelpunten binnen elk van de G4 hebben baat bij een geïntegreerd programma dat verschillende domeinen bestrijkt. Met behulp van EFRO richt de G4 de economische focus op het creëren van duurzame 'toegevoegde waarde': meer banen, hogere omzet, meer innovatiekracht en toenemend concurrentievermogen. Marktinitiatieven en investeringen worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Prioriteit krijgt het versterken van economische brandpunten, ruimte voor bedrijvigheid en het stimuleren en faciliteren van kansrijk ondernemerschap. Aanjagen van de stuwende (kennis-) economie en de verzorgende economie is van het grootste belang. De arbeidsmarktfocus voor ESF ligt op het verbeteren van de arbeidsmarktmogelijkheden van werkzoekenden op grond van de behoeften van werkgevers: ontwikkeling van vraaggestuurde arbeidsmarktoeleiding en -plaatsing in brede zin van uitkeringsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden. Het streven is de mismatch binnen de G4 van wijken met hoge werkloosheid en uitkeringsafhankelijkheid en cumulatie van problemen en de onvervulde vraag naar het juiste arbeidsaanbod in andere delen van de stad, met behulp van EFRO en ESF in samenhang, aan te pakken. De geïntegreerde aanpak wordt bewerkstelligd door enerzijds binnen het EFRO programma Duurzame Stedelijke Ontwikkeling: Kansen voor West II, naast de prioritaire assen innovatie (1) en koolstofarme economie (2), aanvullend in te zetten op bevordering van werkgelegenheid (3) en bevordering van sociale insluiting (4). Complementair daaraan wordt met dit ESF-programma ingezet op bevordering van de werkgelegenheid en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit, met als investeringsprioriteit: "Toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven, waaronder plaatselijke werkgelegenheidsinitiatieven en ondersteuning van de arbeidsmobiliteit". De vraag van werkgevers op de arbeidsmarkt is leidend voor de aard van de ondersteuning en de bemiddeling van werkzoekenden met of zonder uitkering. Met behulp van EFRO worden jongeren gericht voorbereid op de kansen op de arbeidsmarkt. De intenties sluiten aan bij de EU-doelstelling om te komen tot partnerschappen voor slimme, duurzame en inclusieve groei.

4.1 Vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling (in voorkomend geval)

De aanpak ten aanzien van het gebruik van instrumenten voor een vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling en de beginselen voor het aanwijzen van de gebieden waar zij zullen worden toegepast niet van toepassing

4.2 Geïntegreerde acties voor duurzame stadsontwikkeling (in voorkomend geval)

Indien van toepassing, het indicatieve bedrag aan EFRO-steun voor geïntegreerde acties voor duurzame stedelijke ontwikkeling, uit te voeren overeenkomstig artikel 7, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1301/2013 en de indicatieve toewijzing van ESF-steun voor geïntegreerde acties.

Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht stellen elk een eigen, op de specifieke omstandigheden uitgewerkt uitvoeringsplan voor geïntegreerde duurzame stedelijke ontwikkeling vast. Het omschrijft zowel de economische (EFRO) als de sociale aspecten (ESF) voor duurzame stedelijke ontwikkeling. Programmatisch sluiten de economische en sociale opgaven bij elkaar aan (geïntegreerd). Een stedelijke adviesgroep zal bij de

opstelling van dit uitvoeringsplan adviseren. De vier stedelijke uitvoeringsplannen zullen nadat ze zijn vastgesteld, worden gepubliceerd via de website van Kansen voor West II.

Per stad worden verschillende keuzes gemaakt. Omvang van problemen, economische structuur en bestuurlijke ambities verschillen. Omdat specifieke problemen ook een territoriale dimensie kennen, is ook de gebiedskeuze verschillend. De zwaartepunten van de G4 zijn als volgt:

- Amsterdam richt zich op het stedelijk economisch en innovatiebeleid, arbeidsmarkt en onderwijs, en wonen en leefomgeving. Daarbij zijn ondernemerschap, nieuwe bedrijvigheid en aantrekken en vasthouden van talent (op alle niveaus) van belang.
- Rotterdam richt zich op aansluiting bij het Nationaal Programma Rotterdam Zuid en het Stadshavensgebied waarin de partners gezamenlijk werken om de stedelijke economie, opleidingsniveau, arbeidsparticipatie én woonkwaliteit te verbeteren.
- Den Haag richt zich op het internationale karakter van de stad door verdere ontwikkeling en versterking van het internationale cluster, quality of life, economische structuur en arbeidsmarkt.
- Utrecht richt zich op het versterken, verduurzamen en innoveren van de stedelijke (kennis)economie. Door ondernemerschap en werkgelegenheid te stimuleren, in te zetten op het opleiden van talent op alle niveaus, toekomstbestendige werklocaties te ontwikkelen in aansluiting op prioriteiten voor economische ontwikkeling (creatieve sector, duurzame werk en leefomgeving, gezondheid, ICT en creatieve sector).

De programma's van elk van de G4 worden geïmplementeerd als een GTI d.m.v. subdelegatie naar elk van de vier colleges van B&W. Uitgangspunt voor de uitvoering per stad is het bovengenoemd stedelijk uitvoeringsplan voor geïntegreerde duurzame stedelijke ontwikkeling. Aanvragers dienen hun aanvraag hierop te baseren. Iedere stad stelt een steunpunt in om informatie en advies te geven over initiatieven. Als het tot een projectaanvraag komt, adviseert vervolgens een stedelijke adviesgroep over honorering van de aanvraag. Doordat de stedelijke adviesgroep op grond van haar samenstelling goed op de hoogte is van de problemen en de oplossingen via het uitvoeringsplan, is de integrale aanpak van het programma maximaal geborgd. Toekenning en beheer van aanvragen en projecten vindt plaats met onderkenning van de specifieke economische (EFRO) en/of sociale (ESF) aard van aanvragen. Dit impliceert dat, hoewel er een geïntegreerde programma benadering is, de afgeleide aanvragen ingericht worden volgens de EFRO of de ESF verantwoordingslijn in Nederland, inclusief het hiervoor geëigende beheersysteem.

De formele EFRO verantwoording van toekenning en het beheer zal plaatsvinden door delegatie aan het bestuur van de G4. Dit geldt ook voor de toewijzing van de geormerkte middelen voor duurzame stedelijke ontwikkeling van de prioritaire assen innovatie (1) en koolstofarme economie (2). De formele ESF verantwoording van toekenning van middelen en beheer loopt via het Agentschap SZW.

Tabel 20: Geïntegreerde acties voor duurzame stedelijke ontwikkeling — indicatieve bedragen aan EFRO- en ESF-steun

Fonds	EFRO- en ESF-steun (indicatief) (EUR)	Deel van de totale toewijzing van middelen aan het programma
Totaal ESF	25.146.085,00	4,93%
TOTAAL EFRO+ESF	25.146.085,00	4,93%

4.3 Geïntegreerde territoriale investeringen (in voorkomend geval)

De aanpak voor het gebruik van geïntegreerde territoriale investeringen (zoals gedefinieerd in artikel 36 van Verordening (EU) nr. 1303/2013) in andere gevallen dan die welke onder punt 4.2 vallen, en de indicatieve financiële toewijzing daarvoor uit elke prioritaire as.

Niet van toepassing

Tabel 21: Indicatieve financiële toewijzing aan geïntegreerde territoriale investeringen, anders dan de onder punt 4.2 genoemde gevallen (geaggregeerd bedrag)

Prioritaire as	Fonds	Indicatieve financiële toewijzing (steun van de Unie) (EUR)
Totaal		0,00

4.4 De regelingen voor interregionale en transnationale acties binnen de operationele programma's waarvan de begunstigden in ten minste één andere lidstaat gevestigd zijn; (in voorkomend geval)

Niet van toepassing

4.5 Bijdrage aan de geplande maatregelen op grond van het programma voor macroregionale en zeegebiedstrategieën, afhankelijk van de behoeften van het programmagebied, zoals aangegeven door de lidstaat (in voorkomend geval)

(Indien de lidstaten en regio's deelnemen aan macroregionale strategieën en zeegebiedstrategieën).

Niet van toepassing

5. SPECIFIEKE BEHOEFTE VAN DE GEOGRAFISCHE GEBIEDEN DIE HET HARDST DOOR ARMOEDE WORDEN GETROFFEN OF DOELGROEPEN DIE HET GROOTSTE RISICO LOPEN OP DISCRIMINATIE OF SOCIALE UITSLUITING (IN VOORKOMEND GEVAL)

5.1 Geografische gebieden die het hardst door armoede worden getroffen/doelgroepen die het grootste risico lopen op discriminatie of sociale uitsluiting

Niet van toepassing

5.2 Strategie voor de aanpak van de specifieke behoeften van de geografische gebieden die het hardst door armoede worden getroffen/doelgroepen die het grootste risico lopen op discriminatie of sociale uitsluiting, en, indien relevant, de bijdrage aan de in de partnerschapsovereenkomst vastgestelde geïntegreerde aanpak

Niet van toepassing

Tabel 22: Acties voor de aanpak van specifieke behoeften van de geografische gebieden die het hardst door armoede worden getroffen/doelgroepen die het grootste risico lopen op discriminatie of sociale uitsluiting

Doelgroep/geografisch gebied	Belangrijkste soorten voorgenomen maatregel als onderdeel van geïntegreerde benadering	Prioritaire as	Fonds	Regiocategorie	Investeringsprioriteit
-------------------------------------	---	-----------------------	--------------	-----------------------	-------------------------------

6. SPECIFICIEKE BEHOEFTE VAN DE GEOGRAFISCHE GEBIEDEN DIE KAMPEN MET ERNSTIGE EN PERMANENTE NATUURLIJKE OF DEMOGRAFISCHE BELEMMERINGEN (IN VOORKOMEND GEVAL)

Niet van toepassing

7. AUTORITEITEN EN INSTANTIES DIE VERANTWOORDELIJK ZIJN VOOR BEHEER, CONTROLE EN AUDIT, EN DE ROL VAN DE RELEVANTE PARTNERS

7.1 Relevante autoriteiten en instanties

Tabel 23: Betrokken autoriteiten en instanties

Autoriteit/instantie	Naam van autoriteit/instantie, en afdeling of eenheid	Naam van de persoon die voor de autoriteit/instantie verantwoordelijk is (functie of ambt)	Adres	E-mail
Beheerautoriteit	Agentschap SZW (onderdeel van Ministerie van SZW)	drs W.L.J. (Wilbert) van de Griendt	Rijnstraat 50, 2515 XP Den Haag	wvdgriendt@minszw.nl
Certificeringsautoriteit	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (onderdeel Ministerie van EZ)	Mw. drs. M.L. Kapoen	Postbus 93144, 2509 AC, Den Haag	Lonneke.Kapoen@rvo.nl
Auditautoriteit	Auditdienst Rijk (onderdeel Ministerie van Financiën)	Dhr. Mr. drs. D.E.R.K. Koldenhof RA	Postbus 20201, 2500 EE Den Haag	d.e.r.k.koldenhof@minfin.nl
Instantie waaraan de Commissie de betalingen zal verrichten	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (onderdeel Ministerie van EZ)	Mw. drs. M.L. Kapoen	Postbus 93144 AC, Den Haag	Lonneke.Kapoen@rvo.nl

7.2 Betrokkenheid van de relevante partners

7.2.1 Maatregelen die zijn genomen om de relevante partners te betrekken bij de voorbereiding van het operationele programma en de rol van deze partners bij de uitvoering van, het toezicht op en de evaluatie van het programma

In de periode 2007-2013 is de structuur van managementautoriteit (MA), certificeringsautoriteit (CA) en auditautoriteit (AA) geëvolueerd tot een goed werkend samenstel van beheer- en controlemaatregelen. In de programmaperiode 2014-2020 wordt verder gebouwd op de structuur van MA, CA en AA uit de periode 2007-2013. De in de huidige periode ingezette verbeteringen worden voortgezet. Waar nodig en mogelijk zullen kleine aanpassingen worden doorgevoerd. In onderstaand schema staat welke organisatie als autoriteit is aangewezen.

De autoriteit, die de voorbereiding en totstandkoming van het Operationeel Programma heeft gecoördineerd, is het ministerie van SZW. Direct betrokken departementen zijn de ministeries van OCW, V&J, EZ en BZK geweest. De hoofdlijnen van het ESF-programma zijn door het kabinet goedgekeurd begin juli 2013. De keuzes zijn vervolgens schriftelijk uiteen gezet aan de Tweede Kamer, die over deze brief op 13 november 2013 een algemeen overleg heeft gevoerd met de staatsecretaris van SZW. De Kamer toonde zich met name nieuwsgierig naar de wijze waarop de horizontale beginselen in het

programma waren geborgd en kon zich op alle punten vinden in de vormgeving van het nieuwe programma.

Naast de genoemde departementen waren de overige primair betrokken stakeholders de sociale partners (vertegenwoordigers van de centrale werkgeversorganisaties en van de centrale werknemersorganisaties), vertegenwoordigers van de gemeenten en hun koepelorganisatie de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), vertegenwoordigers van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), vertegenwoordigers van het voortgezet speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs en de koepelorganisatie (VSO/Pro-raad).

De partners zijn geselecteerd op basis van hun betrokkenheid bij het ESF-programma 2007-2013, hun verwachte betrokkenheid bij het programma 2014-2020 en hun deskundigheid. De ex ante evaluatoren hebben ten behoeve van hun rapport interviews afgenomen bij de vertegenwoordigers van genoemde organisaties. Het College voor de Rechten van de Mens is gevraagd te reflecteren op de door het ministerie van SZW voorgenomen inzet voor het behartigen van gelijke kansen en non-discriminatie.

Eind 2011 zijn de eerste stappen gezet op weg naar een nieuw ESF Operationeel Programma (OP) via enkele oriënterende overleggen met een aantal departementen. Begin 2012 is een brede bijeenkomst georganiseerd voor stakeholders, waaronder gemeenten, sociale partners en het onderwijsveld. Gepresenteerd werd de context en mogelijke ambities van het nieuwe ESF-programma op grond van de doelstellingen en verordeningen van de Europese Commissie, de landenspecifieke aanbevelingen en het Nationaal Hervormingsprogramma van Nederland en op grond van ervaringen met het toenmalige en voorgaande Operationeel Programma. Na afloop zijn drie brede werkgroepen geformeerd, met een focus op re-integratie, onderwijs en duurzame inzetbaarheid werkenden. In totaal hebben 45 deelnemers geparticipeerd in de werkgroepen.

In de daaropvolgende maanden maart - september 2012 zijn deze werkgroepen ieder zes keer bij elkaar geweest om thema's te verkennen en uit te werken, gebaseerd op de eerder gepresenteerde uitgangspunten. Aan de orde zijn geweest: (1) inhoudelijke thema's (investeringsprioriteiten en specifieke doeleinden, horizontale beginselen inzake de gelijkheid van mannen en vrouwen, gelijke kansen, voorkomen van discriminatie), (2) verlaging administratieve lasten en uitvoeringskosten, (3) sturing op resultaat, kosteneffectiviteit, (4) verbetering beheersing projecten, (5) synergie en (6) verdeelmechanisme/aanvragers. Er is een grote gezamenlijke bijeenkomst van de themagroepen georganiseerd in mei 2012 waaraan ook vertegenwoordigers van EFRO en ELFPO deelnamen, bedoeld om synergiemogelijkheden tussen de fondsen te verkennen. Alle bijeenkomsten zijn gefaciliteerd met een web-based discussietool (Yammer).

Parallel hieraan heeft in het voorjaar van 2012 een extern bureau digitaal een maatschappelijke consultatie uitgevoerd onder maatschappelijke belangenorganisaties, aanvragers, gemeenten, scholen etc, via circa 1.000 emailadressen (rapport is bijgevoegd, zie bijlage).

De opbrengsten van de discussies in de werkgroepen en van de digitale consultatie zijn samengevat in een slotdocument waarin de kern van het nieuwe Operationele Programma was geformuleerd en belangrijke uitgangspunten voor een Subsidieregeling ESF 2014-2020. Dit document is besproken in een gezamenlijke slotbijeenkomst van de werkgroepen in september 2012. Vanaf oktober 2012 zijn ambtelijke voorstellen voor het nieuwe ESF programma op diverse bestuurlijk niveaus voorgelegd: interdepartementaal, met de VNG en de sociale partners via de Stichting van de Arbeid.

Tussentijds is waar nodig overleg gevoerd met de landendesk bij de EC en gevraagd om uitleg en juiste interpretatie van diverse (onderdelen van) verordeningen. Medio 2012 heeft op uitnodiging van de Europese Commissie een vertegenwoordiging van het ministerie van SZW in een persoonlijke ontmoeting een toelichting gekregen op onderdelen van de ESF-verordening, gevolgd door de presentatie van een Brussels ‘Position Paper’ in november 2012 tijdens een gezamenlijke bijeenkomst voor de ESI-fondsen.

Op uitnodiging en onder coördinatie van het ministerie van Economische Zaken is parallel aan dit traject, op verschillende ambtelijke niveaus deelgenomen aan periodieke overleggen om inhoudelijk synergiemogelijkheden tussen de fondsen te verkennen, de voortgang in de samenstelling van de programma’s te wisselen en te komen tot de inhoud van de Partnerschapsovereenkomst.

Op grond van de mogelijkheden die de verordeningen geven, zijn twee onderzoeken uitgevoerd om te komen tot standaardkostprijzen of lumpsums voor subsidiëring van diverse instrumenten, methodieken en vormen van begeleiding[1]. In het kader van deze onderzoeken zijn vier maal stakeholdersbijeenkomsten gehouden, om expertise uit de uitvoeringswereld te vergaren. Door het ministerie van SZW is met ambtelijke vertegenwoordigers van EFRO en ESF van de vier grootste steden in samenwerking met de EFRO Managementautoriteit landsdeel West, gewerkt aan het tot stand brengen van een “Integrated Territorial Investment” programma in de G4 in het kader van duurzame stedelijke ontwikkeling.

De belangrijkste uitkomsten van de consultaties met stakeholders hebben betrekking op (a) de omschrijving van de subsidiabele activiteiten en (b) de uitvoerbaarheid en administratieve lasten. De focus op de twee hoofdthema’s: (1) actieve inclusie en (2) actief en gezond ouder worden (active ageing) kan rekenen op een breed draagvlak. Een belangrijk aandachtspunt van vrijwel alle partijen is de reikwijdte van de subsidiabele activiteiten: men bepleit een brede doelgroep voor deelnemers en een ruime omschrijving van de activiteiten, zodat men op regionaal dan wel sectoraal niveau ruimte heeft om optimaal te kunnen aansluiten op de daar aanwezige behoeften. Deze brede omschrijving is ook nodig om flexibel om te kunnen gaan met veranderende omstandigheden. Naar aanleiding van bestuurlijk overleg tussen SZW en de VNG heeft dit geleid tot de strategische keuze om te kiezen voor een brede invulling van het begrip actieve inclusie: inclusief sociale activering. Een tweede belangrijk aandachtspunt is het bewaken van de uitvoerbaarheid van de ESF-regeling en het terugdringen van de administratieve lasten.

De subsidiereregeling voor de uitvoering van het programma is regelmatig voorgelegd aan een afvaardiging van de potentiële aanvragers om knelpunten en onduidelijkheden in de voorwaarden en toelichting te ondervangen. De belangrijkste stakeholders – inclusief het

College voor de Rechten van de Mens - worden uitgenodigd om zitting te nemen in een Monitorcomité ESF. Conform de Algemene verordening zal dit comité als functie krijgen de uitvoering van het programma en de voortgang die is geboekt is in het bereiken van de doelstellingen te evalueren. De samenstelling, instelling en werkzaamheden van het Monitorcomité gebeuren in overeenstemming met hoofdstuk 4 en 5 van de Code of Conduct on Partnership. Het programma voor statische dataverzameling en het kwantitatieve en kwalitatieve evaluatieprogramma opgesteld door de Managementautoriteit, voorziet in informatievoorziening voor rapportages en jaarverslagen.

Staatssteun

Verstrekking van ESF kan uitsluitend als een staatssteunmaatregel worden aangemerkt in de zin van artikel 107 VWEU, indien alle voorwaarden van dit artikel vervuld zijn, onder andere indien:

- er sprake is van een selectieve maatregel, en
- de steun ten goede komt, direct of indirect aan bepaalde ondernemingen.

Indien dit voor een programma-onderdeel het geval is, zal de steunmaatregel worden aangemeld bij de Commissie of moet er voldaan worden aan de normen van een vrijstellingsverordening (met verplichting tot kennisgeving). Ook is mogelijk dat een programma-onderdeel beschouwd moet worden als een steunmaatregel die valt onder de de-minimisverordening en zal de subsidie worden verstrekt in overeenstemming met de nieuwe de minimis-verordening EC nr. 1407/2013 van 18 december 2013.

De lidstaat Nederland zet in op drie investeringsprioriteiten: 1) toegang tot werkgelegenheid voor werkzoekenden en niet-actieven; 2) actieve ageing; 3) actieve inclusie. Bij de eerste en derde investeringsprioriteit zijn de subsidieaanvragers primair publieke partijen (gemeenten, het UWV en het ministerie van V&J) en hebben de activiteiten betrekking op re-integratie van werkzoekenden.

Bij de tweede investeringsprioriteit betreft het een generieke subsidie voor bedrijven. De subsidieregeling (een stimuleringssubsidie van circa 10.000 euro respectievelijk een ESF-bijdrage aan grotere ESF-projecten tot 190.000 euro), staat open voor alle ondernemingen uit alle sectoren en biedt alle potentiële begunstigden gelijke kansen om aan de voorwaarden van de regeling te voldoen, en er bestaat geen discretionaire bevoegdheid van de Minister om bepaalde sectoren of ondernemingen meer te bevoordelen ten opzichte van andere.

Iedere overheidssteun in het kader van dit programma dient in overeenstemming te zijn met zowel de procedurele als de materiële staatssteunregels op het moment dat de steun wordt toegekend. De lidstaat Nederland zal bij aanvang of wijziging van een ESF-programma-onderdeel beoordelen of sprake is van potentiële staatssteun. Indien bij een programma-onderdeel sprake is van potentiële staatssteun zal de managementautoriteit bij de behandeling van projectaanvragen beoordelen of de aanvraag niet in strijd is met bepalingen omtrent staatssteun.

Maatregelen tegen fraude

In het kader van de inrichting van de uitvoering van de ESF-regeling 2014-2020 door het Agentschap SZW als managementautoriteit wordt een uitgebreid Financieel beheersconcept (FBC) opgesteld. Dit is een formalisering van de interne gang van zaken bij SZW voor een bepaalde regeling (wie doet wat en wanneer). De inrichting van de organisatie en werkwijze dient doelmatig te zijn en dient te leiden tot verkrijging van zekerheden inzake de rechtmatige besteding van gelden. Het FBC wordt vastgesteld door de directeur van de beleidsdirectie die de regeling uitvoert of laat uitvoeren en maakt hiermee deel uit van de formele interne SZW-regelgeving. Het FBC wordt medegeparafeerd door de directeurs van de Auditdienst Rijk en de directeur Financieel Economische Zaken.

In het FBC is opgenomen dat de MA bij een controle ter plaatse van een project van daarbij gebleken onregelmatigheden nagaat of er een vermoeden van fraude bestaat. Indien dit het geval is, wordt dit in de controle - rapportage gemotiveerd vastgelegd. Vervolgens besluit de MA aan de hand van deze rapportage over de vervolgacties die nodig zijn om dit vermoeden nader te onderzoeken ter voorbereiding van een door de MA te nemen besluit over het al dan niet doen van aangifte.

Het Agentschap heeft daarnaast preventief beleid geformuleerd in het kader van misbruik en oneigenlijk gebruik. Het Agentschap voert periodiek, maar ook met de komst van een regeling een uitvoerings- en een M&O-toets uit. Daarnaast zal het Agentschap in overleg met de AA bezien of het huidige systeem voldoende is of dat nog aanvullende maatregelen nodig zijn. In de gedachtenvorming wordt ook de door de Commissie aangerekete tool Arachne en de handreiking fraud risk assessment betrokken.

[1] SEOR/Berenschot: Vereenvoudiging van de kostensystematiek in het ESF-programma 2014-2020, Rotterdam, april 2013

Ernst & Young: Naar vereenvoudigde kostenopties ESF Duurzame inzetbaarheid 2014-2020, juni 2013

7.2.2. Globale subsidies (voor de ESF, indien van toepassing)
Niet van toepassing

7.2.3 Toewijzing van een bedrag voor capaciteitsopbouw (voor de ESF, indien van toepassing)
Niet van toepassing

8. COÖRDINATIE TUSSEN DE FONDSSEN, HET ELFPO, HET EFMZV EN ANDERE FINANCIERINGSINSTRUMENTEN VAN DE UNIE EN DE LIDSTATEN, EN MET DE EIB

De mechanismen die zorgen voor coördinatie tussen de fondsen, het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (Elfpo), het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij (EFMZV) en andere financieringsinstrumenten van de Unie en de lidstaten, alsook met de Europese Investeringsbank (EIB), rekening houdend met de in het gemeenschappelijk strategisch kader neergelegde ter zake relevante bepalingen. Bij de voorbereiding van de Partnerschapsovereenkomst en dit Operationeel Programma is nauw samengewerkt tussen de vier ESI-fondsen: het Europees Sociaal Fonds (ESF), het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (ELFPO) en het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). Er heeft intensief overleg plaatsgevonden tussen de (projectleiders van de) ESI-fondsen op Rijksniveau, gezamenlijke Technische sessies tussen fondsspecialisten en fondsoverstijgende werkgroepen ten behoeve van overkoepelende thema's, zoals de administratieve lasten (zie hiervoor de meer uitgebreide beschrijving in het PA).

In de Partnerschapsovereenkomst wordt uitgebreid ingegaan op de synergie, samenwerking en coördinatie tussen ESI-fondsen en op de synergie, samenwerking en coördinatie met ander relevant EU- en nationaal beleid (zie hiervoor paragraaf 2.1). Het ministerie van Economische Zaken vervult hierin een tweeledige centrale rol. Als coördinerend ministerie voor de jaarlijkse herziening van het Nationaal Hervormingsprogramma draagt het ministerie zorg voor een samenhangend nationaal beleid, gericht op de Europa 2020-doelstellingen. Hierin komen nationale en Europese financieringsinstrumenten samen. Dit is het eerste coördinatiemechanisme.

Daarnaast vormt het Coördinatiepunt Structuurfondsen van het ministerie van EZ het tweede mechanisme voor coördinatie tussen de fondsen: het punt draagt zorg voor gezamenlijke overleggen tussen de fondsen en draagt zorg voor een gezamenlijke aanpak van fondsoverstijgende en/of gezamenlijke thema's.

Aanvullend op het PA geldt voor de coördinatie ESF-EFRO dat EFRO zich per landsdeel richt op economische groei en creëert daarmee werkgelegenheid en dus vraagt naar arbeid. ESF richt zich op versterking van het arbeidsaanbod dat een afstand heeft tot de arbeidsmarkt. Het is wenselijk dat bij het uitvoeren van de landsdelige economische groei-strategie rekening wordt gehouden met het beschikbare werkloze arbeidsaanbod. Voor de verbinding tussen ESF en EFRO is van belang dat de 35 centrumgemeenten/arbeidsmarktregio's belangrijke ESF-actoren worden. De decentrale ruimte binnen ESF en EFRO maakt een praktische samenwerking mogelijk tussen de landsdelige EFRO-structuur en de inliggende arbeidsmarktregio's/gemeentelijke ESF-aanvragers, om bij de ontwikkeling van concrete EFRO- en ESF-projecten synergiemogelijkheden te verkennen en te benutten. Heel concreet is deze synergie al zichtbaar bij de vorming van de vier Geïntegreerde Territoriale Investerings in de vier grote steden.

Gegeven de aard van het Operationele Programma is op het moment van indiening vooralsnog geen samenwerking voorzien met de EIB.

Bij de vormgeving van het Asiel, Migratie en Integratie Fonds en het Meestbehoeftigenfonds is de verhouding tot het ESF-programma onderwerp van overleg geweest met betrekking tot te onderscheiden doelgroepen en subsidiabele activiteiten. Het beheer en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze drie fondsen zijn in één hand, die van het Agentschap SZW als managementautoriteit. Deze structuur stelt bewaking van coördinatie en complementariteit tussen de fondsen zeker.

9. EX-ANTEVOORWAARDEN

9.1 Ex-antevoorwaarden

Informatie over de beoordeling van de toepasbaarheid en de eerbiediging van de ex-antevoorwaarden (facultatief).

Aan alle van toepassing zijnde ex ante voorwaarden is voldaan; zie bijlage.

Tabel 24: Toepasselijke voorafgaande voorwaarden en beoordeling of eraan wordt voldaan

Voorafgaande voorwaarden	Prioritaire assen waarop de voorwaarde van toepassing is	Aan ex-antevoorwaarde voldaan (ja/nee/deels)
T.08.1 - Actief arbeidsmarktbeleid wordt ontworpen en geleverd in het licht van de richtsnoeren voor de werkgelegenheid.	PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	Ja
T.08.4 - Actief en gezond ouder worden: Beleid voor actief ouder worden wordt ontworpen in het licht van de richtsnoeren voor de werkgelegenheid.	PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	Ja
T.09.1 - Het bestaan en de uitvoering van een nationaal strategisch beleidskader voor armoedebestrijding, gericht op de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, in het licht van de richtsnoeren voor werkgelegenheid.	PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie	Ja
G.1 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van de anti-discriminatiewetgeving van de Unie en beleid op het gebied van ESI-fondsen.	PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit PA4 - Technische bijstand	Ja
G.2 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van de wetgeving inzake gendergelijkheid van de Unie en beleid op het gebied van ESI-fondsen.	PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief	Ja

Voorafgaande voorwaarden	Prioritaire assen waarop de voorwaarde van toepassing is	Aan ex-antevoorwaarde voldaan (ja/nee/deels)
	hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit PA4 - Technische bijstand	
G.3 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCPRD) op het gebied van ESI-fondsen in overeenstemming met Besluit van de Raad 2010/48/EG.	PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit PA4 - Technische bijstand	Ja
G.5 - Het bestaan van regelingen voor de doelmatige toepassing van de regels van de Unie voor overheidssteun op het gebied van ESI-fondsen.	PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	Ja
G.7 - Het bestaan van een statistische basis voor evaluaties om de doeltreffendheid en het effect van de programma's te beoordelen. Het bestaan van een systeem van resultaatindicatoren, die nodig zijn om de maatregelen die het meest effectief bijdragen aan de gewenste resultaten te selecteren, de vooruitgang naar de resultaten te bewaken en de impact te evalueren.	PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit PA4 - Technische bijstand	Ja

Voorafgaande voorwaarden	Criteria	Aan criteria voldaan (Ja/Nee)	Referentie	Toelichting
T.08.1 - Actief arbeidsmarktbeleid wordt ontworpen en geleverd in het licht van de richtsnoeren voor de werkgelegenheid.	1 - De diensten voor arbeidsvoorziening hebben de capaciteit voor en behalen de volgende resultaten: individuele begeleiding en actieve en preventieve arbeidsmarktmaatregelen in een vroeg stadium, die openstaan voor alle werkzoekenden, waarbij de focus ligt op personen met het hoogste risico op sociale uitsluiting, met inbegrip van mensen uit gemarginaliseerde gemeenschappen;	Ja	Zie bijlage	
T.08.1 - Actief arbeidsmarktbeleid wordt ontworpen en geleverd in het licht van de richtsnoeren voor de werkgelegenheid.	2 - De diensten voor arbeidsvoorziening hebben de capaciteit voor en behalen de volgende resultaten: uitgebreide en transparante informatie over nieuwe vacatures en werkgelegenheid, rekening houdend met de veranderende behoeften van de arbeidsmarkt.	Ja	Zie bijlage	
T.08.1 - Actief arbeidsmarktbeleid wordt ontworpen en geleverd in het licht van de richtsnoeren voor de werkgelegenheid.	3 - De diensten voor arbeidsvoorziening hebben formele of informele regelingen getroffen voor samenwerking met de belanghebbenden.	Ja	Zie bijlage	
T.08.4 - Actief en gezond ouder worden: Beleid voor actief ouder worden wordt ontworpen in het licht van de richtsnoeren voor de werkgelegenheid.	1 - Belanghebbenden worden betrokken bij het ontwerp en de opvolging van beleid inzake actief ouder worden met het oog op het behoud van oudere werknemers op de arbeidsmarkt en te bevorderen dat zij in dienst worden genomen;	Ja	Zie bijlage	
T.08.4 - Actief en gezond ouder worden: Beleid voor actief ouder worden wordt ontworpen in het licht van de richtsnoeren voor de werkgelegenheid.	2 - Een lidstaat heeft maatregelen genomen om actief ouder worden te bevorderen.	Ja	Zie bijlage	
T.09.1 - Het bestaan en de uitvoering van een nationaal strategisch beleidskader voor armoedebestrijding, gericht op de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, in het licht van de richtsnoeren voor werkgelegenheid.	1 - Er bestaat een nationaal strategisch beleidskader voor armoedebestrijding, gericht op actieve inclusie, dat:	Ja	Zie bijlage	
T.09.1 - Het bestaan en de uitvoering van een nationaal strategisch beleidskader voor armoedebestrijding, gericht op de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, in het licht van de richtsnoeren voor werkgelegenheid.	2 - voldoende wetenschappelijke basis geeft om het beleid voor armoedebestrijding uit te werken en toezicht te houden op de ontwikkeling;	Ja	Zie bijlage	

Voorafgaande voorwaarden	Criteria	Aan criteria voldaan (Ja/Nee)	Referentie	Toelichting
T.09.1 - Het bestaan en de uitvoering van een nationaal strategisch beleidskader voor armoedebestrijding, gericht op de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, in het licht van de richtsnoeren voor werkgelegenheid.	3 - maatregelen bevat ter ondersteuning van de verwezenlijking van de doelstelling voor nationale armoede en sociale uitsluiting (zoals gedefinieerd in het nationaal hervormingsprogramma), waaronder het bevorderen van duurzame en kwalitatief hoogwaardige werkgelegenheid voor mensen met het hoogste risico op sociale uitsluiting, met inbegrip van mensen uit gemarginaliseerde gemeenschappen;	Ja	Zie bijlage	
T.09.1 - Het bestaan en de uitvoering van een nationaal strategisch beleidskader voor armoedebestrijding, gericht op de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, in het licht van de richtsnoeren voor werkgelegenheid.	4 - belanghebbenden betreft bij de bestrijding van armoede;	Ja	Zie bijlage	
T.09.1 - Het bestaan en de uitvoering van een nationaal strategisch beleidskader voor armoedebestrijding, gericht op de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, in het licht van de richtsnoeren voor werkgelegenheid.	5 - afhankelijk van de geïdentificeerde behoeften, maatregelen bevat voor de overgang van institutionele naar zorg op lokaal niveau;	Ja	Zie bijlage	
T.09.1 - Het bestaan en de uitvoering van een nationaal strategisch beleidskader voor armoedebestrijding, gericht op de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, in het licht van de richtsnoeren voor werkgelegenheid.	6 - Desgevraagd en indien gerechtvaardigd, zullen de belanghebbenden worden ondersteund bij het indienen van projectaanvragen en bij de uitvoering en het beheer van de gekozen projecten.	Ja	Zie bijlage	
G.1 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van de anti-discriminatiewetgeving van de Unie en beleid op het gebied van ESI-fondsen.	1 - De diensten voor arbeidsvoorziening hebben de capaciteit voor en behalen de volgende resultaten: individuele begeleiding en actieve en preventieve arbeidsmarktmaatregelen in een vroeg stadium, die openstaan voor alle werkzoekenden, waarbij de focus ligt op personen met het hoogste risico op sociale uitsluiting, met inbegrip van mensen uit gemarginaliseerde gemeenschappen;	Ja	Zie bijlage	
G.1 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van de anti-discriminatiewetgeving van de Unie en beleid op het gebied van ESI-fondsen.	2 - De diensten voor arbeidsvoorziening hebben de capaciteit voor en behalen de volgende resultaten: uitgebreide en transparante informatie over nieuwe vacatures en werkgelegenheid, rekening houdend met de veranderende behoeften van de arbeidsmarkt.	Ja	Zie bijlage	

Voorafgaande voorwaarden	Criteria	Aan criteria voldaan (Ja/Nee)	Referentie	Toelichting
G.1 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van de anti-discriminatiewetgeving van de Unie en beleid op het gebied van ESI-fondsen.	3 - De diensten voor arbeidsvoorziening hebben formele of informele regelingen getroffen voor samenwerking met de belanghebbenden.	Ja	Zie bijlage	
G.2 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van de wetgeving inzake gendergelijkheid van de Unie en beleid op het gebied van ESI-fondsen.	1 - Regelingen in overeenstemming met het institutionele en juridische kader van de lidstaten voor de betrokkenheid van de instanties die verantwoordelijk zijn voor gendergelijkheid bij de voorbereiding en uitvoering van programma's, waaronder het verstrekken van advies over de gelijkheid in ESI-fondsgelateerde activiteiten.	Ja	Zie bijlage	
G.2 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van de wetgeving inzake gendergelijkheid van de Unie en beleid op het gebied van ESI-fondsen.	2 - Regelingen voor de opleiding van het personeel van de instanties die betrokken zijn bij het beheer en de controle van de ESI-fondsen, op het gebied van wetgeving en beleid van de Unie voor gendergelijkheid en gendermainstreaming.	Ja	Zie bijlage	
G.3 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD) op het gebied van ESI-fondsen in overeenstemming met Besluit van de Raad 2010/48/EG.	1 - Regelingen in overeenstemming met het institutionele en juridische kader van de lidstaten voor de raadpleging en betrokkenheid van de instanties die belast zijn met de bescherming van de rechten van personen met een handicap of representatieve organisaties van personen met een handicap en andere belanghebbenden, bij de voorbereiding en uitvoering van programma's.	Ja	Zie bijlage	
G.3 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD) op het gebied van ESI-fondsen in overeenstemming met Besluit van de Raad 2010/48/EG.	2 - Regelingen voor de opleiding van het personeel van de autoriteiten die betrokken zijn bij het beheer en de controle van de ESI-fondsen op het gebied van het toepasselijke nationale en EU-recht en -beleid voor arbeidsongeschiktheid, met inbegrip van de toegankelijkheid en de praktische toepassing van de UNCRPD, zoals weerspiegeld in de Unie en de nationale wetgeving, in voorkomend geval.	Ja	Zie bijlage	
G.3 - Het bestaan van de administratieve capaciteit voor de uitvoering en toepassing van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCRPD) op het gebied van ESI-fondsen in overeenstemming met Besluit van de Raad 2010/48/EG.	3 - Regelingen ter waarborging van toezicht op de uitvoering van artikel 9 van de UNCRPD in verband met de ESI-fondsen, bij de voorbereiding en uitvoering van de programma's.	Ja	Zie bijlage	

Voorafgaande voorwaarden	Criteria	Aan criteria voldaan (Ja/Nee)	Referentie	Toelichting
G.5 - Het bestaan van regelingen voor de doelmatige toepassing van de regels van de Unie voor overheidssteun op het gebied van ESI-fondsen.	1 - Regelingen voor de doelmatige toepassing van de staatssteunregels van de Unie.	Ja	Zie bijlage	
G.5 - Het bestaan van regelingen voor de doelmatige toepassing van de regels van de Unie voor overheidssteun op het gebied van ESI-fondsen.	2 - Regelingen voor opleiding en informatieverbreiding ten behoeve van personeel dat bij de tenuitvoerlegging van de ESI-fondsen betrokken is.	Ja	Zie bijlage	
G.5 - Het bestaan van regelingen voor de doelmatige toepassing van de regels van de Unie voor overheidssteun op het gebied van ESI-fondsen.	3 - Regelingen om de administratieve capaciteit voor de tenuitvoerlegging en toepassing van de regels van de Unie inzake staatssteun te waarborgen.	Ja	Zie bijlage	
G.7 - Het bestaan van een statistische basis voor evaluaties om de doeltreffendheid en het effect van de programma's te beoordelen. Het bestaan van een systeem van resultaatindicatoren, die nodig zijn om de maatregelen die het meest effectief bijdragen aan de gewenste resultaten te selecteren, de vooruitgang naar de resultaten te bewaken en de impact te evalueren.	1 - Regelingen voor de tijdige verzameling en aggregatie van de statistische gegevens met de volgende elementen: de identificatie van bronnen en mechanismen voor statistische validering.	Ja	Zie bijlage	
G.7 - Het bestaan van een statistische basis voor evaluaties om de doeltreffendheid en het effect van de programma's te beoordelen. Het bestaan van een systeem van resultaatindicatoren, die nodig zijn om de maatregelen die het meest effectief bijdragen aan de gewenste resultaten te selecteren, de vooruitgang naar de resultaten te bewaken en de impact te evalueren.	2 - Regelingen voor de tijdige verzameling en aggregatie van de statistische gegevens met de volgende elementen: regelingen voor publicatie en openbare toegankelijkheid van de geaggregeerde gegevens.	Ja	Zie bijlage	
G.7 - Het bestaan van een statistische basis voor evaluaties om de doeltreffendheid en het effect van de programma's te beoordelen. Het bestaan van een systeem van resultaatindicatoren, die nodig zijn om de maatregelen die het meest effectief bijdragen aan de gewenste resultaten te selecteren, de vooruitgang naar de resultaten te bewaken en de impact te evalueren.	3 - Een doeltreffend systeem van resultaatindicatoren, waaronder de selectie van resultaatindicatoren voor elk programma, met informatie over de verantwoording voor de keuze van beleidsinitiatieven die door het programma worden gefinancierd.	Ja	Zie bijlage	

Voorafgaande voorwaarden	Criteria	Aan criteria voldaan (Ja/Nee)	Referentie	Toelichting
G.7 - Het bestaan van een statistische basis voor evaluaties om de doeltreffendheid en het effect van de programma's te beoordelen. Het bestaan van een systeem van resultaatindicatoren, die nodig zijn om de maatregelen die het meest effectief bijdragen aan de gewenste resultaten te selecteren, de vooruitgang naar de resultaten te bewaken en de impact te evalueren.	4 - Een doeltreffend systeem van resultaatindicatoren, waaronder de vaststelling van doelstellingen voor deze indicatoren.	Ja	Zie bijlage	
G.7 - Het bestaan van een statistische basis voor evaluaties om de doeltreffendheid en het effect van de programma's te beoordelen. Het bestaan van een systeem van resultaatindicatoren, die nodig zijn om de maatregelen die het meest effectief bijdragen aan de gewenste resultaten te selecteren, de vooruitgang naar de resultaten te bewaken en de impact te evalueren.	5 - Een doeltreffend systeem van resultaatindicatoren, waaronder de consistentie van elke indicator aan de volgende vereisten: robuustheid en statistische validering, een duidelijke normatieve interpretatie, responsiviteit ten opzichte van beleid, tijdige verzameling van gegevens.	Ja	Zie bijlage	
G.7 - Het bestaan van een statistische basis voor evaluaties om de doeltreffendheid en het effect van de programma's te beoordelen. Het bestaan van een systeem van resultaatindicatoren, die nodig zijn om de maatregelen die het meest effectief bijdragen aan de gewenste resultaten te selecteren, de vooruitgang naar de resultaten te bewaken en de impact te evalueren.	6 - Procedures worden vastgesteld om te waarborgen dat voor alle uit het programma gefinancierde concrete acties een doeltreffend systeem van indicatoren wordt vastgesteld.	Ja	Zie bijlage	

9.2 Beschrijving van de maatregelen om aan ex-antevoorwaarden te voldoen, verantwoordelijke instanties en tijdschema

Tabel 25: Acties om te voldoen aan de toepasselijke algemene voorafgaande voorwaarden

Algemene voorafgaande voorwaarde	Criteria die niet worden nageleefd	Te nemen maatregelen	Deadline (datum)	Verantwoordelijke instanties
----------------------------------	------------------------------------	----------------------	------------------	------------------------------

Tabel 26: Acties om te voldoen aan de toepasselijke thematische voorafgaande voorwaarden

Thematische ex-antevoorwaarde	Criteria die niet worden nageleefd	Te nemen maatregelen	Deadline (datum)	Verantwoordelijke instanties
-------------------------------	------------------------------------	----------------------	------------------	------------------------------

10. VERMINDERING VAN DE ADMINISTRATIEVE LASTEN VOOR BEGUNSTIGDEN

Samenvatting van de beoordeling van de administratieve lasten voor de begunstigden en waar nodig van de geplande acties, vergezeld van een indicatief tijdschema om de administratieve lasten te verminderen.

Administratieve lasten van begunstigden komen voort uit de Structuurfondsregelgeving, overige Europese regelgeving, nationale regelgeving, programmavereisten en eigen regels van begunstigden.[1] Controle van de programma-autoriteiten op alle relevante aspecten betekent logischerwijs dus ook dat begunstigden op deze aspecten verantwoording af moeten leggen en dus ook kosten maken (dossiervorming, administratie, verantwoording, etc.).

Veelgenoemde oorzaken van administratieve lasten voor begunstigden in de programmaperiode 2007-2013 zijn[2]:

- Volledigheid en juistheid van de projectdossiers en -administratie; het uitvoeren van een Europees gefinancierd project brengt vaak extra voorwaarden met zich mee voor de projectadministratie.
- Verantwoording van de subsidiabele projectkosten, waarbij met name de verantwoording van de interne loonkosten (en overhead) tot onduidelijkheid en problemen leidt. Dit geldt voor de keuze van de uurtariefsystematiek, de verantwoording en onderbouwing van het uurtarief en voor de verantwoording van het aantal uren (bijvoorbeeld in functiescheiding en tijdig getekende urenstaat).
- Regels en procedures omtrent aanbesteding en dan met name de regelgeving omtrent aanbestedingen beneden de Europese drempelwaarden.
- De verantwoordingssystematiek en controledruk worden als hoog ervaren. Enerzijds vanwege het feit dat meerdere instanties een controlebezoek af kunnen leggen (in theorie oplopend tot wel vijf instanties) die onderling weinig gebruik maken van elkaars eerdere werk.
- De regels uit de Europese verordening dat alle kosten “betaald” en “*real costs*” dienen te zijn, vragen van de begunstigde dat elke factuur inclusief betaalbewijs verantwoord dient te worden, alsmede de relatie tot het project aangetoond moet worden.
- De bewaarplicht ten aanzien van de projectadministratie voor Europees gefinancierde projecten is in veel gevallen langer dan volgens nationale regelgeving. Dit speelt met name voor projecten waarbij de subsidie al in de eerste uitvoeringsjaren is vastgesteld.

In de programmaperiode 2007-2013 heeft Nederland al positieve ervaringen opgedaan met standaardprijzen (voor de BBL) en een vaste kostenopslag (voor werkgeverslasten). Voorts heeft Nederland waar mogelijk de nationale kop op de Europese regelgeving gesaneerd.

Inzet voor het ESF-programma 2014-2020 is om zoveel als mogelijk met eenvoudig te verantwoorden en te controleren kosten te gaan werken. De Algemene verordening en de ESF-verordening (met name artikel 14 lid 2) bieden belangrijke nieuwe mogelijkheden voor vereenvoudigde kostenopties. In overleg met de belangrijkste stakeholders is verkend hoe deze mogelijkheden toegepast kunnen worden. Planning is de mogelijkheid

van artikel 14 lid 2 ESF-verordening (uitsluitend directe personeelskosten zijn subsidiabel, plus een opslag van 40% voor dekking van de resterende kosten van het project) met ingang van de nieuwe programmaperiode te gaan toepassen. Begunstigden worden in de gelegenheid gesteld van deze mogelijkheid gebruik te maken. Aanvullend hierop worden een standaard opslag op het brutoloon gehanteerd (vergelijkbaar met de periode 2007-2013) en wordt het aantal werkbare uren gesteld op 1.720 bij een voltijds dienstverband (dit is nieuw). De veel voorkomende berekening van directe loonkosten is hiermee zoveel mogelijk vereenvoudigd voor aanvragers.

Daarnaast zal bij de projectaanvragen nadrukkelijk beoordeeld worden door de managementautoriteit of de voorgestelde projectactiviteiten eenvoudig te verantwoorden en controleren zijn. De meetbaarheid van de prestatie is van groot belang voor de verantwoording van de resultaten (dit krijgt extra aandacht in de periode 2014-2020). Onderdeel van het verleningsproces zal zijn dat tussen aanvrager en managementautoriteit expliciet aandacht wordt besteed aan de wijze waarop de kwaliteit en effectiviteit van het project inzichtelijk gemaakt kan worden. Door aan de voorkant van het subsidieproces meer dan in de huidige programmaperiode aandacht te besteden aan de keuze van de activiteiten en de wijze waarop deze geadmistreerd gaan worden wordt beoogd dat begunstigden zoveel mogelijk kiezen voor eenvoud en geen ingewikkelde kostensoorten opnemen in hun project. Op deze wijze worden de administratieve lasten voor begunstigden zo laag mogelijk gehouden. In de huidige programmaperiode heeft Nederland al positieve ervaringen opgedaan met deze werkwijze bij de Actie Jeugd1.

Nederland zal de ontwikkeling van de administratieve lasten blijven monitoren en verdere opties ter verlichting van die lasten onderzoeken in de loop van het programma, te beginnen na de eerste projectenronde van 2014-2016 en vervolgens na de ronde 2017-2018.

[1] ERAC: Onderzoek naar de impact van de concept-Structuurfondsverordeningen 2014-2020 op de administratieve lasten en uitvoeringskosten van de Europese Structuurfondsen in Nederland, *11 juni 2012*

[2] Idem: deze opsomming is gebaseerd op Bijlage C, paragraaf C4

11. HORIZONTALE BEGINSELEN

11.1 Duurzame ontwikkeling

Beschrijving van specifieke maatregelen om bij de selectie van concrete acties rekening te houden met milieubeschermingseisen, efficiënt gebruik van hulpbronnen, matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering, rampenbestendigheid en risicopreventie en risicobeheer.

Als het gaat om een bijdrage aan de milieubeschermingseisen, efficiënt gebruik van hulpbronnen, matiging van en aanpassing aan de klimaatverandering, rampenbestendigheid, risicopreventie en risicobeheer, is een bijdrage denkbaar vanuit de investeringsprioriteiten Toegang tot werkgelegenheid en Actieve inclusie aan de eerste drie genoemde thema's. De onderdelen rampenbestendigheid, risicopreventie en risicobeheer staan te ver af van het ESF-programma.

Er zijn mogelijkheden dat mensen worden getraind, dan wel worden toegeleid, naar een arbeidsplaats in de sectoren aansluitend op deze thema's. Zo kunnen mensen worden getraind voor of worden geplaatst op een arbeidsplek in de groene sector. Er is nog veel te bereiken door energiebesparing en bescherming van het milieu door isolatie, afvalscheiding en hergebruik van grondstoffen et cetera. Omscholing en re-integratie van werkloze werkzoekenden naar banen en sectoren die de toekomst hebben, zogenaamde green jobs (die niet allemaal hooggeschoolde arbeid betreffen), dragen bij aan deze doelstellingen. De mate waarin plaatsing van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op voornoemde banen/sectoren zal plaatsvinden is niet van te voren aan te geven, want afhankelijk van de regionale ontwikkeling en samenstelling van de werkloosheid. Conform de opvatting van de ex ante evaluatoren is het, gezien de focus op actieve inclusie, niet realistisch om te verwachten dat de ESF bijdrage een wezenlijke bijdrage zal kunnen leveren aan duurzame ontwikkeling. Conform het vereiste van artikel 112 CPR-verordening zal jaarlijks, waar relevant, worden gerapporteerd over de resultaten inzake de thematische doelstellingen 1-7 (zogenaamde secundaire thema's).

Het CBS houdt statistieken bij inzake de milieusector (<http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/6048B589-C79F-416E-A5E2-BD93E3DCA29C/0/2012EGSSCBSbackground.pdf>). De milieusector bestaat uit de groep van bedrijven en instanties die activiteiten ontplooiën met betrekking tot het meten, voorkomen, limiteren, minimaliseren of corrigeren van milieuschade aan water, lucht en bodem, evenals problemen gerelateerd aan afval, geluid en ecosystemen (OECD, 1999; Eurostat 2009). In deze definitie worden ook de 'schonere technologieën' en 'schonere producten en diensten' meegenomen die het milieurisico verkleinen en het verbruik van natuurlijke hulpbronnen en vervuiling minimaliseren. De definitie van de milieusector is op Europees niveau vastgesteld en wordt als zodanig door EU-landen toegepast. (<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=82273NED&D1=a&D2=a&D3=0&D4=15-16&VW=T>)

In deze tabel worden economische gegevens voor de milieusector gepresenteerd. Het arbeidsvolume, de productie en de toegevoegde waarde van de milieusector komen in deze tabel aan bod. Productie en toegevoegde waarde worden gemeten in basisprijzen en arbeidsvolume wordt gemeten in arbeidsjaren (werkzame personen). Het arbeidsvolume in 2010 bedroeg 112.300 werkzame personen en in 2011 (laatste beschikbare gegevens): 112.700 personen. Deze lijn doortrekkend naar 2014: 113.900.

Vraag is wat de uitstroom vanuit re-integratieprojecten in het kader van actieve inclusie zal zijn in de periode 2014-2020 richting deze sectoren. Het totale bereik van ESF met betrekking tot actieve inclusie is geraamd op 89.100 personen (mensen met afstand tot arbeidsmarkt inclusief leerlingen vso/pro, mensen met arbeidsbeperking en ex-gedetineerden). Hiervan zal naar schatting circa 24.000 personen daadwerkelijk uitstromen naar werk.

De werkgelegenheid in de milieusector in 2014 bedraagt naar schatting circa 113.900 personen. Op de totale werkzame beroepsbevolking van 7.141.000 (eerste kwartaal 2014) gaat het derhalve om circa 1,6% van de werkgelegenheid. Volstrekt theoretisch: ervan uitgaande dat de uitstroom naar werk vanuit ESF evenredig is aan deze verdeling zou het gaan om 1,6% van 24.000= circa 384 personen die theoretisch uitstromen naar een baan in de milieusector met een corresponderende ESF-bijdrage van in totaal 384 x € 3.562 is afgerond € 1.367.808,-. Gelet op de samenstelling van de doelgroep (lage en verouderde opleiding, fysieke en psychische arbeidsbelemmeringen, meervoudige problematiek, leeftijd en langdurige uitkering) en het deels high techkarakter van de milieusector zal de uitstroom naar deze sectoren zeker kleiner zijn. Indicatieve raming is daarom: 125 personen met een corresponderende financiële bijdrage van circa € 445.250,-.

Met het CBS wordt bezien op welke wijze de uitstroom vanuit ESF-projecten naar een baan in de milieusector kan worden vastgesteld (is op onderdelen afhankelijk van de wijze van definiëren van de milieusector).

11.2 Gelijke kansen en non-discriminatie

Beschrijving van specifieke maatregelen om bij de voorbereiding, het ontwerp en de uitvoering van het operationele programma, en met name wat de toegang tot financiering betreft, gelijke kansen te bevorderen en discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid te voorkomen, rekening houdend met de behoeften van de verschillende doelgroepen die risico lopen op dergelijke discriminatie, met name de eis om de toegankelijkheid voor personen met een handicap te waarborgen.

In algemene zin wordt in Nederland gelijke kansen en non-discriminatie gewaarborgd door Artikel 1 van de Grondwet en de uitwerking ervan in de Algemene wet gelijke behandeling. De laatste voorziet er in dat er gelijke behandeling is en bescherming tegen discriminatie op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht nationaliteit, hetero- of homoseksuele geaardheid of burgerlijke staat. Voorts verbiedt de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte, het maken van direct en indirect onderscheid tussen mensen op grond van handicap of chronische ziekte. De Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij arbeid verbiedt het maken van onderscheid op grond van leeftijd.

Elke burger heeft het recht om indien men zich ongelijk behandeld of gediscrimineerd voelt, een klacht hierover in te dienen bij het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College). Als nationaal instituut voor onderzoek en rapportage over schending van mensenrechten, ongelijke behandeling en discriminatie, start het College een onderzoek en geeft het een niet- bindend oordeel. Dit is een kosteloze procedure. Zie voor informatie hierover: www.mensenrechten.nl.

Nederland kent voorts een uitgebreid netwerk van antidiscriminatiebureaus waar iedereen met een vraag of klacht over discriminatie terecht kan. Antidiscriminatiebureaus zijn erop gericht mensen te helpen die zich gediscrimineerd voelen, ook geven ze voorlichting en advies over discriminatie op scholen en bedrijven. Tenslotte kan er ook een procedure wegens discriminatie worden gestart bij de rechter. Het oordeel van de rechter is wel bindend. Sommige vormen van discriminatie zijn ook strafrechtelijk strafbaar gesteld.

De wetgeving die gelijke kansen, tegengaan van discriminatie, gelijke behandeling m/v en het beroep daarop waarborgt, is uitgebreid beschreven in de Partnerschapsovereenkomst. Zichtbaar is gemaakt dat Nederland op dit thema voldoet aan de eisen die de EC stelt aan wetgeving en instituties op dit gebied. De Partnerschapsovereenkomst is onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken als coördinator voor de ESI-fondsen tot stand gebracht. Het wetgevingsoverzicht is beoordeeld en aangevuld door het College; de aanvulling is verwerkt.

Nederland heeft samen met veel andere landen op 30 maart 2007 het VN verdrag ondertekend op het vergroten van de toegankelijkheid voor mensen met een beperking in de maatschappij in brede zin. Het doel is het volledige genot door alle personen met een beperking van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden op voet van gelijkheid te bevorderen, beschermen en waarborgen en de eerbiediging van hun inherente waardigheid. Het verdrag biedt o.a. waarborgen van toegankelijkheid voor gehandicapten voor ieder bedrijf dat diensten of goederen aanbiedt (naast verplichting voor openbare gebouwen). De ministerraad is op 29 november 2013 akkoord gegaan met de uitvoeringswet die ratificatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap mogelijk maakt. Het wetsvoorstel ligt nu ter advisering bij de Raad van State, waarna behandeling van het wetsvoorstel volgt in het Parlement. Met de parlementaire behandeling is tenminste een jaar gemoeid. In de Partnerschapsovereenkomst is het implementatietraject opgenomen als onderdeel van de ex ante voorwaarde.

Gevraagd om advies voor de inrichting van het nieuwe programma m.b.t. bevordering van gelijke behandeling en non-discriminatie, wijst het College erop dat het voor veel groepen schort aan goede toegang tot de arbeidsmarkt vanwege stereotype beeldvorming over groepen die onbewust het oordeel beïnvloedt. Het College meent dat het nieuwe ESF programma maatregelen moet bevatten ter verbetering van de arbeidsmarktpositie van kwetsbare groepen en het streven naar een inclusieve samenleving. De maatregelen moeten zich richten op de inrichting van projecten, zodanig dat de verschillende groepen zonder onderscheid in beeld komen en hun toeleiding naar werk niet wordt belemmerd door al dan niet bewuste stereotypen. Tevens moet het project gericht zijn op het voorkomen en tegengaan van discriminatie door de aanbieders op de arbeidsmarkt: werkgevers, stage-aanbieders, arbeidsbemiddelaars, uitzendbureau's, etc.

In de praktische uitwerking van deze opstelling van het College is ervoor gekozen enkele deskundigen op het terrein van gelijke behandeling en non-discriminatie te selecteren die als supportteam aanvragers en de Managementautoriteit (Agentschap SZW) ondersteunen in bewustwording en herkenning van onbedoelde (indirecte) discriminatie en het tegengaan daarvan. Het supportteam heeft de opdracht om na een inventarisatie van kennis en behoeften bij aanvragers en Managementautoriteit, voorstellen te formuleren voor instrumenten die ingezet kunnen worden en na goedkeuring de instrumenten te ontwikkelen en toe te passen. Na verslag en evaluatie

van het eerste jaar wordt over (de aard van) voortzetting van het team beslist. Het verslag wordt o.a. aan het Monitorcomité ter beoordeling voorgelegd. Het team zorgt voor verspreiding van ervaringen en goede voorbeelden i.h.k. van mainstreaming. Voor dit team staat per jaar een indicatief bedrag van 200.000 euro ter beschikking. De ondersteuning door het supportteam is in lijn met het 'Actieplan Arbeidsmarktdiscriminatie', zoals dit op 16 mei 2014 door de minister van SZW aan de Tweede Kamer is aangeboden. (TK 2013-2014, 29 544, nr. 523).

11.3 Gelijkheid van mannen en vrouwen

Beschrijving van de bijdrage van het operationele programma aan de bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen en, indien van toepassing, de regelingen om de integratie van het genderperspectief in het operationele programma en in concrete acties te waarborgen.

De kloof tussen mannen en vrouwen in Nederland wordt steeds kleiner volgens de meest recente Gendergelijkheidlijst van de Verenigde Naties[1]. Nederland staat op de eerste plaats. Dat wil zeggen dat de verschillen tussen Nederlandse mannen en vrouwen kleiner zijn dan waar ook ter wereld. De lijst wordt samengesteld op basis van o.a. gegevens over moedersterfte, het aantal vrouwen in het parlement, opleidingsniveau en de arbeidsparticipatiegraad van de beroepsbevolking. Deze plek op de ranglijst wil nog niet zeggen dat er geen verbeteringen mogelijk zijn in de gelijke behandeling tussen vrouwen en mannen in Nederland. Het College constateert bijv. dat vrouwen ondervertegenwoordigd blijven in hogere functies en minder worden beloond dan mannen voor gelijk(waardig) werk. In de Gender Equality Report Index van de EU neemt Nederland de vierde plaats in.

De specifieke doelstelling “Bevordering duurzame inzetbaarheid werkenden” biedt alle kansen om projecten te initiëren die scheve verhoudingen in de behandeling van mannen en vrouwen aan de orde stellen en deze recht te trekken. In de uitwerking van de doelstelling worden voorbeelden genoemd van acties, waarbij vooral de mogelijkheid om met zowel de mannelijke als vrouwelijke werknemers te overleggen over het combineren van zorgtaken met werk, voor vrouwen tot verbeterde arbeidsomstandigheden kunnen leiden. Dit kan bijdragen aan urenuitbreiding en toename van de achterblijvende economische onafhankelijkheid van vrouwen. Het College beveelt daarnaast maatregelen aan die werkgevers kunnen nemen om niet alleen de gelijke behandeling van man-vrouw maar tevens van diverse achtergestelde groepen op de arbeidsmarkt te bevorderen.

Het College heeft na de verwerking in het programma van haar adviezen voor een goede borging van de horizontale principes in de uitvoering van het ESF-programma 2014-2020, geoordeeld dat die waarborgen aanwezig zijn. Het oordeel is bijgevoegd.

[1] <http://hdr.undp.org/eng/statistics/gii>

12. AFZONDERLIJKE ELEMENTEN

12.1 Grote projecten die tijdens de programmeringsperiode uitgevoerd moeten worden

Tabel 27: Lijst van grote projecten

Project	Geplande datum van kennisgeving/indiening (jaar, kwartaal)	Geplande start van de uitvoering (jaar, kwartaal)	Geplande datum van voltooiing (jaar, kwartaal)	Prioritaire assen/investeringsprioriteiten
---------	--	---	--	--

12.2 Prestatiekader van het operationele programma

Tabel 28: Prestatiekader per fonds en regiocategorie (overzichtstabel)

Prioritaire as	Fonds	Regiocategorie	Indicator of belangrijke uitvoeringsstap	Meeteenheid, waar van toepassing	Mijlpaal voor 2018			Uiteindelijke doelstelling (2023)		
					M	W	T	M	W	T
PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie	ESF	Meer ontwikkeld	PF1 - Euro	Euro			193000000			726.270.248,00
PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	ESF	Meer ontwikkeld	PF3 - Euro	Euro			54200000			203.180.372,00
PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	ESF	Meer ontwikkeld	PF6 - Euro	Euro			13600000			50.292.170,00
PA1 - Bevordering sociale inclusie en bestrijding armoede en discriminatie	ESF	Meer ontwikkeld	PF2 - Aantal deelnemers actieve inclusie (arbeidsmarktregio's)	Aantal deelnemers			35800			89.100,00
PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	ESF	Meer ontwikkeld	PF4 - Aantal vastgestelde vouchers	Aantal			2200			5.500,00
PA2 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	ESF	Meer ontwikkeld	PF5 - Aantal vastgestelde projecten	Aantal			75			480,00
PA3 - Bevordering van duurzame en kwalitatief hoogstaande werkgelegenheid en ondersteuning arbeidsmobiliteit	ESF	Meer ontwikkeld	PF7 - Aantal deelnemers G4	Aantal participanten			2400			5.850,00

12.3 Bij de voorbereiding van het programma betrokken partners

1. Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
2. gemeente Amsterdam
3. gemeente Rotterdam
4. gemeente Almere
5. gemeente Enschede
6. gemeente Utrecht
7. gemeente Berkelland
8. gemeente Den Haag
9. gemeente Emmen
10. gemeente Gennip
11. gemeente Tilburg
12. gemeente Veldhoven
13. gemeente Zaanstad
14. ISD Noordoost (gem. Delfzijl, Appingedam, Loppersum)
15. Ministerie van SZW: Directie Re-integratie en Participatie/Agentschap SZW
16. Ministerie van OCW
17. Ministerie van EZ
18. Ministerie van VWS
19. Ministerie van BZK
20. Ministerie V&J
21. Organisatie Grote Steden G4
22. Organisatie G32

23. EFRO Managementautoriteit West
24. Federatie Nederlandse Vakbeweging
25. VNO-NCW/MKB Nederland
26. Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)
27. Stichting Respont
28. ATC Amersfoort/ATC Match
29. PO-raad
30. Landelijk Werkverband Praktijkonderwijs

DOCUMENTEN

Documenttitel	Documenttype	Datum van het document	Lokale verwijzing	Verwijzing van de Commissie	Bestanden	Verzenddatum	Verzonden door
Memo EC wijziging OP ESF 14-20 (performance framework) + Bijlage aanpassing OP tabel 28 Prestatiekader	Aanvullende informatie	20-dec-2018		Ares(2018)6623500	Memo EC wijziging OP ESF 14-20 Bijlage aanpassing OP tabel 28 Prestatiekader	21-dec-2018	nhoogstr

Bij de uitvoeringsverordening van de Commissie tot vastlegging van het model van het programma ingediende bijlagen

Documenttitel	Documenttype	Programmaversie	Datum van het document	Lokale verwijzing	Verwijzing van de Commissie	Bestanden	Verzenddatum	Verzonden door
Eindrapport Ex-Ante evaluatie	Verslag van de ex-ante-evaluatie	1.2	11-dec-2013	Eindrapport	Ares(2014)2959577	Eindrapport Ex-Ante evaluatie	10-sep-2014	ngarroos
Vier algemene EAC's	Documentatie over de beoordeling van de toepasbaarheid en het voldoen aan de voorafgaande voorwaarden	1.2	18-mrt-2014		Ares(2014)2959577	Vier algemene EAC's	10-sep-2014	ngarroos
Programme Snapshot of data before send 2014NL05SFOP001 3.0	Snapshot van gegevens vóór verzending	3.0	21-dec-2018		Ares(2018)6623500	Programme Snapshot of data before send 2014NL05SFOP001 3.0 nl	21-dec-2018	nhoogstr

RECENTSTE VALIDATIERESULTATEN

Ernst	Code	Bericht
Info		Programmaversie is gevalideerd.
Waarschuwing	2.20	Er moet ten minste een lemma worden vastgesteld in tabel 22.